

«... αὐταῖς πᾶν ἀγαθὸν δωρηθήσεται.» Ὑπὸ δὲ τὴν θυγατέρα τῆς Σιών, δεξιόθεν τοῦ Δαυὶδ τάδε ὡσαύτως λατινιστί: « Legitur in Cantico Canticorum, quarto capite, quod sponsus alloquitur sponsam et eam sumendo dicit:

«Tota pulchra es amica mea et macula non est in te. Veni, amica mea, veni coronabere.»

«Sponsus verus iste est Christus; qui assumendo eam sponsam (quae est anima sine macula omnis peccati) introducit eam in requiem aeternam et coronat eam corona immortalitatis.»

ἦτοι: « Ἀναγινώσκωμεν ἐν τῷ Ἀσματι τῶν Ἀσμάτων τοῦ Σολομώντος, Κεφ: Δ'. ὅτι ὁ νυμφίος ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν νύμφην καὶ υποδεχόμενος σὺτὴν λέγει: « Ὁλη καλή εἰ πλησίον μου καὶ μώμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί. Δεῦρο ἀπὸ Λιβάνου νύμφη κτλ. »

Ὁ ἀληθὴς οὗτος νυμφίος εἶνε ὁ Χριστὸς ὅστις, ἐνῶ τὴν νύμφην (ἣτις ἔστιν ἡ ἀπὸ πάσης ἀμαρτίας ἀκηλιθωτος ψυχὴ) υποδέχεται, εἰσάγει αὐτὴν εἰς αἰώνιον εἰρήνην καὶ στέφει αὐτὴν διὰ τοῦ στέμματος τῆς ἀθανασίας. »

Ὑπὸ δὲ τὸν ἄγγελον δεξιόθεν τοῦ Ἡσαίου τάδε :

« Legitur in Apocalypsi XXI. capite. quod angelus Dei apprehendit Johannem Evangelistam cum esset in spiritu et volens sibi ostendere arcana Dei dixit ad eum: Veni et ostendam tibi sponsam, uxorem Agni. Angelus loquitur ad omnes in generali ut veniant ad auscultandum in spiritu Agnum innocentem Christum, animam innocentem coronantem. »

ἦτοι. « Ἀναγινώσκωμεν ἐν τῇ Ἀποκαλύψει Ἰωάννου, Κεφ. 21 ὅτι ἄγγελος Θεοῦ ἐντυγχὼν ἐν πνεύματι Ἰωάννη τῷ Εὐαγγελιστῇ καὶ θέλων ἐπιδείξει αὐτῷ τὰ τοῦ Θεοῦ μυστήρια εἶπε πρὸς αὐτὸν: Δεῦρο δεξιῶ σοι τὴν νύμφην, τοῦ ἀρνίου τῆς νύμφης. Ὁ ἄγγελος ὁμιλεῖ πρὸς πάντας ἐν γενεῇ, ὅπως δυνήθωσιν ἐν πνεύματι ν' ἀκούσωσι τοῦ αἰθέρου ἁγίου Χριστοῦ, τοῦ στεφανουμένου τὰς ἀλώας ψυχάς. »

Ὑπὸ τὴν θυγατέρα τῆς Σιών τάδε:

« Laus animae verae: sponsum bene sensit habere. » ἦτοι. « Αἶνος τῇ ἀληθινῇ ψυχῇ: καλῶς ἐπραξε νυμφίον λαβοῦσα. »

Ὑπὸ δὲ τὸν ἄγγελον :

« Sponsus amat sponsam Christus nimis et speciosam. » ἦτοι. « Χριστὸς ὁ νυμφίος λίαν ὑπεραγαπᾷ τὴν εὐαεθὴ αὐτοῦ νύμφην. »

Αἱ δὲ περὶ τὸν Δαυὶδ καὶ Ἡσαίου ἐπιγραφαὶ εἰσὶν αἱ ἀκλόουθοι:

« Tanquam sponsus procedens de thalamo suo » ἦτοι: « Καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ πατρὸς Αὐτοῦ. » (Ματθ. 18ος.)

« Tanquam sponsus decoravit me corona. » ἦτοι. « ὡς νυμφίῳ περιέθηκέ μοι μίτραν. » (Ἡσαίας Κεφ. LXI, 10)

Καὶ κατωτέρω αὐταί:

« Sponsabo te mihi in sempiternum » ἦτοι: « Καὶ μνηστεύσομαι σοι ἐμμενῶ εἰς τὸν αἰῶνα. » (Ὠσηέ. Κεφ. 5.)

« Corona tua circumligata sit et calciamenta in pedibus. »

ἦτοι: « Καὶ αἱ κόμαι ὑμῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν καὶ τὰ ὑποδήματα ὑμῶν ἐν τοῖς ποσὶν ὑμῶν. » (Ἰεζεκιήλ Κεφ: ΚΔ'. 23.)

Αἱ εἰκόνες λοιπὸν αὐταί καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν ἐπιγραφαὶ εἰσὶν οὕτως εἰπεῖν ὠρισμένα: ὅπως καταστήσωσι περιττὴν τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Βίβλου ὅθεν εὐχερῶς ἐντεῦθεν δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν εἰς τί συνίσταντο αἱ βιβλικαὶ γνώσεις τῆς ἐποχῆς. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν χρονολογεῖται κατὰ τὸ 1425 ἢ 1435, ἀποτελοῦσιν οὕτως αὐταί: τὸ ὄριον τοῦ Μεσαιῶνος ἐν Εὐρώπῃ, περὶ οὗ ἐνταῦθα πραγματευόμεθα. Εἰς μάτην δ' ἠθέλαμεν ἀναζητήσαι παρομοίας ἔστω καὶ ἀτελεῖς δημοσιεύσεις ἐν τοῖς πρὸ αὐτοῦ αἰῶσι.

Λοιπὸν ἀπὸ τοῦ ὅρου μέχρι τοῦ 15ου αἰῶνος οἱ λατρευταὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς οὐδόλως ἀνεγίνωσκον αὐτὴν καὶ ὅμως ἐγίνωσκον αὐτὴν ἀληθῶς δ' εἶπεῖν, ἕκαστος αὐτῶν ἐγίνωσκεν αὐτὴν ὡς τὴν ἐδίδαξαν αὐτῷ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, οὗτοι δὲ πάλιν ὡσπερ ἡ περὶ αὐτῆς διηγήσις ἡ οἰκογενειακὴ ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱὸν ἐκληροδοτήθη αὐτοῖς ἢ ὡς αἱ μικραὶ συλλογαὶ προσέφεραν αὐτὴν, αἱ περιστατόμεναι, ὡς εἴρηται, διὰ τῶν λιθογραφιῶν, ζωγραφιῶν καὶ εἰκόνων, διὰ τῶν ἱερῶν κωμωδιῶν καὶ τραγωδιῶν ἐν ταῖς θεατρικαῖς τῆς Εὐρώπης σκηναῖς, καὶ διὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀσμάτων, τελετῶν καὶ διδασκαλιῶν πρὸς ἀνάμνησιν καὶ διακρίσιν αὐτῆς. Ἐκαστος ὅθεν πανταχόσε διά τε τῆς ὁράσεως καὶ τῆς ἀκοῆς προσελάμβανεν ἀρκούντως τὴν ἐπίγνωσιν τῆς Γραφῆς, χωρὶς ὅμως αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ ν' ἀποτολήσῃ ὅπως ἐρευνήσῃ τὰ περὶ αὐτῆς, καθόσον τὸ ἔργον τοῦτο ἐναπέκειτο τοῖς ἐν Εὐρώπῃ μετὰ τὸν μεσαιῶνα ἀναμορφωταῖς ἄνευ εὐθύνης, ἄνευ φόβου, ἄνευ βασάνων.

Περαίνοντες καὶ τὸ Β'. μέρος τῆς παρούσης πραγματείας δὲν θεωροῦμεν ἀπὸ σκοποῦ, χάριν τῶν τοῦ Μέντορος φιλομούσων ἀναγνωστῶν, ἵνα μεταφράσωμεν ἐνταῦθα, προκειμένου περὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, καὶ τὸ ἐπόμενον ὑπὲρ τοῦ Εὐαγγελίου χωρίον τοῦ εὐφραδιστατοῦ Γάλλου φιλοσόφου τῆς Γενεύης, ἔπερ, ὡς λαμπρὸν μὲν κατὰ τῶν ἀσεβῶν ἐπιχείρημα, τῶν δὲ φιλοχρίστων πρὸς ἀρετὴν καὶ εὐσέβειαν τὰ μάλιστα προτροπικόν, καὶ αὐτοὶ οἱ καθ' ἡμᾶς θεολόγοι οὐδόλως ἀπηξίωσαν λίαν ευγλώτως ἔστιν ὅτε καὶ ἀπ' ἀμβωνος ἀπαγγεῖλαι :

« Ὁμολογῶ ὅτι ἡ ἀγιότης τοῦ Εὐαγγελίου εἶνε ἐπιχείρημα εἰς τὴν καρδίαν μου λαλοῦν καὶ μηδὲ τὴν ἐλαχίστην ἄνευ βαρῶν τῆς πρὸς αὐτὴν θλίψεως ἐπιδεχόμενον ἐξέλεγεξιν. Ἴδετε τὰ βιβλία τῶν φιλοσόφων μεθ' ὧν αὐτῶν τῆς πομπῆς καὶ μεγαληγορίας, ὅπόσον μικρὰ εἰσὶν ἀπέναντι αὐτοῦ! Εἶνε δυνατόν ὅστε βιβλίον συνάμα τοσοῦτω ἔξοχον καὶ τοσοῦτον ἀπλοῦν, νὰ ἦνε ἔργον ἀνθρώπων; Εἶνε δυνατόν ὅστε ὁ ἐν αὐτῷ ἐξιστορούμενος νὰ ἦνε ἄνθρωπος καὶ αὐτός; Τοιοῦτον ἔστιν ἄρα γε τὸ ὄφος τοῦ ἐνουσιαστοῦ ἢ τοῦ φιλοδόξου αἰρεσιάρχου; Ἀπ' ἐναντίας, ὅποια γλυκύτης, ὅποια καθαρότης ἀναδεικνύται ἐν τοῖς ἡθεσιν αὐτοῦ! Ὅποια θελακτικὴ χάρις ἐν ταῖς διδασκαλίαις. ὅποια ὕψος ἐν τοῖς ἀπορήγμασιν, ὅποια θάθος σοφίας ἐν τοῖς λόγοις, ὅποια παρουσία νοός, ὅποια λεπτότης καὶ ὅποια ὀρθότης ἐν ταῖς ἀποκρίσεσι, καὶ ὅποια καὶ ὅπόσον κράτος ἐπὶ τῶν παθῶν αὐτοῦ! Δεῖξάτέ μοι τὸν ἄνθρωπον, δεῖξάτέ μοι τὸν σοφὸν τὸν συνηθέντα νὰ ἐνεργήσῃ, νὰ πάθῃ καὶ ν' ἀποθάνῃ ἄνευ ἀδυναμίας καὶ ἄνευ ἐπιδείξεως. Ὅτε ὁ Πλάτων

» περιγράφει τὸν φανταστικὸν αὐτοῦ δίκαιον κεκαλυμμένον μεθ' ὧν ὅλης τῆς ἀτιμίας τοῦ ἐγκλήματος, καίτοι ἄξιον ἔντα ἀπάντων τῶν βραβείων τῆς ἀρετῆς, ζωγραφίζει ἀκριβῶς καὶ πιστῶς καθ' ὅσον τὸν Ἰησοῦν Χριστόν ἡ ἀφομοίωσις δ' αὐτῆ ἐστὶ τοσοῦτω ἡ ἀναγνῆς ὥστε ἅπαντες οἱ πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἠθροίσθησαν αὐτῇ, οὐδόλως περὶ τούτου ἀμφιβάλλοντες. » (Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι τὸ χωρίον τοῦ Πλάτωνος ἔπερ ὁ Γάλλος ἢ μάλλον Ἐλβετὸς φιλόσοφος ὑπονοεῖ εἶνε βεβαίως τὸ ἐπόμενον ἔπερ ἀναγινώσκωμεν ἐν Βιβλ. Β'. V. τῆς πολιτείας τοῦ Πλάτωνος: «... ἐροῦσι δὲ τάδε, ὅτι οὕτω διακείμενος ὁ δίκαιος μαστιγώσεται, στρεβλώσεται, δεδῆσεται, ἐκκυθησεται τῷ ὀρθαλμῷ, τελευτῶν πάντα κακὰ παθὼν ἀναστυνδουλεύθησεται καὶ γινώσεται, ὅτι οὐκ εἶναι δίκαιον, ἀλλὰ δοκεῖν δεῖ ἐθέλειν. »

ἦτοι «... θὰ εἴπωσι δὲ καὶ τάδε, ὅτι ὁ δίκαιος, οὕτω διακείμενος, θέλει μαστιγώθῃ, βαττανισθῇ, δεθῇ, τοὺς ὀρθαλμούς κατακυθῇ καὶ τέλος πάντα τὰ κακὰ παθὼν θέλει ἐπικυμασθῇ (σταυρωθῇ) καὶ θέλει καταλάβει ὅτι δὲν πρέπει τις νὰ ἐπιθυμῇ νὰ ἦνε ἀληθῶς δίκαιος, ἀλλ' ἀπλῶς μόνον νὰ φαίνεται ὅτι εἶνε τοιοῦτος. »

« Ὅποιον πρόληψιν, ὅποιον τυρότητα καὶ ὅποιον δολιότητα ὀφείλει τις νὰ ἔχη ἵνα τολμήσῃ νὰ συγκρίνῃ τὸν υἱὸν τοῦ Σωκράτους πρὸς τὸν υἱὸν τῆς Μαρίας! Ὅποση διάστασις μεταξὺ αὐτῶν τῶν δύο! Ὁ Σωκράτης ἀποθηήσκων ἄνευ πένου, ἄνευ ἀτιμώσεως, διετήρησεν εὐκόλως μέχρι τέλους τὴν φιλοσοφικὴν αὐτοῦ ἀξιοπρέπειαν καὶ ἐὰν ὁ εὐκόλος οὗτος θάνατος δὲν ἐτίμα τὸν βίον αὐτοῦ, ἠθέλαμεν ἀμφιβάλει ἂν ὁ Σωκράτης ἦτο πᾶν ἄλλο τι ἢ σοφιστής. Ἄλλ' ἐραῦρε, λέγουσι, τὴν ἡθικὴν. Οὐχί: ἕτεροι πρὸ αὐτοῦ εἶχον βάλει εἰς πράξιν αὐτὴν, ὅστος δ' ἀπλῶς ἐκέρυξεν ἔπερ ἐκεῖνοι εἶχον ἡδὴ πράξει, καὶ ἐν εἶδει μαθημάτων ἀπήγγειλε τὰ παραδείγματα αὐτῶν. Ὁ Ἀριστέιδης ἐγένετο δίκαιος πρὶν ἢ ὁ Σωκράτης εἶπῃ τί ἦτο δίκαιόν τινος ὁ Λεωνίδα εἶχεν ἀποθάνει ὑπὲρ πατρίδος πρὶν ἢ ὁ Σωκράτης ἐπαινήσῃ τὴν ὀλιγαρχίαν καὶ, πρὶν ἢ οὗτος θώσῃ, τὸν ὀρισμὸν τῆς ἀρετῆς, ἢ Ἐλλὰς ἐπλεύσει ἑναρέτων ἀδερῶν ἢ Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς πῶθεν ἔλαβε παρὰ τοῖς μετ' αὐτοῦ τὴν ἔξοχον ἐκεῖνην ἡθικὴν, ἣς αὐτὸς μόνος παρέδωκε τὴν τε θεωρίαν καὶ τὴν πράξιν, τὰ τε μαθήματα καὶ τὰ παραδείγματα; Ἐκ τοῦ βίου τοῦ μανιωδεγέροντος φανατισμοῦ ἢ ὑψηλοτέρου σοφία ἠκούσθη καὶ ἡ ἀπλότης τῶν μάλλον ἡρωϊκῶν ἀρετῶν ἐτίμησε τὸν χαμερπέστατον ἀπάντων τῶν λαῶν. Ὁ θάνατος τοῦ Σωκράτους φιλοσοφούντος ἡσύχως μετὰ τῶν φίλων αὐτοῦ εἶνε ὁ γλυκύτερος τὸν ὅποιον δύναται τις νὰ ἐπιθυμήσῃ ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ ἐκπνεόντος ἐν ταῖς βασάνοις, ὑβρίζομένου, ἐμπικριζομένου καὶ ἄνευ τῶν ὀποίων δύναται τις νὰ ἐπιθυμήσῃ ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ ἐκπνεόντος ἐν ταῖς βασάνοις, ὑβρίζομένου, ἐμπικριζομένου καὶ ἄνευ τῶν ὀποίων δύναται τις νὰ ἐπιθυμήσῃ. Ὁ Σωκράτης λαμβάνων τὸ δηλητηριώδες ποτήριον εὐχαριστεῖ τὸν μετὰ δακρύων προσφέροντα αὐτὸ εἰς αὐτόν. Ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ μέσῳ τῶν βασάνων τῆς ἐσχάτης καταδίκης θέσται ὑπὲρ τῶν μανιωδῶν δημίων αὐτοῦ.

» Ναι, ἂν ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος τοῦ Σωκράτους εἰσὶ ζωὴ καὶ

« θάνατος ἀνδρὸς σοφοῦ, ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος τοῦ Ἰησοῦ εἰσὶ « ζωὴ καὶ θάνατος Θεοῦ. »

Ἐ μ. Γιαννακόπουλος.

ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΙ ΣΤΙΓΜΑΙ ΚΑΡΟΛΟΥ ΤΟΥ ΙΕ'.

Ἐκ τινος Σουηδικῆς ἐφημερίδος ἀρνούμεθα τὴν ἐξῆς παθητικωτάτην περιγραφὴν τῶν τελευταίων στιγμῶν τοῦ πρὸ ἡμερῶν ἀποθανόντος βασιλέως τῆς Σουηδορθεβίας Καρόλου τοῦ ΙΕ'.

Τὴν πρωίαν τῆς δευτέρας, 19 Σεπτεμβρίου, τὸ βασιλικὸν ἀπομόλιον Βαναδίας ἐφθασεν ἐκ Κιέλου εἰς Μάλμω. Ἐπειδὴ τὸ πλοῖον ἦτο μέγιστον καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν λιμένα, ἐδέησε νὰ ἐξέλθῃ εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ λέμβος τις ἀτμηρῆς, ὅπως παραλάβῃ τὸν σεβαστὸν ἀσθενῆ. Ὁ βασιλεὺς ἐφαίνετο λίαν ἀδυνατισμένος, ἀλλ' ἐπέμενε θέλων νὰ δεύσῃ περὶ ἐπὶ τῆς γούρκας τῆς ἀποβάθρας, βασταζόμενος ἀμφοτέρωθεν ὑπὸ δύο ἀξιωματικῶν τῆς αὐλῆς.

Πλήθος σύμπικνον συνωθεῖτο ἐπὶ τῆς προκυμαίας, ὅπως χαιρετίσῃ τὸν μονάρχην ἐν τῇ εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδῳ αὐτοῦ, καὶ ἡδὴ ἐξέπεμψε βροντώδη ζητωκραυγὴν ἀλλ' εἰς τὴν θέαν τῆς ἄγκρας ἀδυναμίας καὶ τῆς πασχούσης ὕψεως τοῦ βασιλέως αἱ ζητωκραυγαὶ ἔπαυσαν, πᾶσαι αἱ κεφαλαὶ ἀπεκαλύφθησαν καὶ τότε ἐγένετο εἰς τὴν πλατείαν σιγὴ νεκρικὴ, ὥστε οὐδὲν ἄλλο ἠκούετο ἢ τὸ σφαλερὸν βᾶδισμα τοῦ βασιλέως. Ἦ συμπίπτει αὕτη, ἣς ἡ ἐκδηλωσις ἦν τοσοῦτον αὐθόρμητος, ἐπροξένησεν εἰς τὸν βασιλέα βαλεῖαν ἐντύπωσιν καὶ εἶπεν εἰς τοὺς περιστοιχοῦντας αὐτόν: «Σήμερον ἠσθάνθη ὅτι ἀγαπᾷμαι. Βλέπω ὅτι θέλουσι με λυπηθῆ!» Ἦν ἐνδεκτικὴ ὄρα, ὁ δὲ βασιλεὺς κατεκλίθη μετὰ τὴν ἑλπίδα ὅτι ἐν τῇ ἀνακῶσει καὶ τῷ ὕπνῳ θὰ ἀνελάμβανεν ἱκανὰς δυνάμεις, ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὴν ὁδὸν τοῦ εἶχε διατάξει νὰ παρασκευασθῇ εἰδικὴ ἀμαξοστοιχία διὰ τὴν ἐπιούσαν εἰς τὰς 9 ὥρας ἡ ἀναπομονησία αὐτοῦ ἵνα ἴδῃ τὴν Στοκόλμην καὶ τὸ Ὀυλρικιστάδ, τὸ ἀγαπητὸν θερινὸν αὐτοῦ ἀνάκτορον, ἔστω καὶ διὰ τὸ ἀποθάνῃ ἐν αὐτῷ, ἐξέδηλοῦτο ἀδιαλείπτως. Μετὰ μεσημέριαν ὁ βασιλεὺς πρίγκηψ τῆς Δανίας, γαμβρὸς τοῦ Καρόλου ΙΕ', ἐξῆλθε μετὰ τῆς πριγκηπέσσης συζύγου αὐτοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ τῆς, θελακτικοῦ παιδίου διετούς, λατρευομένου ὑπὸ τοῦ προμήτορος αὐτοῦ. Ὁ βασιλεὺς ἔθηκε τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ μικροῦ πρίγκηπος καὶ εἶπεν αὐτῷ: «Σὺ θὰ γείνης ἄνδρεῖος καὶ θὰ τιμήσῃ τὴν πατρίδα σου»

Κατόπιν ὁ βασιλεὺς συνδιελέχθη διὰ μακρῶν κατ' ἴδιον μετὰ τῆς μονογενεῖς αὐτοῦ θυγατρὸς, βασιλικῆς πριγκηπέσσης τῆς Δανίας.

Ἄλλως δὲ καίτοι ἡ κατάστασις αὐτοῦ ἐνέπνεε σπουδαίους φόβους, ἀλλ' εἰσέτι δὲν προσεδόχετο τοσοῦτον ταχὺ τὸ τέλος αὐτοῦ. Κατωρθώθη μάλιστα νὰ γευθῇ ὁ βασιλεὺς ὀλίγον ζωμὸν μετὰ ὠμῶν καὶ τινων φιαλῶν γάλακτος, τὸ δ' ἐσπέρας τὸ βασιλικὸν ζεῦγος

ὁ γαμβρὸς καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, συναμορφώθησαν πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐκφρασεῖσαν εὐχὴν τοῦ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Κοπεγχάγην, ἐπιφυλαττόμενοι ἕμως νὰ ἐπιχειρήσωσι καὶ αὐτὴς μετ' ἑλίγας ἡμέρας τὸν μικρὸν τοῦ Σούνδου διάπλουν.

Ὁ ἀσθενὴς ἐκοιμήθη ὑπὸν ἡσυχον καθ' ἑλλην τὴν νύκτα, καί-τοι δὲ δὴν εἶχε τὰς ἀναγκαίους δυνάμεις, ὅπως ἀναλάβῃ τὸ μελετηθὲν ταξίδιον, οὐχ ἦντο ἦτον εἰς καλὴν κατάστασιν νὰ ἐγερθῇ.

Κατὰ τὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν νέα κρίσις τῆς ἐπικινδύνου ἀσθενείας, ἥτις ἐπ' ἐσχάτων εἶχεν ἐξαντλήσει τοσοῦτον τὰς δυνάμεις τοῦ βασιλέως, ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ κατακλιθῇ ἐκ νέου. Καὶ αὕτη ἦν ἡ τελευταία κατάκλισις του. Ἦτον ἐξητλημένος εἰς τὸν ἐσχάτον βαθμὸν, ἐσκοτοδινία καὶ ἠσθάνετο τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ ψυχραίνοντας. Τὴν ἐπομένην ἐκοιμήθη ἡσυχώτερον ἐπὶ τινὰς ὥρας, καὶ εἶχον ἤδη ἐνθαρρυνθῆ ὀλίγον ἐκ τῆς καταστάσεως ταύτης, ὅτε νέα κρίσις βικιοτέρα τῶν πρώτων ἀφῆρσεν ἀπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τὸ τελευταῖον λείψανον αἵματος καὶ ζωτικῆς δυνάμεως. Ὁ θάνατος ἦν ἤδη ἐπὶ θύραις.

Ὁ βασιλεὺς εἶχε τρηθεῖ πλήρη τὴν συναίσθησιν αὐτοῦ καὶ δὴν ἔτρεφε ματαίως τὰς ἐλπίδας. Μετὰ τὴν ἀδειαν αὐτοῦ ἐτηλεγράφησαν εἰς τε τὸν βασιλικὸν πρίγκηπα τῆς Δανίας καὶ εἰς τὸν πρίγκηπα Ὁσκάρ γενόμενον ἀνηγεμόνα κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ βασιλέως. Αἱ δυνάμεις τοῦ βασιλέως ἐξηκολούθουν μειούμεναι ἐπαίσθητως.

« Πιστεύεις ὅτι καὶ ἡ νύξ αὕτη θὰ ἦν ἰδική μου; » ἠρώτησε τὸν ἀρχιεπὶν αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ἐδίσταζε νὰ ἀπαντήσῃ, ὁ βασιλεὺς ἐπανέλαβε τὴν ἐρώτησιν αὐτοῦ ἐπιμένων νὰ λάβῃ ἀπάντησιν εὐλαβικήν. « Ἐπειδὴ ἡ Ἰ.Μ. Μεγαλειότης θέλει νὰ τῇ ὀμιλήσω εὐλαβικῶς, ἀπήντησε τότε ὁ ἱατρὸς, ὁρῶμαι νὰ εἶπω ὅτι δὴν ὑπάρχει ἐλπίς νὰ ἐπιζήσῃτε ταύτην τὴν νύκτα. Αἱ δυνάμεις ἐξαντλοῦνται λίαν ταχέως, καὶ νέα τις προσβολὴ θὰ ἐπιέρῃ ἀμέσως τὸν θάνατον. — Καὶ οἱ πόντοι θὰ ἦναι μεγάλοι; ἠρώτησεν ὁ βασιλεὺς. — Ὅμοι! τὸ φοβούμαι. Ἄλλ' ἴσως ἡ Ἰ.Μ. Μεγαλειότης ἀπαλλαγῇ τῆς δοκιμασίας ταύτης, ἐπειδὴ ὁ θάνατος ἔπραξε τὸ ἔργον αὐτοῦ κατὰ τὸ ἥμισυ.

Ὁ βασιλεὺς ἐδέξατο τὴν ἀπάντησιν ταύτην μετὰ γενναιότητος καὶ σταθερότητος. προσεκάλεσε τότε παρὰ τὴν κλίνην του τοὺς ἐκ τῆς συνοδείας αὐτοῦ καὶ τὸ προσωπικὸν τῆς αὐλῆς, ὅπως δῶν αὐτοὺς καὶ τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν. Ὁ βασιλεὺς ἔτεινεν εἰς πάντας τὴν χεῖρα, ἀπεχαιρέτισεν αὐτοὺς διὰ φωνῆς ἀσθενεστάτης, ἀλλ' εὐκρινούς, ἀπηύθυνε τοὺς τελευταίους αὐτοῦ ἀσπασμούς πρὸς τὴν θυγατέρα του, τὴν γηραιάν τρυ μητέρα, τὴν ἐπὶ κληρὸν βασιλεύσαν Ἰωσηφίνην, τοὺς ἀδελφούς καὶ πρὸς πάντας τοὺς οἰκείους καὶ φίλους αὐτοῦ. Ἡ σκηνὴ ἦτο συγκινητικωτάτη. Οὐδὲν ἄλλο ἤκούετο ἢ λυγμοὶ πάντες οἱ παριστάμενοι ἐγονυπέτησαν παρὰ τὴν ἐπιθανάτιον κλίνην. Ὁ ἐπίσκοπος Ὀλίν, εἰς τῶν πνευματικῶν τοῦ βασιλέως, εἰσῆλθε καὶ ἀπήγγειλε βραχεῖαν εὐχὴν καὶ τελευταίον ἠὺλόγησεν. Ὁ βασιλεὺς ἦτο ἔλωε ἐξητλημένος ἀλλ' ἐκ τοῦ βλέμματός του ἐφαίνετο ὅτι περηκολούθει ἐν τῷ νῷ τὰς ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως ἀπαγγελλομένας εὐχάς.

Μετ' ὀλίγον στραφεῖς πρὸς τὸν ἱατρὸν του « Ἰδού, εἶπεν, αἱ

χεῖρές μου ἐλευκάνθησαν» — Παρακαλῶ τὴν Ἰμετέραν Μεγαλειότητα νὰ μὴ προλαμβάνῃ τὰ πράγματα ἴσως ἔχει νὰ ὑποστῇ ἔτι μικροτέρους πόνους ».

Ὁ βασιλεὺς ἔμεινεν ἔχων τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς χεῖρός καὶ τοῦ βραχίονος, ὡσεὶ ἤθελε νὰ ἀκολουθήσῃ δι' αὐτοῦ τὴν πορείαν τοῦ θανάτου. « Πόσοι εἶνε οἱ κτύποι τοῦ σφυγμοῦ, Λινδβέρ; — Τεσσαράκοντα, Μεγαλειότητε.

— Ἀκόμη τόσο! εἶπε. Ἄλλ' ἡ φωνὴ του ἐξησθένησε καὶ μετ' ὀλίγον δὴν ἤκούετο πλέον ἢ βραγχώδης ἀναπνοή. Εἰς τῶν ἱατρῶν λαβὴν μανθῆλιον ἐβόθισεν αὐτὸ εἰς ὕδωρ Κολωνίας καὶ ἔβραζε δι' αὐτοῦ τὸ μέτωπον τοῦ θνησκοντος. Μετ' ὀλίγας στιγμῆς ὁ βασιλεὺς ἤγειρε τὴν χεῖρα πρὸς τὴν κεφαλὴν καὶ εἶπε « Δὲν αἰσθάνομαι ἔτι ψυχρὸς ἐδῶ ». Αὐτὰ ἦσαν αἱ τελευταῖαι λέξεις του. ἤκούετο ἡ κανονικὴ ἀναπνοή, ἀλλὰ βαθυρῶδον ἐμειούτο. Ἐπεκράτει βαθεῖα σιγῇ. Τέλος ὁ ἀρχιεπὶς, ὅστις ἐρύλαζε διαρκῶς τὸν ἀσθενή, ἐγερθεὶς εἶπεν : « ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ἀπέθανε! » Δὲν ἐδοκίμασεν ἀγωνίας ἀνεπαύθη χωρὶς νὰ ὑποφέρῃ λίαν.

Τὴν ἐπιούσαν ὁ νεκρὸς τοῦ βασιλέως μετηνέχθη εἰς Στοκόλμην, τὴν δὲ ἀφίξιν τῆς νεκρικῆς πομπῆς ἀνήγγειλαν κανονοβολισμοί. Τὸ σῶμα τοῦ νεκροῦ ἀπὸ τῆς ἀποθάβρας μέχρι τοῦ ἀνακτόρου μετεκομίσθη ὑπὸ ἀξιωματικῶν τοῦ οἴκου τοῦ τεθνεώτος βασιλέως, κατὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐκφρασεῖσαν ἐπιθυμίαν. Πάντες οἱ πολιταὶ τῆς Στοκόλμης ἐξῆλθον τεθλιμμένοι εἰς τὰς ἐδοῦς. Ὁ νέος βασιλεὺς Ὁσκάρ συνάδουσε τὴν κηδεῖαν περὶ μετὰ πάσης τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Τὸ σῶμα ἐξετέθη ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ἐν τῷ ναύκω τῶν ἀνακτόρων.

Ὁ στρατηγὸς Βίλγ ἐμελλε ν' ἀποσταλῇ εἰς Βερολίνον, ἄλλος στρατηγὸς εἰς Πετρούπολιν καὶ τρίτος ὁ Κόμης Ρόξεν εἰς Βελγικὴν καὶ Ὀλλανδίαν, ὅπως ἀγγειλωσι τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως. *Νεολόγος.*

Η ΕΚ ΣΜΥΡΝΗΣ

εἰς τὸ Καύστρινον καὶ τὸ Μαιάνδριον πεδῖον ἐκδρομῇ.
(Συνέχεια ἀπὸ σελ. 59).

Ἐφεσος.

Κατὰ τὴν 18ην Ἰουλίου ὑπὸ τὸ γλυκὺ φῶς τῆς ἐν Ἐφέσῳ λατρευομένης ἐλαργύδου καὶ σεμνοφθοῦς Ἀρτέμιδος, περὶ ὥραν καθ' ἣν ἡ ροδοδάκτυλος Ἥως ἐπιβαίνουσα τοῦ θεορίπου τῆς σπείρει, ὡς ἡ νόμῃ ἐκ τοῦ παστοῦ αὐτῆς τὰς νυμφικὰς χάριτάς της, τὴν ζωογόνον αὐρὰν τῆς πρωΐας κ' ἐξεγείρει τοὺς γηπόνους εἰς τὰς ἐργασίας των, ἔππευσεν καὶ προὐχώρουν πρὸς τὸν σταθμὸν τοῦ Ἁγία-Σουλῶκα, προτιθέμενος νὰ ἴδῃ τὰ πλοῦσι καὶ παρὰ τῶν ἀπάντων φημιζόμενα ἐρείπια τῆς κλεινῆς Ἐφεσού.

Περὶ τὰς 6 τῆς πρωΐας ἤμην ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς πόλεως

ἐκείνης, ἥς τινος φθονῶν τὸ μεγαλεῖον ὁ ἀσεβέστατος ἐκεῖνος Ἐρόστρατος, ἔκαυσε τὸ θαῦμα τῶν αἰώνων, τὸν καλλιμάρμαρον καὶ μοναδικὸν ναὸν τῆς πολιούχου Ἀρτέμιδος κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἐκ τυχαίας συμπτώσεως, καθ' ἣν ἐγενεάτο ὁ μέγας τῆς Ἀσίας θορικτήτωρ Ἀλέξανδρος ὁ Φιλιππου.

Ἡ περιφημία αὐτῆς πόλις ἀπέχει τῆς Ν. Ἐφεσού (Κουσ-Ἀδασί) 3 ὥρας, ἡ συνδέουσα τὸ ὄνομα αὐτῆς στενωῶς μετὰ τοῦ ἔθνικου καὶ χριστιανικοῦ Ἑλληνισμοῦ αὕτη πόλις κατεστράφη καὶ ἀνωκοδομήθη πολλακίς καὶ εἰς διαφόρους θέσεις. Ἡ πρώτη Ἐφεσος, ἥτις ὠνομάζετο Σμύρνη, ἦτο τοποθετημένη εἰς τὴν κλιτὴν τοῦ ὄρους Πριῶν. Ἡ δευτέρα Ἐφεσος ἐκτίσθη εἰς ἄλλον τινὰ χῶρον ὀνομαζόμενον Τραχεῖα πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τῆς κρήνης τοῦ Ἑπάλνεου ὑπὸ τοῦ Ἀνδρόκλου.

Ἡ τρίτη πόλις συνώκησθη πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος εἰς τὴν πεδιάδα καὶ οὐχὶ μακρὰν τοῦ Καύστρου ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν Λυδῶν βασιλέων. Ἐκτοτε ἡ πόλις τετρακίς μετέβαλε θέσιν καὶ ἡ ἐποχὴ τῆς μεγαλειότητος αὐτῆς δόξης ὑπῆρξεν ἡ βασιλεία τοῦ Λυσιμάχου στρατηγοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅστις οὐχὶ μόνον ὑπερέμετρε ἐκαλλώπιζεν αὐτήν, ἀλλὰ καὶ τὴν περιέβαλε μετ' ἐίχης ἰσχυρὰ καὶ ἀπόρθητα.

Μετ' ὅλα ταῦτα ἕμως ἡ Ἐφεσος ἦτο πρὸ χρόνων περιφημία καθ' ὅλον τὸν ἀρχαῖον κόσμον διὰ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὸν πλοῦτον τῶν κτιρίων τῆς, μετὰ τῶν ὁποίων διεκρινετο ὁ κόσμος τῆς θεᾶς Ἀρτέμιδος, ὡς θεωρούμενος ἐν τῶν ἐπὶ τὰ θαυμάτων τοῦ κόσμου καὶ ὅστις, ὡς ἐξεύρει ἕκαστος, ἐπυρολόγηθη ὑπὸ τοῦ Ἡροστράτου. Ἡ Ἐφεσος ὑπῆρξε πολλακίς τὸ συνεντευκτικὸν τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ Κύρου καὶ μάλιστα ἐπὶ τοῦ Λυσάνδρου « Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Χίοι καὶ οἱ ἄλλοι ξυμμαχοὶ συλλεγέντες εἰς Ἐφεσον ἐβουλεύσαντο περὶ τῶν ἐνεστικῶτων πραγμάτων πέμπειν εἰς Λακεδαιμόνα πρέσβεις ταῦτά τε ἐρῶντας καὶ Λύσανδρον αἰτήσαντας ἐπὶ τὰς ναῦς, εὐ φερόμενον παρὰ τοῖς ξυμμαχοῖς κατὰ τὴν προτέραν ναυαρχίαν, ὅτε καὶ τὴν ἐν Νοτίῳ ἐνίκησε ναυμαχίαν » Ξεν. Ἑλλ. βιβλ. 2 Κ. α. ἐδ. 6. Ἐν τῇ Ἐφέσῳ ταύτῃ ἐλθὼν ὁ Λύσανδρος μετεκλέσατο τὸν Ἐτεόνικον ἐκ τῆς Χίου μετὰ τὰ πλοῖα καὶ ἐπεσκευάζεν αὐτὰ καὶ ἄλλα ἐν Ἀντάνδρῳ νέα ἐναυπηγεῖτο ἐξ Ἐφεσού ἐλθὼν πρὸς τὸν Κύρον ἐξήτει χρήματα κτλ. « Τῷ δ' ἐπίοντι ἔτε: . . . Λύσανδρος ἀφικόμενος εἰς Ἐφεσον μετεπέμφατο Ἐτεόνικον ἐκ Χίου ἔν ταις ναυσί... Ἐλθὼν δὲ παρὰ Κύρου χρήματα ἦτε: . . . » βιβλ. 2 Κ. 1. ἐδ. 10 — 11.

Ἐνταῦθα, ἐν τοῖς ἱπποδρομίαις αὐτῆς, ὁ Ἀγησίλαος τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἤθροϊζε καὶ ἐν αὐτῇ ἀπαντα τὰ στρατιωτικὰ γυμνάσια ἐξήσκει: « ἐκ τούτου, ἐπειδὴ ἔαρ ὑπέφαινε, ξυνήγαγε μὲν ἅπαν τὸ στράτευμα εἰς Ἐφεσον ἀσκήσαι δ' αὐτὸ βουλόμενος, ἄθλα προὔθηκε ταῖς τε ὀλιτικαῖς τάξεσιν, ἥτις ἀριστα σωματίων ἔχοι, καὶ ταῖς ἱππικαῖς, ἥτις κράτιστα ἱππεῖοι: καὶ πελτασταῖς δὲ καὶ τοξόταις ἄθλα προὔθηκεν, ὅσοι κράτιστοι πρὸς τὰ προσήκοντα ἔργα φανείεν. Ἐκ τούτου δὲ παρῆν ὄρεν τὰ μὲν γυμνάσια πάντα μετὰ ἀνδρῶν τῶν γυμναζομένων, τοὺς δ' ἀκοντιστὰς καὶ τοὺς τοξότας μελετῶντας. Ἀξίαν δὲ καὶ ἑλλην τὴν πόλιν, ἐν ἣ ἦν, θέας ἐποίησεν ἦτε γὰρ ἀγορὰ ἦν μεστὴ παντοδαπῶν καὶ ἱππων καὶ

ἐπλων ὀνίων ὅτε χαλκοτύποι καὶ οἱ τέκτονες καὶ οἱ χαλκεῖς καὶ οἱ σκυτοτόμοι καὶ οἱ ζωγράφοι πάντες πολεμικὰ ἔπλα κατεσκεύαζον, ὥστε τὴν πόλιν ὄντως οἰεσθαι πολέμου ἐργαστήριον εἶναι. Ἐπερρώσθη δ' ἂν τις καὶ ἐκεῖνο ἰδὼν, Ἀγησίλαον μὲν πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἐστεφανωμένους ἀπὸ τῶν γυμνασίων ἀπίνοντας καὶ ἀνατιθέντας τοὺς στεφάνους τῇ Ἀρτέμιδι. Ὅπου γὰρ ἄνδρες θεοὺς μὲν σέβοντο, τὰ δὲ πολεμικὰ ἀσχοῖεν, πειθαρχεῖν δὲ μελετῶεν, πῶς οὐκ εἰκὸς ἐνταῦθα πάντα μεστὰ ἐλπίδων ἀγαθῶν εἶναι; » κτλ. (Ξεν. Ἑλλ. βιβλ. 3. κεφ. 4 σελ. 90 ἐδ. 16—19). Ἐν τῇ Ἐφέσῳ ταύτῃ ἐδιδάχθη ὁ μέγιστος τρίτου οὐρανοῦ ἀναβάς θεοκήρυξ ἀπόστολος Παῦλος τὸν Χριστιανισμόν καὶ πρὸς αὐτοὺς ἔγραψεν ἐκ Ρώμης διὰ τοῦ Τυχικοῦ τὴν πρὸς Ἐφεσούς ἐπιστολήν του, ἥς ἡ ἀρχὴ τοιαύτη: « Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, τοῖς ἀγίοις τοῖς ὄσιν ἐν Ἐφέσῳ καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

« Εὐλογητὸς ὁ Θεός, λέγει ὁ Παῦλος πρὸς τοὺς Ἐφεσούς, καὶ πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογῆσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ . . . ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἀφαιρῶν τῶν παραπτωμάτων κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἥς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει, γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ. » Ὑπὲρ τῶν Ἐφεσίων δεόμενος ὁ Ἀπόστολος πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμούς τῆς διανοίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστὶν ἡ ἐλπίς τῆς κλησεως αὐτοῦ καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἀγίοις, καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν κτλ. » Πρὸς τοὺς ἐκδότες ἄλλοτε εἰς τὰς ἐπιθυμίας τῆς γαστρὸς Ἐφεσίου ἐλεγεν ὁ στοργικώτατος ἐκεῖνος πνευματικὸς πατὴρ, ὅτι χάριτι ἦσαν σεσωσμένοι: « ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημεν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποὶ! ὁ δὲ θεὸς πλοῦσις ὧν ἐν ἐλέει . . . χάριτί ἐστε σεσωσμένοι. » (Πρὸς Ἐφεσ. σελ. 414 κεφ. Β'. ἐδ. 3—6). Τοὺς Ἐφεσούς τούτους παρακαλῶν ὁ Παῦλος ἐκ Ρώμης γράφει « παρακαλῶ σὺν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ ἀξίως περιπατήσαι τῆς κλησεως ἥς ἐκλήθητε, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, σπουδαζόμενοι τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. Ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλησεως ὑμῶν. Εἷς Κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα: εἰς Θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν πάντιν ὑμῖν. Ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ » κτλ. (Κεφ. 4. ἐδαφ. 1—8). Τοὺς Ἐφεσούς τούτους ἠθικοποιῶν γράφει: « μαρτύρομαι (Ἐφεσίοι) ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη περιπα-

τεϊ ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν, ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ, ὄντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἀγνοίαν τῆς οὐσίας ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πόρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν· οἵτινες ἀπηλλαγότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ· ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, εἶγε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς ἐστὶν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ· ἀποθέσθαι ὑμᾶς, κατὰ τὴν προτέραν ἀναστρέφην, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς ὑμῶν καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ δαίτητι τῆς ἀληθείας. Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλέετε ἀληθεῖαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι ἐσμέν ἀλλήλων μέλη. Ὁργίζεσθε καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· Ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν, μήτε διδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ· ὁ κλέπτων μὴ κλεπέτω, μᾶλλον δὲ κοπιᾶτω, ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν, ἵνα ἔχη μεταδίδοναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι. Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴτις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσιν· καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ Ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν τῷ ἐσφραγισθῆτι εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. Πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ· γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὐσπλαγχνοί, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἔχαρίσατο ὑμῖν. Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά· καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν, ἑμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτόν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς ὄσμὴν εὐωδίας. Πορεύεσθε δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μὴδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις» κτλ. (Κεφ. 4, 5. σελ. 418—419). Εἰς τὸ ἔκτον καὶ τελευταῖον μέρος τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ὁ Θεογέροντος Ἀποστόλου προκαγγέλλει πρὸς τοὺς Ἐφεσίους ἵνα ἀγαπῶσι τὰ τέκνα καὶ προνοῶσι περὶ αὐτῶν χριστιανικῶς, τὰ δὲ τέκνα, ἵνα ὑπακούωσιν εἰς τοὺς γονεῖς τῶν κατὰ τὰ τελευταῖα τῶν σκευῶν τῆς ἐκλογῆς, ἢ θεοχάριτος καὶ εὐλαῶς γλωσσοῦ τοῦ πνεύματος ἐπιλέγει «τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ· ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς σῆσαι πρὸς τὰς μεθοδεῖας τοῦ διαβόλου· ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλαι πρὸς αἶμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας . . . διὰ τοῦτο ἀναλάβετε (λέγει) τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυνήθητε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πονηρᾶς, καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι σῆσαι· σῆτε οὖν περιεζωσμένοι τὴν ὄσφυν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμείᾳ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης κτλ.

Ἡ Ἐφεσος αὕτη πρὸς τὴν ἔγγραφον μετὰ τριακονταεταίᾳ ἀποστολῆς ὁ Παῦλος καὶ ἦτις τριακονταεταίᾳ ἀνεκκινίσθη, καλύπτει σήμερον διὰ τῶν ἐρειπίων τῆς μεγίστης ἐκτάσεως, ἃς περὶ ἵνα περιέβη τις οὐχὶ ἐπισταμένως καὶ πολὺ προσεκτικῶς, ἀπαιτοῦνται τοὐλάχιστον 4 ὅλιαι ὥραι. Ὁ ἐκτεταμένος οὗτος σωρὸς τῶν ἀπείρων καὶ πολλὰς τὰς διαφόρους ἐντυπώσεις προγενομένων ἐρειπίων, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶνε, δυσκόλον γὰρ ὄν-

τηθῆ καὶ γὰρ καθίξει τις, εἶνε διεσκορπισμένοι εἰς πεδιάδα, ἣτις περιορίζεται ἀπὸ βορρᾶν ὑπὸ τοῦ ἔρους Ἰαλέσου, πρὸς μεσημέρ. ὑπὸ τοῦ Κορέσου, πρὸς δυσμ. ἔχει τὴν θάλασσαν καὶ διακρίεται εἰς δύο ὑπὸ τοῦ Καύστρου.

Ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὀχθῆς τοῦ Καύστρου ἐκτείνονται ἔλη· ἢ ἀριστερὰ ὀχθῆ εἶνε κεκαλυμμένη ὑπὸ ἐρειπίων, δύο δ' ὄρη μειονωμένα ὑψοῦνται εἰς τὴν πεδιάδα ταύτην καὶ πρὸς τὸ Βορ-Ἀνατ. μέρος εἶνε τὸ ὄρος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶνε ἐκτισμένος τὸ ἐπίσης ἔρημον Ἄγιον Σουλόν.

Πρὸς Δυσμὰς τοῦ ὄρους Πριών, ὅπερ κατέχει τὸ κέντρον τῆς πόλεως, ὑπάρχει θέσις, ἀφ' ἧς δύναται ὁ φιλόμαχος ξένος γὰρ λάβῃ ἰδέαν τῆς τοποθεσίας καὶ τῆς ἀρχαίας διαρρυθμίσεως τῆς Ἐφέσου.

Ἐπι σαφεστέρων ἰδεῶν λαμβάνει, ἂν ἀνέλθῃ ἐπὶ τοῦ Κορέσου, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ἐκτείνονται ἐπὶ μάκρος πλέον τῶν 1200 μέτρων τὰ τεῖχη τοῦ Λυσιμάχου ὠχυρωμένα κατὰ διαστάσεις διὰ πύργων τετραγώνων καὶ διὰ θυρῶν κρουπιῶν, ἐκτισμένων διὰ λίθων ἐπεξεργασμένων καὶ ποτε δι' ἀκαταργάστων ἀλλ' ὀγκωδεστάτων.

Εἰς δρόμος περιφερῆς καὶ ἐπὶ τοῦ ἐράχου ἐσκαλισμένος προεκτείνεται μεταξὺ τῶν ἀπειραρίθμων μνημείων καὶ περιβάλλει τὰς βάσεις τῶν τευχῶν τοῦ Λυσιμάχου· ἐκ τοῦ μέρους τούτου ὁ περιηγητὴς δλέπει πρὸς τὸ Μεσημέρ-δυτικὸν μέρος τῆς πόλεως τὸ ὀνομαζόμενον φυλακὴ τοῦ Ἁγίου Παύλου. Εἶνε πραγματικῶς μία προφυλακὴ τῶν Λελέγων ἢ μία ἐκ τῶν σκοπιῶν ἐκείνων, ἃς περ συνείζον γὰρ ἀνεγείρωσιν οἱ Πέρσαι ἐπὶ τῶν ὄρειων.

Εἰς τὸ κέντρον τῶν ἐρειπίων, ὡς ἐρρέθη, ὑψοῦται τὸ ὄρος Πριών, εἰς τὰ πλευρὰ τοῦ ὁποίου εἶνε ἐσκαλισμένον τὸ θέατρον, κτίριον ἱκανῶς συντηρηθὲν εἰσέτι, καὶ εἰς τὰ πλάγια αὐτοῦ ἐκτείνεται τὸ στάδιον ὅπερ εἰς ἀριστερὰς πλευρὰς στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἔρους, τὰ δὲ δεξιὰ αὐτοῦ στηρίζονται ἐπὶ οἰκοδομίᾳ. Τὸ ἐσωτερικὸν αὐτοῦ παρουσιάζει οὐδὲν περίεργον τὸ στάδιον καὶ τὸ θέατρον ἦσαν περιτριγυρισμένα ἀπὸ στοᾶς ἀπὸ ἔξωθεν εἰς τὴν ἀγορᾶν, ἣς τινος ἀγορᾶς τὰ ἐρείπια εἰσέτι σώζονται. Ἐκ τῆς ἀγορᾶς δὲν ἐναπέμεινεν εἰμὴ ἕν μὲγα ἀέτωμα κατερειπωμένον, ὅπερ, σχεδισθὲν, ἐδημοσιεύθη διὰ τῆς ἰχνογραφίας καὶ τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς καινὴν τινα περίστυλον ὄντα ἐν τῇ ἀγορᾷ. Ἄφθονα ἄλλα ἐρείπια οὐδὲν σώζονται οὐδ' ἔχοντα τὸ σχῆμα ὑπάρχουσι πανταχοῦ ἐσπαρμένα, ἐν οἷς αἰθουσαι μεγάλαι καὶ ἀνευ στέγης.

Ὁ κατακλιεὶς ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος ὑπὸ τοῦ Ἡροστράτου καὶ ἀνεγερθεὶς μετὰ μεγαλειτέρας διαστάσεως, εἰς οὗτινος τὴν ἀνάγεισιν ἐδαπανήθησαν 220 ἔτη, τὸ μεγαλοσπεπέδες τοῦτο ἱστορικὸν οἰκοδομημα, τὸ συγχάκις ἀναφερόμενον εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων « τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσι, τοῖς κατοικοῦσι τὴν Ἐφεσον Δημήτριος γάρ τις ὄνοματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐδὲν λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πληθεῖς θυμοῦ, ἔκραζον λέγοντες

Μεγάλη ἢ Ἀρτεμις Ἐφεσίων (Πράξ. κεφ. 19. ἐδ. 17—29)» κατεστράφη δευτέραν φορὰν ὑπὸ τῶν κατεδαφίζοντων τοὺς ναοὺς τῶν εἰδώλων χριστιανῶν αυτοκρατόρων.

Τὰ ἰχνη τοῦ δευτέρου τούτου ναοῦ, ὅπερ ἐκαλύφθησαν ἀπὸ τὰς ἐναποθέσεις τοῦ Καύστρου, ἀνεῦρεν ἐσχάτως ὁ ἀνασκάπτων καὶ τὰ πολύτιμα λείψανα αὐτοῦ εἰς Λονδίνον μεταφέρων, ἐν οἷς καὶ ἀγαλμα τῆς Ἀρτέμιδος, (ὡς ἐπισημοφόρησέ με ὁ ἐπιστατῶν λιάν ἐξυπνος Ἀλβανός, ὃς 15ετίαν ὄλην ὑπηρετεῖ παρὰ τῷ Ἀγγλῷ ἀρχαιολόγῳ κ. Wood).

Ὁ κ. Wood εὕρισκεται ἤδη εἰς Ἀγγλίαν· ἀλλ' ὁ Ἀλβανός φυλάττει τὰ ἀνασκαπόμενα ἐρείπια τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ὡς ἄλλος τις Κέρβερος.

Τὰ ἐρείπια τῆς Ἐφέσου ἢ μᾶλλον τὴν μεγάλην ταύτην νεκρόπολιν πρέπει γὰρ ἐπισκέπηται τις τὴν ἀνοιξίν· διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὰ ὕδατα ἐκεῖ εἰσὶν ἄφθονα καὶ τὰ κλιματοειδῆ φυτὰ δὲν καλύπτουσι τὰ θεᾶς ἄξια ἐρείπια.

Ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς Ἐφέσου φθάνει τις εἰς τὸ σημερινὸν Ἄγιον-Σουλόν ὅπου μεταξὺ τῶν ἀμύρων ἐρειπίων παρουσιάζεται ἐν ὥραιον τζαμίον οἰκοδομηθὲν ἢ ἀπὸ ναοῦ χριστιανικοῦ εἰς τζαμίον μεταδληθὲν περὶ τὸ τέλος ἴσως τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος. Ὁ ναὸς οὗτος (ἢ τὸ τζαμί) εἶνε μέγα ὀρθογώνιον διηρημένον εἰς δύο ἴσα μέρη, ἐξ ὧν τὸ μὲν εἶνε ἡ αὐλὴ, τὸ δὲ τὸ μέρος τῆς προσευχῆς· τὸ πρόσωπον τοῦ τεμένου τούτου εἶνε ἐκ λευκοῦ μαρμάρου· δύο θύραι εἰσάγου εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ἐν ᾧ ὑπάρχουσιν ὑπερμεγέθεις μονόλιθοι κύονες ἐκ γρανίτου καὶ κοκκωτοῦ λίθου καὶ ἐν ᾧ τὰ φυτρώσαντα καὶ αὐξηθέντα δένδρα ὑψοῦνται. ἵνα φθάσων τὸ ὕψος τῶν ἐπισωζόμενων εἰσέτι δύο ὀσλων, ὅπερ φυλάττουσιν εἰσέτι τὸ χρίσμα, τὰς βαρὰς καὶ τὰ κεχρωσμένα μονογράμματα, τὰ μετὰ τριακονταεταίᾳ φιλοκαλίας γυρογραμμένα. Πρὸ τῆς μεσημέρ. θύρας ὑπάρχει ἀναθήρα δέκα βαθμίδων καὶ εἶνε ἐστολισμένη ἀπὸ θαυμαστὰ ἀραβουργήματα, ἐπιγραφὰς καὶ ἀπὸ ἐπάλξεως ψαλιδοειδεῖς ὡς αἱ εὕρισκόμεναι εἰς τὰς δημοσίους οἰκοδομὰς τοῦ Καίρου, ὅπερ ἐπεσκέφθη κατὰ τὸν 10ετριον τοῦ 1866.

Οἱ εἰς ὀπτῶν πλήθων δύο μιναρῆδες αὐτοῦ εὕρισκονται εἰς τὰ δύο ἄκρα τῆς προσώψεως τοῦ.

Ἡ βόρειος θύρα δὲν προσφέρει οὐδὲν τὸ σημασίας ἄξιον. Ἡ αὐλὴ, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας εὕρισκεται ἡ καθαρτήριος ἐρύσις, ἦτο ἄλλοτε περιτριγυρισμένη ἐκ κιώνων γρανίτου. Εἰς τὸ βάθος τῆς αὐλῆς ταύτης ὑπάρχει ἡ θύρα τοῦ προναοῦ. Παράθερα τετραγωνα καὶ θαυμασιῶς δι' ἀραβουργημάτων κεκοσμημένα εἰσῆγον ἄλλοτε τὸ φῶς, ὅπερ ἐφώτιζε τὰ πρόσωπα τῶν ἐν αὐτῷ ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὸν Μωάμεθ προσευχομένων, καὶ ἔθετον τὸ φῶς τῶν καιομένων ἀπείρων λαμπάδων εἰς συγκοινωνίαν μετὰ τοῦ φωτός τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Καὶ ἀνωθεν τῶν κρηθῶρων ὑπέρεκινται ἐπιγραφὰς καὶ ἄφθονα κοσμήματα θαυμαστὰς καλλονῆς καὶ ἐπεξεργασίας, ὡς εἶσι καὶ ἅπαντα τὰ λοιπὰ τοῦ ναοῦ. Παρὰ τὴν οἰκοδομὴν ταύτην ὑπάρχουσι μικρότεροι ἄλλοι ναοί, ἐπὶ τῶν ὀσλων τῶν ὁποίων ζῶσι δένδρα καὶ τῶν ὑποίων ἢ εἰσόδος καὶ τὰ παράθερα εἰσι προχείρω εἰς ἐκτισμένα ὅπως μὴ εἰσέρχονται τὰ ζῶα ἐν αὐτοῖς. Λουτρά

τῶα, ἡμικρημισμένα καὶ κατεστραμμένα ἀναγνωρίζονται εἰσέτι πολλά.

Ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸν μέρος, ὅπου καὶ ὁ σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου, ἀρχοῦνται τὰ μεγάλα λείψανα ἐνὸς ὕδραγωγείου, ὅπερ ἐκτείνεται πρὸς δυσμὰς καὶ οὗτινος αἱ βάσεις καὶ τὸ ὄλον εἰσὶν ἐκ λευκοῦ μαρμάρου μετ' ἐπιγραφῶν ἐξ Ἐφέσου μεταφερθέντος.

Τοιαῦτα τὰ ἐρείπια τῆς Ἐφέσου, φ. ἀναγνωῖστα, ἐν ἧ διατριβῶν ὁ Μ. Ἀλέξανδρος θυσίαν εἰς τὴν πολιούχον αὐτῆς Ἀρτέμιδα ἔθηκε καὶ πομπὰς καὶ παρατάξεις ἐσύστηεν «Αὐτὸς δὲ ἐπιμείνας ἐν Ἐφέσῳ, θυσίαν τε ἔθηκε τῇ Ἀρτέμιδι καὶ πομπὴν ἐπέμφε ξὺν τῇ στρατιᾷ πάσῃ ὀπλισμένην τε καὶ ὡς εἰς μάχην ξυντεταγμένην» (Ἀριανὸς περὶ ἀναβάσεως Ἀλεξ. βιβλ. Α'. σελ. 98 ἐδ. 14). Εἰς τὴν μηλόδοτον ἤδη Ἐφεσον παραμένων ὁ Μ. Ἀλέξανδρος καὶ τὰς φατριας αὐτῆς διαλύων τὰς ἐπισκέψεις τῶν ἀπεσταλμένων ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐδέχετο «Ἐν τούτῳ δὲ ἐκ Μαγνησίας τε καὶ Τράλλεων παρ' αὐτὸν ἦγον ἐνδιδόντες τὰς πόλεις κτλ.» (Ἀριανὸς περὶ ἀναβ. Ἀλεξ. βιβλ. Α'. σελ. 98 ἐδ. 1—5).

Τὴν γεωργουμένην ἤδη ταύτην Ἐφεσον ὁ υἱὸς τῆς βροντῆς, ὁ ἠγαπημένος Ἰωάννης, ἠγάπα καὶ τὰς διατριβὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῇ ἐποιεῖτο. Ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ προλέγει «Τῷ ἀγγέλῳ τῆς Ἐφεσίνης ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἐπτά ἀστέρας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἐπτά λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κόπον σου καὶ τὴν ὑπομονὴν σου καὶ ὅτι οὐ δύνη βαστάσαι κακοῦς, καὶ ἐπειράσω τοὺς φάσκοντας εἶναι ἀποστόλους καὶ οὐκ εἶσι, καὶ εὖρες αὐτοὺς ψευδεῖς, καὶ ἐβάστασας καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ διὰ τὸ ὄνομά μου κεκοπίπκας καὶ οὐ κέκμηκας. Ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκας· μνημόνευε οὖν πόθεν ἐκπέτωκας καὶ μετανήσον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποιήσον· εἰδὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχύ, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανήσῃς. Ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ. Ὁ ἔχω οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ εἶναι ἐκ τῶν ὀσλων τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου τοῦ Θεοῦ.» Ἀποκάλυψ. Ἰωάν. κεφ. Β'. σελ. 530. Τῆς ὑπὸ θῶων, ἐρπετῶν, καὶ ἀγρίων πτηνῶν κατοικουμένης καὶ βοσκομένης σήμερον Ἐφέσου ἦτον ἄλλοτε ἐπίσκοπος Μάρκος ὁ ἀκαταμάχητος, Μάρκος ὁ Ἐφέσου, τὸ φρόνητρον τοῦ Εὐαγγελίου Πάππ καὶ τῶν διὰ ἀδῶων αὐτοῦ! τῆς Ἐφέσου ταύτης μητροπολίτης ἦτον ὁ Μάρκος, οὗτινος τὸ σταθερὸν καὶ τὸ ἀκλόνητον θαυμάσιος ὁ πάππς Εὐγένιος εἶπε « καὶ λοιπὸν ἐποηήσαμεν οὐδὲν!» καὶ οὐδὲν ἐποίησαν οἱ τὰς περιστάσεις τῆς Ἀν. Ἐκκλησίας καὶ τὰς ἀδυναμίας τῶν αυτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου ἐκμεταλλευθέντες πάππαι! ἐποίησαν οὐδὲν πραγματικῶς! διότι προσέκρουσαν εἰς τὸν ἀκλόνητον βράχον, εἰς τὸν τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως περιβεβλημένον Ἐπίσκοπον τῆς Ἐφέσου Μάρκον ἐκείνον τὸν μέγαν!! ἔστις ὡς ἱστοῦς ἀράχνης τὰς πλεκτάνας τῶν ἐν Φερράρα (1439) καὶ ἐν Φλωρεντία (1440) συνελθόντων γὰρ καταπιεζῶσι τὸν ἑλληρισμὸν καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν διέλυσε.

Τοιαύτη, φίλε ἀναγνώστα, ἡ σημερινὴ θλιβερὰ ἐρημία τῆς ἀρ-

χαισιότατης πόλεως 'Ερέσου! ήτις κατά τους ιστορικούς κατα-
στράφη και ανεκτίσθη πολλάκις, ἀλλ' οὐδέποτε ἴσως εἰς τὸ ἐξῆς.
Τοιαύτη ἡ θλιβερά εἰκὼν τοῦ πεπρωμένου αὐτῆς! ἤς ὁ βίος τῶν
ἐρειπίων ὑπάρχει μακρότερος τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς δόξης
τῆς!!!...

Βεβαρυμένος ἀπὸ σκέψεις καὶ ἐπὶ τοῦ παρελθόντος μεγαλείου

αὐτῆς ἀνατρέχων, διήλθον τὰ καλύπτοντα δλοκλήρους ἐκτάσεις
μεγαλουργὰ λείψανα τῶν ἐκπληκτικῶν ἐρειπίων τῆς τοσαύτης
δόξης καὶ ἀκμῆς τῆς 'Ερέσου καὶ ἐπιβασθεὶς τοῦ σιδηροδρόμου
ἐπανηρχόμην εἰς Σμύρνην μετ' ἐκδρομῆν ἡμερῶν 28.

(ἀκολουθεῖ).

Α. Α. Μ. Χ α ρ ι κ λ ῆ ς .

Ο ΚΟΜΗΣ ΣΙΛΟΠΗΣ ΔΕ ΛΑΒΡΟΝΟ (SILOPIS DE LABRONO)

Πρόεδρος τοῦ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς Ἀλαβάνης Διαιτητικοῦ δικαστηρίου—Μέλος ἐπίτιμον τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἑλλ. Φιλολ. Συλ-
λόγου, Πρόεδρος τῆς ἐν Τουρίνῳ Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, συγγραφεὺς « τῆς Ἱστορίας τῆς Ἰταλικῆς νομοθεσίας » κτλ.

ΦΡΙΔΕΡΙΚΟΣ ΧΟΠΙΝΟΣ (Chopin Frédéric)

Πολωνὸς κλειδοκμβαλιστής, γεννηθεὶς τῷ 1810 πλησίον τῆς Βαρσοβίας καὶ ἀποθανὼν ἐν Παρισίοις τῷ 1849. Περιῆλθε τὴν
Πολωνίαν, τὴν Ρωσίαν, τὴν Γερμανίαν καὶ πανταχοῦ ἐθαυμάσθη διὰ τὰ πρωτότυπα ἔργα του, ἐν οἷς συνήνετο τὸ κλασικὸν
μετὰ τοῦ μεγαλοπρεποῦς.

Τὰ τελευταῖα αὐτοῦ ἔτη διήλθεν ἐν Γαλλίᾳ, ἐνθα εἰσήγαγε τὸν χορὸν τῆς μαζούρκας· ἐγκατέλιπε δὲ πλείστους ὄσας μελοποιίας.
Σ. Δ. Τὴν εἰκόνα ταύτην κατεχωρίσαμεν χάριν τῶν κλειδοκμβαλιστῶν τοῦ Μέντορος συνδρομητῶν. Ὁμ. Γ. Καρόδης ἐνόμισεν ὅτι ὅσοι
ἀνεκινώσκουσι τὸν Μέντορα πρέπει νὰ γίνωσι ρασοφόροι πατέρες· δὲν ὦνισσε ὅθεν ἔσται Σαββατῶν του ἀκόμη καὶ ἀγύρην ν' ἀποκαλέσῃ αὐτὸν
διεπὶ; διότι ἠθέλησε νὰ χρησῆται τοὺς βουλομένους τῶν συνδρομητῶν μάλιστα, ἐφ' ὧν ν' ἀσκῶνται οἱ σπουδασταὶ εἴτε τοῦ κλειδοκμβέλου εἴτε
τῆς φωνητικῆς μουσικῆς. Ἰσομονή· οἱ μικροὶ γρευστοῦν νὰ ὑποφέρουν τὰ ραπίσματα τῶν ΜΕΓΑΛΩΝ καὶ οἱ ἀδύνατοι τοὺς κολήρους τῶν
ΓΣΧΙΡΩΝ καὶ οἱ μαθηταὶ τὰς ἐπιλήθεις τῶν ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ.

Α Ο Γ Ο Σ

ἐκφωνηθεὶς εἰς τὰς ἐξετάσεις τοῦ ἐν Μαγνησίᾳ παρθεναγωγείου ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου κ. Σωφρονίου.

Σεβαστὴ ὁμήγουρις!

Καὶ πάλιν συνήλθομεν σήμερον εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο κατάστημα τῶν Μουσῶν, ἵνα δρεψώμεν τοὺς πνευματικὸς καρπούς αὐτοῦ. Συνήλθομεν, καὶ οἱ πάντες μετ' ὀφθαλμοῦ ἐταστικῶ ἀποβλέπομεν πρὸς τὰς νεαρὰς τῆς παρθένους, προωρισμένας μίαν ἡμέραν ν' ἀποβῶσιν ὄχι μόνον συζύγοι σεβασταί, ἀλλὰ καὶ μητέρες φιλόστοργοι καὶ οἰκοδεσποιναι ἄρισται. Ἄν ὁ σκοπὸς, κύριοι, παντὸς ἐκπαιδευτηρίου ὑπάρχει ὑψηλός, ἀποβλέπων τὴν ἐκμάθησιν τῶν τριπλῶν χρεῶν πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς τὸν πλησίον, καὶ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, ὁ σκοπὸς ὅμως τῶν παρθεναγωγείων δύναται νὰ τεθῆ εἰς ἔτι ὑψηλοτέρην σκοπίαν, ἐξ ἧς νὰ κηρυχθῶσι τὰ ἐπίσης τριπλᾶ καθήκοντα συζύγου, μητρὸς καὶ οἰκοδεσποίνης πρὸς τὴν ἐνταῦθα μετὰ ἀθωότητος σπουδάζουσαν τρυφερὰν τῆς ἡλικίας τῶν παρθένων. Ἄν παραδεχθῶμεν, κύριοι, τὴν γυναῖκα ὡς τὸν μόνον κρηγῶρον ἄγγελον τῶν δυστυχημάτων τοῦ ἀνδρός, ὡς τὴν μόνην δυναμένην διὰ τῆς καλῆς ἢ μὴ ἀνατροφῆς νὰ ὠφελῆσθαι καὶ ἠθικοποιῆσθαι τὴν κοινωνίαν, καὶ τέκνα εὐσεβῆ καὶ Θεοῦ φόβον ἔχοντα καὶ θεῶ καὶ ἀνθρώποις εὐαρεστήσοντα νὰ ἀποδώσῃ τῇ κοινωνίᾳ, ὀφειλομένην λίαν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τούτου τοῦ θέματος μετ' αὐταπαρησέως ἠθικῆς, μετ' ἀγάπης χριστιανικῆς, ὅπως φανῶμεν ὄχι μόνον ἄξιοι ἀπόγονοι τῶν ἐνδόξων πατέρων ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ πιστοὶ ὀπαδοὶ καὶ ἐκκληρωτοὶ τῶν ἱερῶν λόγων ἐκείνων, δι' ὧν ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ κληθῆναι πρὸς ὑψηλὸν σκοπὸν, ἧτοι κατὰ τὸν Ἀπόστολον πρὸς τὴν εὐλογημένην ἐκείνην τεκνογονίαν, δι' ἧς καὶ μόνος ἡ οἰκογένεια οὐίζεται, καὶ διακινῶσιν τὸ εἶδος αὐτῶν ὅτε ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ.

Ἄλλὰ τίς καὶ ὁποῖος ὁ προορισμὸς τῆς γυναίκος ὡς συζύγου καὶ βοηθοῦ τοῦ ἀνδρός; Ἐάν τις, κύριοι, παρατηρήσῃ μετ' ἐπιστάσις τὰς τε σωματικὰς καὶ πνευματικὰς ἰδιότητας τοῦ ἀνδρός καὶ τῆς γυναίκος, θέλει εὐρεῖ ὅτι ἀληθῶς ὁ εἰς ἐπλάσθη διὰ τὸν ἕτερον, καὶ ἀμφοτέροι δι' ἄλλον τρίτον. Ὁ Θεὸς δούς εἰς τὸν ἕνα χαρίσματα, ὧν ἕτερος τὸν ἕτερον, κατέστησεν ἀμφοτέρους λίαν ἀναγκαίους πρὸς ἀλλήλους καὶ δεομένους τῆς ἀμοιβαίας βοηθείας. Ἐάν ἐξετάσωμεν ἀμφοτέρω τὰ γένη τοῦ ἀνθρώπου σωματικῶς τε καὶ ψυχικῶς, παρατηροῦμεν ὅτι παρὰ μὲν τῷ ἀνδρὶ ἐπικρατεῖ ἡ παγίτης, παρὰ δὲ τῇ γυναικὶ ἡ ἐλαστικότης· παρὰ τῷ ἀνδρὶ τὸ γενναῖον, παρὰ τῇ γυναικὶ ἡ δειλία· παρὰ τῷ ἀνδρὶ ἡ τραχύτης, παρὰ τῇ γυναικὶ ἡ ἀδρότης· παρὰ τῷ ἀνδρὶ ὁ ἐγκράτος, παρὰ τῇ γυναικὶ ἡ καρδία· ὡσαύτως παρὰ μὲν τῷ ἀνδρὶ ἐπικρατεῖ ὁ νοῦς, παρὰ δὲ τῇ γυναικὶ τὸ αἰσθητικόν· παρὰ τῷ ἀνδρὶ ἡ ἐνέργεια, παρὰ τῇ γυναικὶ τὸ πάθος· παρὰ τῷ ἀνδρὶ ἡ αὐστηρότης καὶ δικαιοσύνη, παρὰ τῇ γυναικὶ ἡ ἐπιείκεια καὶ ἡ εὐσπλαγγνία. Ἄλλ' ὅμως αἱ ἀντιθέσεις αὗται συνδυάζονται ἀποτελοῦσαι τὸν τέλειον ἀνθρώπον, ὅστις διὰ τοῦ γάμου ἐμφανίζεται εἰς τὸ ἀνδρόγγυνον.

Τὰ πλεονεκτήματα τῆς γυναικείας φύσεως, συμπληροῦντα τὰ μειονεκτήματα τῆς ἀνδρικής, καὶ τὰνάπαλιν ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἀμφοτέροι προωρίσθησαν, ὅπως διὰ τοῦ συζυγικοῦ βίου βοηθῶσι ἀλλήλους καὶ συνέλκωσι ἀληθῶς τὸν τοῦ βίου ζυγόν.

Ὁ πρῶτος ἄρα τῆς γυναικὸς προορισμὸς ὡς συζύγου καὶ βοηθοῦ τοῦ ἀνδρός καταφαίνεται ἐναργῶς ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, ἐν ἧ ἀναγινώσκουμεν, ὅτι ὁ Θεὸς πλάσας πρῶτον τὸν ἀνδρα καὶ ἰδὼν ὅτι ἔλειπεν εἰς αὐτὸν βοηθός, εἶπεν, ὅτι δὲν εἶνε καλὸν νὰ μὲν ὁ ἀνθρώπος μόνος, ἀλλὰ χρειάζεται καὶ βοηθὸν τινὰ τοιοῦτον δὲ βοηθὸν τοῦ πρώτου ἀνδρός, τούτεστι τοῦ Ἀδάμ, ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὴν πρώτην γυναῖκα, τούτεστι τὴν Εὐάν, ἣν ἐδημιούργησεν ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ εἰς ἐνδείξιν τοῦ ὅτι ἡ γυνὴ προώρισται ἵνα χρησιμεύῃ ὡς βοηθὸς καὶ παραστάτης τοῦ ἀνδρός, συνυπηρετοῦσα μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ μέγα μυστήριον τῆς διαιωνίσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὅτι ἡ γυνὴ χρησιμεύει ὡς βοηθὸς τοῦ ἀνδρός ἀποδεικνύεται καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ καθημερινοῦ βίου· π. χ. ἔταν ὁ ἀνὴρ κεκμηκὼς καὶ πειναλέος ἐπιστρέφῃ ἐκ τοῦ βιοποριστικοῦ αὐτοῦ ἔργου, τότε τίς ἀναψύχει καὶ καταπαύει τὴν πείναν αὐτοῦ, παραβέτουσα ἐνώπιον αὐτοῦ τὴν ἥδη προπαρασκευασθεῖσαν τροφήν ἢ ἡ γυνή;— ἔταν ὁ ἀνὴρ βεθυθιμῶς εἰς τὸν ἰδανικὸν καὶ ἀφηρημένον κόσμον κινδυνεύῃ ἐξ ἀπροσεξίας νὰ προσκόψῃ καὶ πέσῃ εἰς τοὺς βόθρους τοῦ ἐπιγείου καὶ πραγματικοῦ βίου, τίς ἔρχεται πρὸς διαφύλαξιν καὶ διάσωσιν αὐτοῦ καὶ ἀπαλλάττει αὐτὸν ἀπὸ τοῦ γέλωτος καὶ τῶν σκωμμάτων τῶν θεωμένων παρὰ ἡ γυνή;— Ὅταν ὁ ἀνὴρ ριψοκινδύνως πευδῇ πρὸς ἐπιδικώμενόν τινα σκοπὸν, τίς δεικνύει εἰς αὐτὸν τὰς παγίδας καὶ τοὺς κρημνοὺς, εἰς οὓς κινδυνεύει νὰ πέσῃ, παρὰ ἡ γυνή;— Ὅταν ὁ ἀνὴρ, καταπονηθεὶς καὶ καταβληθεὶς ὑπὸ τῶν περιπετειῶν τοῦ βίου, μελαγχολῇ καὶ θεωρῇ πάντα τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον σκοτεινὸν καὶ ἀμαυρὸν, τίς διασκεδάζει τοῦ πνεύματος αὐτοῦ τὴν ἀχλὺν καὶ ἀποσοβεῖ τὸ καλύπτον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σκοτεινὸν νέφος, παρὰ ἡ γυνὴ διὰ τοῦ φαιδρου αὐτῆς βλέμματος καὶ τοῦ ἱλαροῦ τοῦ προσώπου αὐτῆς φωτός;— Ὅταν ὁ ἀνὴρ ἀσθενῶν κῆται ἐν τῇ κλίνῃ αὐτοῦ καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἡσυχάζῃ ἔνεκα τῶν πόνων καὶ ἀλγηδόνων στενάζῃ καὶ ἀγωνιᾷ, τότε ἡ γυνὴ παρισταμένη ἐνώπιον τῆς κλίνης αὐτοῦ ὡς ἄγγελος καὶ ἱατρὸς θαυματουργός, ἐπιχειρεῖ ἱαματικὸν εἰς τὰ τραύματα καὶ εἰς τὰς πληγὰς βλάσασα καὶ διὰ τῆς εἰλικρινοῦς αὐτῆς ἀγάπης μετριάζει καὶ καταπαύει τοὺς πόνους, συμπάσχουσα καὶ συναλγούσα μετ' αὐτοῦ.

Ἄλλ' ὁ προορισμὸς τῆς γυναικὸς, κύριοι, ὡς μητρὸς εἶνε σπουδαιότερος τοῦ προορισμοῦ αὐτῆς ὡς συζύγου καὶ βοηθοῦ τοῦ ἀνδρός. Ἡ γυνὴ ἡ ἀξιωθεῖσα νὰ γίνῃ μήτηρ, ἀνέλαβε τὸ ὑψηλότερον καὶ σπουδαιότερον τῶν καθήκοντων, τούτεστι τὸ καθήκον τῆς τοῦ τέκνου ἀγωγῆς, τῆς ὁποίας τὸ μεγαλειότερον καὶ σπουδαιότερον μέρος ἀνήκει εἰς μόνην τὴν μητέρα. Ὁ πατὴρ ἔχει μὲν τὴν ὑπεράτην ἐπὶ τῆς οἰκίας πρόνοιαν καὶ διδίδει τὰς ἀνεγκαιὰς ὀδηγίας περὶ τῆς συντηρήσεως καὶ βελτιώσεως αὐτῆς ἀναγκάζεσθαι ἡμῶς νὰ διατρέψῃ τὸν πλεῖστον χρόνον ἐκτὸς τῆς οἰκίας μακρὰν τῶν τέκνων του, καὶ ν' ἀσχολῆται εἰς τὸ βιοποριστικὸν αὐτοῦ ἔργον Ἄλλὰ καὶ ὁσάκις μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ, περιορίζεται μᾶλλον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πνευματικῆς τοῦ παιδὸς

καταστάσεως, ἢ εἰς τὴν μόρφωσιν καὶ διάπλασιν τῆς τούτου καρδίας. Ἡ δὲ μήτηρ εἶνε ἡ κυρίως μορφούσα καὶ παιδεύουσα τὰ τέκνα. Αὕτη διαμένουσα τὸν περισσότερον χρόνον ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἔχει τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον πρὸς διαπαιδαγώγησιν τῶν τέκνων τῆς ἔχουσα δὲ βλέμμα διορατικώτερον τοῦ ἀνδρός καὶ αἰσθησιν λεπτοτέραν, οὐ μόνον καλλίον τοῦ ἀνδρός διαβλέπει τὰ τὴν μόρφωσιν τῶν τέκνων τῆς ἀπορῶντα, ἀλλὰ καὶ ἀποτελεσματικώτερον, ἐπιτοχέστερον παιδαγωγεῖ, ἔχουσα ὄργανον παιδαγωγικὸν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν καρδίαν, ἅτινα ἐν τῇ τῶν παιδίων ἀγωγῇ εἶνε ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ὠφελιμώτερα καὶ ἐνεργητικώτερα τοῦ ψυχροῦ λόγου καὶ τῆς μάστιγος, τὰ ὁποῖα πρὸς διαπαιδαγώγησιν μεταχειρίζεται συνήθως ὁ ἀνὴρ.

Γνωστὸν ὑπάρχει, κύριοι, ὅτι αἱ κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν γινόμεναι ἐντυπώσεις εἶνε πολὺ ἰσχυρότεραι καὶ ζωηρότεραι τῶν γινομένων κατὰ τὴν μετὰ ταῦτα ἡλικίαν καὶ ἐτι ὅσοι ἀρχαιότεραι εἶνε αἱ ἐντυπώσεις αὗται, τοσοῦτ' ἤτοι ζωηρότερον ἀναπαρίστανται εἰς τὴν μνήμην τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοσοῦτ' εὐκολώτερον καὶ καλλίτερον αὐτὰς ἐνθυμῆται. Τοῦτου ἔνεκα ἡ πατὴρ, ἐν τῇ ὁποίᾳ κατὰ πρῶτον εἶδεν ὁ ἀνθρώπος τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τῆς ὁποίας αἱ ἐντυπώσεις δικαίως δύναται νὰ συναριθμηθῶσι μεταξὺ τῶν πρώτων καὶ ἀρχαιοτάτων ἐντυπώσεων· ἐπίσης ὁ πατρικὸς οἶκος καὶ οἱ τόποι, ἐν οἷς ὁ ἀνθρώπος παῖς ἐτι ὡν συνεθίξε νὰ καίξῃ μετὰ τῶν ὁμηλικίων αὐτοῦ, εἰς μὲν τὴν φαντασίαν αὐτοῦ παρίστανται ζωηρότερα καὶ πιστότερα, εἰς δὲ τὴν καρδίαν αὐτοῦ τερπνότερα καὶ καθάρωτερα. Ἄλλὰ τίς ἄλλος δύναται νὰ κάμῃ ἐπιτηδεῖαν ἐκλογὴν μεταξὺ τῶν πρώτων ἐντυπώσεων καὶ ν' ἀποσοθῆσθαι μὲν τὰς κακάς καὶ ἐπιβλαβεῖς, νὰ καταστήσῃ δὲ ἐνεργεῖς τὰς καλὰς καὶ ἐπωφελεῖς, ἢ ἡ μήτηρ, ἥτις πάντοτε εὐρίσκειται μετὰ τοῦ παιδὸς καὶ πάντοτε διαθερμαίνει αὐτὸ ἐν τῇ τρυφερῇ αὐτῆς ἀγκάλῃ; Τίς ἕτερος δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν παῖδα ἀποτροφὴν μὲν πρὸς τὸ κακόν, ἀγάπην δὲ πρὸς τὸ καλόν, ἢ ἡ μήτηρ, ἥτις ἔχει μυστὴρ μέσα νὰ διαθέσῃ πρὸς ἐπιτυχίαν τούτου; Ἡ καρδία τοῦ παιδὸς, ἀθρᾶ καὶ ἀπαλὴ ὑπάρχουσα, ὑπὸ μὲν τῆς πατρικῆς τραχύτητος καὶ αὐστηρότητος πιεζομένη μακραινεται καὶ φθίβεται. ὑπὸ δὲ τῆς μητρικῆς τρυφερότητος θυγρομένη διαμορροῦται καὶ διαπλάσσεται. Ὁ πατὴρ παραλαμβάνων ἀκολούθως παρὰ τῆς μητρὸς τὸν παῖδα μεμορφωμένον ἤδη, δύναται μὲν νὰ καθάρσῃ αὐτὸν ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἠθικῶν ἐλλείψεων, οὐδεμίαν ὅμως οὐσιώδη μεταβολὴν δύναται νὰ ἐπενέγκῃ ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ. Ἡ μήτηρ προσέτι ἐν τῇ ἀγωγῇ τῶν παιδίων ὑπερτερεῖ τοῦ πατρὸς κατὰ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐπενέργειαν τοῦ παραδείγματος. Ὁ παῖς μιμεῖται καλλίτερον καὶ ἀκολουθεῖ προθυμότερον τὸ παράδειγμα τῆς μητρὸς, ἢν συχνότερον βλέπει καὶ περισσότερον ἀγαπᾷ, ἢ τὸ τοῦ πατρὸς, τὸν ὁποῖον σπανιώτερον βλέπει καὶ περισσότερον φοβεῖται. Πᾶν νεῦμα, πᾶσα λέξις, πᾶσα ἔκφρασις, πᾶν κίνημα καὶ πᾶσα πρᾶξις τῆς μητρὸς γίνεται νεῦμα, λέξις, ἔκφρασις, κίνημα καὶ πρᾶξις τοῦ παιδὸς· ἡ μήτηρ ὡς ἔχουσα πάντα τὰ κατάλληλα μέσα εἶνε ἡ μόνη, ἥτις δύναται νὰ καλλιέργησθαι ἐν τῇ παιδικῇ καρδίᾳ τὰ σπέρματα πασῶν τῶν ἀρετῶν καὶ νὰ ἀρδεύσῃ αὐτὰ δεόντως καὶ νὰ τὰ περιαγάγῃ εἰς βλάστησιν ἀγαλωτάτην. Ἡ μήτηρ δι' ἐνὸς βλέμματος, δι' ἐνὸς φιλήματος, διὰ

τῆς μειλιχίου αὐτῆς φωνῆς καὶ τῶν ἀδρῶν αὐτῆς· θωπευμάτων δύναται νὰ διεγείρῃ ἀμέσως εἰς τὴν καρδίαν τοῦ παιδὸς τὴν πρὸς τὸ ἀγαθὸν ῥοπήν καὶ κλίσιν· ὁμοίως ἢ αὐτὴ δι' ἐνὸς δυσμενοῦς βλέμματος, δι' ἐνὸς δακρύου ρέσαντος ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς δι' ἐνὸς ἀναστεναγμοῦ ἐξεληθόντος ἐκ τοῦ στήθους αὐτῆς, δύναται ν' ἀπομακρύνῃ τὸν παῖδα ἀπὸ τοῦ ὀλεθριωτάτου τῆς κακίας κινδύνου. Ὁ παῖς ὁ ἐν τῷ μητρικῷ κόλπῳ ἀνατρεφόμενος καὶ ἐν τῇ μητρικῇ ἀγκάλῃ θερμαινόμενος ἀρχίζει ν' ἀγαπᾷ πρὶν καταμάθῃ τὴν ἐννοίαν τῆς ἀγάπης, καὶ ἀρχίζει νὰ ὑποτάσῃ τὴν ἑαυτοῦ θέλησιν εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον, πρὶν ἢ κατάμαθῃ τὴν ἐννοίαν τοῦ ἠθικοῦ νόμου. Εὐτυχῆ λοιπὸν καὶ εὐδαίμονα τὰ τέκνα ἐκείνα, ἅτινα ἔτυχον μητέρων καλῶν καγαθῶν. Λίαν εὐτυχῆ καὶ εὐδαίμονα καὶ τὰ θυγάτρια ἐκείνα, τὰ ὁποῖα λαβόντα τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς βάσεις τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν ὑπὸ τοιούτων μητέρων θέλουσιν ἀποθῆ ὁμοίως μητέρες καλὰ καὶ χρηστῶν καὶ ἀγαθῶν τέκνων, καθὼ λαβοῦσαι ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων τὰ λαμπρὰ ἐκείνα σπέρματα, ἅτινα πεσόντα εἰς τὴν ἀγαθὴν καὶ εὐπλαστον αὐτῶν καρδίαν, καρποφοροῦσιν κατὰ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἐν τριακόντα καὶ ἐν ἑξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν.

Μὴ λοιπὸν, κύριοι, λησμονήσωμεν καὶ τὸ τρίτον καὶ σπουδαιότατον καθήκον τῆς γυναικὸς, λέγω, τὸ καθήκον αὐτῆς ὡς οἰκοδεσποίνης. Ἐκ τῆς καθημερινῆς πείρας μανθάνομεν, ὅτι οὐδεμία γυνὴ δύναται ν' ἀποθῆ καλὴ σύζυγος καὶ καλὴ μήτηρ, ἀν δὲν ἦνε καὶ καλὴ οἰκοδεσποινά. Ἄνευ καλῆς τοῦ οἴκου διοικήσεως οὐδεὶς οἶκος δύναται νὰ διατηρηθῇ, καὶ ἄνευ οἴκου οὐδεὶς συζυγικὸς καὶ μητρικὸς προορισμὸς δύναται νὰ ἐκπληρωθῇ. Ὁ οἶκος πρὸς διατήρησιν καὶ προαγωγὴν ἀπαιτεῖ καθαριότητα, ἀπαιτεῖ τάξιν, ἀπαιτεῖ οἰκονομίαν. Ὁ δὲ ἀνώτερος ἐπόπτης τῆς καθαριότητος, τῆς τάξεως καὶ τῆς οἰκονομίας οὐδεὶς ἕτερος δύναται νὰ ἦνε πλὴν τῆς οἰκοδεσποίνης.

Ἡ γυνὴ, ἥτις διαφυλάττει τὰ ὑπὸ τοῦ ἀνδρός ποριζόμενα καὶ εἰς αὐτὴν παραδιδόμενα ἀγαθὰ, ἐπιβλέπει δὲ ἐπὶ τῆς ὑπηρεσίας τῶν θεραπόντων καὶ ἐπιμελεῖται τῆς τοῦ οἴκου καθαριότητος, ἢ τοιαύτη γυνὴ οὐ μόνον διατηρεῖ καὶ προάγει τὸν οἶκον, ἀλλὰ καὶ ἐνισχύει ἐτι μᾶλλον τὴν πρὸς αὐτὴν ἀγάπην καὶ ἐμπιστοσύνην τοῦ ἀνδρός, καὶ γίνεται ἀξιόλογον μιμητικῶς παραδειγμα εἰς τὰ τέκνα· αὕτη ἐστὶ κατὰ τὸν σοφώτατον καὶ ἐνδοξότατον βασιλέα Σολομῶνα ἡ ζητούμενη γυνὴ. «Γυναῖκα, ἔλεγεν, ἀνδρεῖαν τίς εὐρήσει; τιμιωτέρα ἐστὶ λίθων πολυτελῶν καὶ στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς· αὕτη γίνεται ὡσεὶ ναὺς ἐμπορευομένη μακρόθεν πλοῦτον καὶ δόξαν. (Παροιμ. κεφ. 16'. 18'. καὶ 19.). Ἐάν δὲ ἐξ ἐναντίας ἡ γυνὴ σκορπίζη ἀσώτως ὅσα συναθροίξει ὁ ἀνὴρ καὶ ἀδιαφορῇ ὡς πρὸς τὴν τῶν θεραπόντων ὑπηρεσίαν καὶ μηδεμίαν λαμβάνῃ πρόνοιαν περὶ τῆς τοῦ οἴκου εὐταξίας καὶ καθαριότητος, συντελεῖ οὐ μόνον εἰς παράλυσιν καὶ καταστροφὴν τοῦ οἴκου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀπόλειαν τῆς τε πρὸς αὐτὴν ἀγάπης καὶ ἐμπιστοσύνης τοῦ συζύγου καὶ εἰς τὴν διάλυσιν καὶ ἐκμηδένισιν τοῦ τιμίτου Γάμου, καὶ εἰς τὴν διαφθορὰν τῶν ἑαυτῆς τέκνων, τῶν ἀθῶων τούτων τῆς κοινωνίας μελῶν. Ἐντεῦθεν, κύριοι, ἡ σημερινὴ χαλαρὰ καὶ ἄλογος χριστιανὸς μὴ ἐμπρέπουσα χωλότης τῶν ἡθῶν. Ἐντεῦθεν ἡ σημερινὴ διεφθαρὰ καὶ περι-

φρόνησις τῶν σεμνῶν ἡθῶν τῶν πατέρων μας, ἅτινα μετὰ κατωδύνου καὶ θελημένης καρδίας ἀναπολούμεν.

Πολλάκις ἀπολογούμενοι δὴθεν λέγομεν ὅτι οἱ καιροὶ ἠλλάξαν· ἀλλὰ τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι ἡμεῖς παρεξστράφημεν, ἀπομακρυνθέντες τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπολέσαντες κατὰ συνέπειαν πᾶσαν χρηστὴν δικηγωγίην. Ἀπομακρυνθέντες δὲ ἐκ τῶν ἀρχῶν τῆς πίστεως καὶ ἐκ τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ τοῦ Χριστιανικοῦ γάμου, ἀπεπτώσαμεν καὶ τὰ Ἱερὰ ἐκεῖνα λόγια, τὰ ὅποια πολὺ καλῶς διατυποῦσι καὶ διαχρᾶττουσι τὸν δρόμον τῆς γυναικὸς ἀπέναντι τοῦ ἀνδρός. « Αἱ γυναῖκες, λέγει ἡ πέτρα τῆς πίστεως, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα καὶ εἴτινες ἀπειθοῦσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀνατροπῆς, ἀνευ λόγου κερδηθῶσιν ἐποπεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνὴν ἀνατροπὴν ὑμῶν ὡς ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθίσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, ἀλλ' ὁ κρυπτός τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφάρτῳ τοῦ πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πολυτελής. » (Πέτρου Α'. γ'. 1—4.)

Δι' ὃ ἐκ τῆς καλῆς ἢ κακῆς γυναικὸς ὡς οἰκοδοσιῆς ἐξαρτᾶται ἡ τοιαύτη καλὴ ἢ κακὴ τῶν παιδῶν κατάστασις, ὡς καὶ ἡ τύχη αὐτῆς ταύτης τῆς κοινωνίας, ἐν ἧ ἕλωμεν. Ὅτι δὲ ἐκ τῆς γυναικὸς ἐξαρτᾶται κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ ἡ ψυχικὴ διάθεσις, ὁ τρόπος τῆς διαίτης καὶ καθόλου ὁ πᾶς βίος τοῦ ἀνδρός, τοῦτο ἀποδεικνύει καὶ ἡ σπουδαίτης τοῦ γυναικείου προορισμοῦ, τὴν ὁποίαν κατανοήσαντες οἱ πεπολιτισμένοι λαοὶ τόσον ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὅσον καὶ ἐν τῇ Δύσει ἀνευδότης καταγίνονται εἰς τὴν ἀνέγερσιν καὶ συντήρησιν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων καὶ σεμνῶν παρθενιαγωγείων, προσπαθοῦντες καθ' ἑκάστην, ὅπως ἐπὶ τὰ κρείττω ταῦτα προαγάγῃσι καὶ τελειότερα ὅσω τὸ δυνατόν καταστήσωσι. Διότι ὁμολογητέον ὅτι ἡ γυνὴ ἐξασκεῖ μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ἀνδρός. Ὁ ἀνὴρ ὁ ἔχων γυναῖκα ἀγαθὴν οἰκονόμον καὶ σώφρονα γίνεται πολλακίς καὶ αὐτὸς ἀγαθὸς οἰκονόμος καὶ σώφρων καὶ τ' ἀνάπαλιν, ὁ ἔχων γυναῖκα πονηρὰν ἄσωτον καὶ ἄτιμον γίνεται καὶ αὐτὸς πολλακίς πονηρὸς, ἄσωτος καὶ ἄτιμος. Ὅταν ἡ γυνὴ δὲν γνωρίζῃ ἢ δὲν θέλῃ νὰ καταστήσῃ εἰς τὸν ἀνδρα τερπνὴν καὶ εὐχάριστον τὴν μετ' ἀλλήλων συμβίωσιν καὶ ἀνατροπὴν, οὐδὲν ἄλλως περιποιημένη αὐτὸν ἐρχόμενον οἴκαδε ἐκ τῆς ἐπιπόνου ἐργασίας του, τότε ὁ ἀνὴρ ἢ ἔξωθεν τῆς οἰκίας αὐτοῦ θέλει ζητήσει τὴν ἐκ τῶν πόνων ἀνακούρισιν, ἢ μετ' ἀνίας θέλει κατακλιεῖσθαι ἐντὸς τοῦ δωματίου του μακρὰν τῆς γυναικὸς καὶ τῶν φιλότατων τέκνων του. Τοῦναντίον δὲ εἴταν ἡ γυνὴ γνωρίζῃ καὶ θέλῃ νὰ καταστήσῃ εἰς τὸν ἀνδρα τερπνὴν μὲν τὴν οἰκίαν, εὐχάριστον δὲ καὶ φαιδρὰν τὴν ἀνατροπὴν, τότε ὁ ἀνὴρ οὐδαμοῦ ἀλλαχθοῦ θέλει εὐρίσκει περισσότεραν εὐχάριστησιν καὶ ἡδονὴν ἢ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, συνδιατρίβων μετὰ τῆς φίλης συζύγου καὶ τῶν τέκνων του.

Ἄλλ' ἀρὰ γε πόσαι σύζυγοι δὲν παραγνωρίζουσι τὴν σπουδαίτητα τοῦ τριπλοῦ αὐτῶν προορισμοῦ; Πόσαι ἀρὰ γε συναίσθάνονται, ὅτι ὡς σύζυγοι μὲν προωρίσθησαν νὰ βοηθῶσι τὸν ἀνδρα, ὡς μητέρες δὲ ν' ἀνατρέφωσι τὰ τέκνα, ὡς οἰκοδόμοι ναὶ δὲ νὰ ἐπιμελῶνται τοῦ οἴλου; Ἡ καθημερινὴ πείρα θλιβερῶς πληροφορεῖ ἡμᾶς, ὅτι πλείστα τῶν παρ' ἡμῖν γυναικῶν

ὡς σύζυγοι μὲν ἀντιβοηθείας βάρη, καὶ ἀντιτέρφων πικρίας παρέχουσιν εἰς τοὺς ἑαυτῶν ἀνδρας, ὡς μητέρες δὲ περὶ παντὸς ἄλλου φροντίζουσιν ἢ περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων των, ὡς οἰκοδόμοι ναὶ ἀντι τῆς οἰκονομίας τὴν σπατάλην καὶ ἀντι τῆς φειδύσεως τὴν ἀσωτίαν ἀσπάζονται. Καὶ τί ἄλλο μαρτυροῦσιν ἢ τὴν λυπηρὰν ἀλήθειαν τῶν λεχθέντων τὰ παρ' ἡμῖν λαμβάνοντα χώραν συχνὰ διαζύγια, ἢ τῶν τέκνων διαφθορὰ καὶ ὁ ἕνεκα τῆς τῶν γυναικῶν πελυτελείας καὶ σπατάλης καταχρεούμενοι καὶ καταστρεφόμενοι οἰκοί;

Ταῦτα λοιπὸν τὰ ἐκ τῆς πολυτελείας καὶ σπατάλης τῶν γυναικῶν λυπηρὰ ἀποτελέσματα ἔχων ὑπ' ὄψιν καὶ ὁ θεῖος Γρηγόριος ἐδεῖκνεν ἑαυτὸν πανταχοῦ, εἰς τε τοὺς λόγους καὶ τὰ ἔπη του, μέγαν διορθωτὴν καὶ αὐστηρὸν ἐπικριτὴν τῶν ἡθῶν καὶ ἐλαττωμάτων τῶν τοιούτων γυναικῶν ἐδείκνυεν ὅπως ἑαυτὸν ἐπαινήτην καὶ ἐγκωμιστὴν τοῦ παρθενικοῦ βίου, τὸ ἐπόμενον κομψὸν ἐγκώμιον πλέκων εἰς τὴν σεμνὴν τῆς Παρθενίας κορυφὴν.

« Παρθενίην στεφάνοις ἀναδήσωμεν ἡμετέροισιν,
« Ἐκ καθαρᾶς καρδίας καθαροῖς μέλποντες ἐν ὕμνοις.
« Τοῦτο γὰρ ἡμετέρου βίου ξεινήιον ἐστὶλον,
« Χρυσοῦ τ' ἡλκέρτου φαέντερον ἢ δ' ἐλέφαντος,
« Οἷς ζωὴν χθονίην χαμάδις βάλει παρθένου ὄσπερος
« Πρὸς Θεὸν Ὑψιμέδοντα νόου πετρὸν ἔνθεν ἀείρων.
« Παρθενίη, μέγα χαίρει,

(τόμ. 3 Σελ. 522)

Χαίρειτε! προσφώνῳ ὑμῖν καὶ ἐγὼ μετὰ τοῦ θεοῦ πατρός, σεμνα νεάνιδες, αἵτινες φοιτᾶτε εἰς τὸ Ἱερὸν τοῦτο τῆς παιδείας τέμενος δπου διδάσκεισθε οὐ μόνον τὰ Ἱερὰ γράμματα τὰ δυνάμενα σοφίσει πάντα ἄνθρωπον πρὸς σωτηρίαν, οὐ μόνον τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὴν κατασκευὴν καὶ περιβολὴν ἐνδυμάτων, ἀλλὰ θέλετε εἰσεῖτε διδασκῆ καὶ τὸν θεῖον προορισμὸν ὑμῶν, καθ' ὃν πολιτευόμεναι εὐαρεστήσετε Θεῷ καὶ ἀνθρώποις. Προβαίνετε ὅθεν στερεῶ τῷ ποδὶ εἰς τὸν θεῖον προορισμὸν σας, ἔχουσαι ἤδη καὶ ποιμεναρχίην φιλόμουσον καὶ ἐλλόγιμον, τὸν σεβασμιώτατον ἅγιον Ἐφέσου Κύριον κυρ. Ἀγαθὰγγελον, ἀνδρα ἀρίστου διαθέσεως ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως καὶ προαγωγῆς τῶν ἡμετέρων σχολείων ἔχοντα καὶ ἤδη σήμερον μακρόθεν εὐλογοῦντα ὑμᾶς πρὸς δὲ ἔχετε ἄοκνον καὶ μετὰ πολλῆς συνέσεως καὶ αὐταπαρηγήσεως ἐργαζομένην καὶ κοπιῶσαν ὑπὲρ ὑμῶν διευθύντριαν. Ἔχετε πρόθυμον καὶ ὀργῶσαν πρὸς τὰ καλὰ τὴν σεβαστὴν ἡμῶν ἐφορίαν. Μὴ πτοησθε, ἀλλὰ μετὰ θάρρους ἀποδείξατε, ὁποῖους ἀγλαοὺς καρποὺς δύναται νὰ προσφέρῃ ἡ ἀκμάτος καὶ ἐνδεδειγμένη φροντίς καὶ προσπάθεια φιλοπόνου γεωργοῦ. Χαίρειτε, θυγατέρες σεμναὶ Μαγνήτων, καὶ προβαίνετε γενναίως, καθ' ὅσον κατὰ τὸν Ἀπόστολον, « πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς δι' ὧν τὰ μέγιστα ἡμῖν καὶ τίμια ἐπαγγέλματα δεδωρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγεῖσθε τῆς ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς, καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδῆν πᾶσαν παρεισενέγκαισαι, ἐπιχορηγήσῃτε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνώσιν

ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατεῖα τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ἐν δὲ τῇ εὐσέβειᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. Καὶ ταῦτα ποιῶσαι οὐ μὴ πταίσῃτε ποτέ. » Γένοιτο! Γένοιτο! Ἀμήν.

ΑΓΑΝΘΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΙΝΑ Τ.

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 179 φύλλῳ τῆς Σμύρνης ἐφιλοξενήθη ὑπὸ τοῦ καλοῦ κάγαθου αὐτῆς συντάκτου λίβελλός τις κατὰ τοῦ Μέντορος γραφεὶς ὑπὸ τινος Τ. Ἡ Διευθυνσις τοῦ Μέντορος ἀναγνώσασα αὐτὴν, περιωρίσθη εἰς τὸ νὰ ταλανίσῃ καθ' ἑαυτὴν τὸν Τ., ἀποφασίσασα νὰ μὴ ἀπαντήσῃ διόλου εἰς τὰς ὑβρεῖς αὐτοῦ, καθόσον οὗτος ἐκ τῶν γραφομένων του φαίνεται ὅτι οὐδέποτε ἔμαθε τὴν τέχνην τοῦ συζητεῖν λογικῶς, ἀλλὰ τὴν τοῦ ὑβρίζειν. Ἐν τούτοις χάριν πολλῶν φίλων τοῦ Μέντορος, οἵτινες ἐν τῇ δικαίᾳ αὐτῶν ἀγανακτήσει σχεδὸν ἀπήτησαν τοῦτο παρ' ἡμῶν πρὸς ἱκανοποίησιν τοῦ ἀδικῶς καὶ δωρεὰν ἐξυβρισθέντος, ἀποφασίζομεν ν' ἀπαντήσωμεν ἐν ὀλίγοις.

Ὁ κ. Ι. Πρωτόδικος ὡς ἐπιστήθιος μὲν μαθητῆς τοῦ Ὀμήρου ὠμίλησεν ἐξαίρετα, ὡς μαθητῆς δὲ τοῦ Χριστοῦ ψυχρότατα. Διὰ τὸν Διότι παραστήσας τὸν Ὀμηρον ὡς μέγιστον διδάσκαλον τῆς ἠθικῆς τελειώσεως καὶ συστάσεως αὐτὸν ὡς τὸν μόνον, τὸν ὁποῖον ἡ χριστιανικὴ νεολαία θεοφείλει νὰ σπουδάζῃ πρὸς ἠθικοποίησιν τῆς, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην πλαγίως προσέβαλε τὸν ὑψιστον καὶ μοναδικὸν τῆς ἠθικῆς διδάσκαλον Ἰησοῦν. Διότι ἀφοῦ τὰ ποιήματα τοῦ Ὀμήρου αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ δύνανται νὰ ὑψώσωσιν ἡμᾶς εἰς τὸ ὑπέριστατον σημεῖον τῆς ἠθικῆς, τίνα ἀνάγκην ἔχομεν τοῦ Εὐαγγελίου πλεον;

Ὁ κ. Πρωτόδικος ἔκαμε τοῦτο τυχαίως ἢ ἐκ προμελέτης; Ἡμεῖς πιστεύομεν τὸ πρῶτον, καὶ ὅτι ἡ ἀπροσεξία του μόνη τὸν ἔρριψεν εἰς τοῦτο τὸ λάθος. Αἰσθανθέντες δὲ καιρίαν θλίψιν διὰ τοῦτο, δὲν ἠδυνήθημεν ἢ νὰ ἐκφράσωμεν τὸ παράπονον ἡμῶν, κηθότι τὰ μάλιστα θὰ μᾶς ἤλεγχεν ἡ συνειδήσις ἡμῶν, ἂν ἐσιωπώμεν.

Πλὴν οὐδὲν κοινὸν ὑπάρχει μεταξὺ Γραφῆς καὶ Ὀμήρου, λέγει ὁ φίλος ἡμῶν Τ., καὶ παραδοξολογεῖτε τοιαῦτα λέγοντες.

Ἀλλὰ καὶ σὺ, ὦ καλέ, τοιαῦτα λέγων φαίνεσαι ἡμῖν ἢ λίαν παραδοξολόγος ἢ μὴ Χριστιανός. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἀμειβάλλομεν ὅτι εἶσαι Χριστιανός, σὲ ἐρωτῶμεν πρῶτον: Εἶνε ὁ Ὀμηρος μέγιστος τῆς ἠθικῆς διδάσκαλος; Βεβαίως θὰ ἀπαντήσῃς ναί, διότι ὡς τοιοῦτον τὸν παρέστησεν ὁ τὸν ὁποῖον ἐτρόμαξες μὴ ἐξυβρίσωμεν φίλος Πρωτόδικος. Σὲ ἐρωτῶμεν δεύτερον: Εἶνε ὁ Χριστὸς ὁ ἀνώτατος τῆς ἠθικῆς διδάσκαλος; Ναί, θ' ἀπαντήσῃς βέβαια, διότι εἶσαι Χριστιανός. Ἴδου λοιπὸν, φίλε, τὸ κοινόν, ὅπερ ὑπάρχει μεταξὺ Γραφῆς καὶ Ὀμήρου, τὸ ὅτι ἀμφοτέρωι οἱ διδάσκαλοι οὗτοι διδάσκουσιν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ μάθημα. Ἀλλὰ διὰ τί συνιστᾶται ὁ εἷς καὶ ἀποσιωπᾶται ὁ ἕτερος; Ἡ παντελής αὕτη τοῦ ὀνόματός του ἀποσιωπᾶται εἰς ἄλλο σημαίνει εἰμὴ

ὅτι αὐτὸς ἐνώπιον τοῦ ἐκθειασθέντος Ὀμήρου δὲν ἀξίζει τίποτε. Ἄ! φίλε Τ., ἐπιτρέψατε ἡμῖν νὰ εἴπωμεν ἐπὶ τῇ ἐπιπόλαιος εἰσθε ἢ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἱσχυρῶν πνευματικῶν ἀνήκειτε, ἦτοι ἐκείνων οἵτινες ὀνομαζονται μὲν Χριστιανοί, μνηστῆρίζουσι δὲ (ὡς μὴ ὄφειλε!) τὸν Χριστιανισμὸν καὶ τὸν θεῖον τῆς οὐρανοῦ ταύτης θρησκείας θεμελιωτὴν. Ἀλλ' ἀπαγε! μάλλον μᾶς ἀρέσει νὰ παραδεχθῶμεν τὸ πρῶτον.

Ἄλλως τε, φίλε Τ., ὑπάρχει καὶ ἕτερον κοινόν, πολὺ ψηλαφητότερον ἴσως, μεταξὺ Γραφῆς καὶ Ὀμήρου, τὸ ὁποῖον σὺ ὁ τὸν Ὀμηρον, ὡς φαίνεται, πολλακίς καταβροχθίσας, ὁ καὶ γλωσσομαθῆς πιθάνον, ὄφειλες νὰ γινώσκῃς. Ἄγνοεῖς ὅτι ὁ περιφρονησθε Ἄγγλος μεταφραστῆς τοῦ Ὀμήρου Πῶπ λέγει, ὅτι τὸ ὕψος τοῦ Ὀμήρου ἔχει μεγαλειότεραν ὁμοιότητα πρὸς τοὺς ἱεροὺς συγγραφῆς παρὰ πάντας τοὺς ἄλλους, καὶ ὅτι τὰ συγγράμματά του ὁμοιάζουσι πολὺ πρὸς τὴν Ἱερὰν Γράφην; οὐ ἕνεκα ὑπελαμβάνεται ὅτι ὁ Ὀμηρος ἀνέγνωσε πάντα τὰ βιβλία τοῦ Μωϋσέως καὶ πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἐδανείσθη χωρία; Ἄγνοεῖς, κ. Τ., ἐπὶ τὰ πρῶτα ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως ἀναφερόμενα γεγονότα ἀναραίνονται εἰς τὰ συγγράμματα καὶ τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Ἡοῖδου;

Ταῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ, τὰ ὅποια παραλείπομεν, ἦσαν ἀφορμαὶ οὐχὶ μικροῦ λόγου ἀξίαι, ἐξ ὧν ὀρμώμενος ὁ φίλος Πρωτόδικος ἠδύνατο, χωρὶς νὰ κατηγορηθῇ ἐπὶ ἀμαθείᾳ, ὡς λίαν ἐφοβήθης κ. Τ., ν' ἀναφέρῃ τι καὶ περὶ τοῦ ἑτέρου τῆς ἠθικῆς διδασκάλου, τῆς διδασκαλίας τοῦ ὁποῖου τὸ φῶς λάμπων καὶ ἀκτινοβολοῦν ἀμαυρῶνει τὴν διδασκαλίαν καὶ τοῦ Ὀμήρου καὶ πάντων τῶν ἠθικολόγων τῆς ἀρχαιότητος.

Σὲ προτρέπομεν λοιπὸν χριστιανικῶς ν' ἀφίσης ἐπ' ὀλίγον τὸν Ὀμηρον καὶ ν' ἀναγνώσῃς τὸ περισπούδαστον τρίτομον σύγγραμμα τὸ ὑπὸ τοῦ περιπότου ὁμογενοῦς κυρίου Βράιλα Ἀρμενὴν μεταφραστὴν καὶ ἐπεξηγητὰ Φιλοσοφικὰ μελέεται περὶ Χριστιανισμοῦ ὀνομαζόμενον. Σπούδασσον τὸ σύγγραμμα τοῦτο καλῶς καὶ θέλει ἀνανήψαι. Ἐν αὐτῷ θὰ θαυμάσῃς πράγματι τοὺς τῆς ἀρχιότητος ποιητάς. Μὴ βαρυνθῆς δὲ ν' ἀναγνώσῃς ἐπισταμῆως καὶ τὸ θαυμάσιον ἱστορίας, τὸ ὑπὸ Schaff συγγραφέν καὶ ὑπὸ Γρ. Ι. Γώγου μεταφραστὴν, ἀλλὰ ἐπισταμῆως καὶ μετὰ καλῆς θελήσεως. Τότε ἐλπίζομεν ὅτι καὶ σὺ θὰ βρυαυγῆς, εἴταν ἀκούῃς ἐξυμνούμενον ὡς μέγαν διδάσκαλον ἡμῶν τῶν χριστιανῶν Ἑλλήνων ἕτερον ἢ τὸν μοναδικὸν διδάσκαλον ἡμῶν, τὸν Χριστόν.

Φίλε Τ., τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ὁσάκις ἢ ὁ ἴδιος ἐπρόφερεν ἢ ἤκουε προφερόμενον ὁ πολὺς Νεῦτων, ὑπὸ σεβασμοῦ ἀπεκαλύπτειτο. Διὰ τί σὺ ὅλως ἀνευ αἰτίας λαμβάνεις αὐτὸ ἐπὶ ματαίῳ; Τίς ὑπῆρχεν ἡ ἀνάγκη τοῦ φρικτοῦ σου ἐκείνου ὄρκου; Εἶσαι Χριστιανός; Διὰ τί ἐλησημόνησες τὸ « ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμῶσαι ὄλως » (Ματθ. Ε'. 34);

Πρὸς τούτους διὰ τί ὑβρίζεις μόνον τὸν Μέντορα, λέγοντα ὅτι τὰ συγγράμματα τῶν ἀρχαίων εἶσι κατώτερα (ὑπὸ ἠθικὴν ἔποψιν βέβαια) τῶν τῆς Ἀγ. Γραφῆς, καὶ δὲν ὑβρίζεις καὶ τὸν Ρουσσὸ (ἴδε σελ. 65 ἐν τῷδε τῷ τεύχει) μετὰ καὶ πλείστον ἄλλων τὰ αὐτὰ λεγόντων δαιμονίων ἀνδρῶν, ὧν καὶ σὺ καὶ ἡμεῖς οὔτε τὸν ἴμῃνα τῶν ὑποδημάτων τῶν παδῶν νὰ λύσωμεν εἰμῶθα ἀξίως

Διατί δὲν ἀναγινώσκεις τὸν ὑπαιότατον ἐκείνον λόγον τοῦ Μ. Βασιλείου, τὸν συμβουλευόντα καὶ δηγυρόντα τοὺς νέους πῶς ν' ἀναγινώσκωσι τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς ἵνα ἐξ αὐτῶν ὑφελῶνται, ὅπου θὰ εἶπες ὅτι ἡ μὲν θύραθεν παιδεία ἅπαντα προμοιάζεται μὲ τὰ φύλλα, τὰ τὸν κερπὸν περικοσμούντα, ἡ δὲ Ἀγ. Γραφή μὲ αὐτὸν τὸν κερπὸν τῶν δένδρων; Ὁ δὲ Νικηφόρος Θεοτόκης, τὸ κλέος τῆς Κερκύρας καὶ τῆς Ἐκκλησίας φωστὴρ φαινός, ἐν τινι προομιῇ ἰδοὺ τί λέγει.

«Μεγάλη διαφορά μεταξὺ τῆς σοφίας τῶν θείων Γραφῶν καὶ τῆς σοφίας τῶν βιβλίων τῶν ἀνθρώπων. Ἐὰν ἀναγνώσῃς τὸν » περὶ ψυχῆς, τὸν περὶ ἀρετῆς, τὸν περὶ σωφροσύνης καὶ τοὺς » περὶ τοῦ δικαίου λόγους τοῦ Πλάτωνος, πᾶσαν τὴν ἡθικὴν » διδασκαλίαν τοῦ Ἀριστοτέλους, τὰ χρυσὰ ἔπη τοῦ Πυθαγόρου, τὰ ἠθικὰ συγγράμματα τοῦ Πλουτάρχου καὶ ἄλλα τοιαῦτα τῶν σοφῶν τοῦ κόσμου βιβλία, βλέπεις καὶ εὑρεῖς » νοημάτων πλοσίαν, διάθεσιν τῶν εὐρεθέντων εὐτακτον, εὐροϊαν λόγου ἡθονικῆν, κάλλος συντάξεως τεχνικὸν καὶ τὰ » λοιπὰ ὅσα ἡ κοσμικὴ διδάσκει φιλοσοφία πλὴν, ἐν ὅσῳ » μὲν ἀναγινώσκεις αὐτά, καὶ θαυμάζεις καὶ ἠδύνασαι καὶ πείθεσαι » ἔπειτα ὅμως κλείσας τὸ βιβλίον, μένεις γυμνός » τοῦ πνευματικιοῦ καρποῦ (ἀκούεις κύριε Τ. τί λέγει ὁ » Θεοτόκης;) ὡς καὶ τὸ πρότερον. Ὅταν ὅμως ἀναγινώσκῃς τὰ » λόγια τὰ περιεχόμενα εἰς τὰ βιβλία τῶν θείων Γραφῶν, τότε » ἡ θεία ἀπλότης ἢ ἐν αὐτοῖς λάμπουσα καὶ ἡ ἀπλή τῶν πραγμάτων ἀλήθεια καὶ ἢ ἐν αὐτοῖς ἐπουράνιος σοφία καὶ ἡ χάρις » τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δύναμις οὐ μόνον καθιδύνη τὴν σωματικὴν » αἴσθησιν, ἀλλ' ἐξεγείρει καὶ τῆς ψυχῆς σου τὸν πόθον καὶ » οὐ μόνον πείθει τὸν νοῦν, ἀλλὰ νικά καὶ τὴν καρδίαν σου.» (Ἐρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον τῆς Ἡ. Κυριακῆς).

Βλέπεις λοιπόν, κύριε Τ, ὅτι ὑπέρτατος τῆς ἡθικῆς διδασκαλίας οὐδεὶς ἄλλος εἰμὴ ἡ Ἁγία Γραφή; Ἐλπόντος δὲ ὅλων τὸ ἐναντίον τοῦ φίλου Πρωτοδίκου, ἐπειταίχμεν ἡμεῖς ἀν τῷ ἐκάμαμεν ταύτην τὴν παρατήρησιν; Ἀλλὰ θὰ εἶπες ἴσως: ὁ Θεοτόκης εἶνε καλόγηρος, εἶνε μεσαιωνικός! καὶ ἡμεῖς λέγομεν: εἶνε ἐκείνος, διὰ τὴν ἐκδοσὴν τῶν συγγραμμάτων τοῦ ὁποῦ ἀφειδῶς ἐξώδεον οἱ φιλογενεῖς Ζωσιμάδαι: εἶνε ἐκείνος, τὰ συγγράμματα τοῦ ὁποῦ ἐπαιδαγώγησαν τὴν ἀθάνατον γενεάν τῶν πατέρων ἡμῶν, εἰς οὗς ὀφείλει τὸ πᾶν ἡ πατρίς. Ἡμεῖς σήμερον, οἱ περιφρονούντες τὸ ὅπερ ἐκεῖνοι (οἱ μακάριοι!) εἶχον ἐν μεγίστῃ μοίρᾳ, τουτέστι τὴν θρησκείαν, βλέπετε πόσον ὠραία πηγαίνουμεν τόσον οἱ ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ Ἑλλάδι ὅσον καὶ οἱ ἐν τῇ μὴ οἰκούντες. Ἄς πᾶσῃσι πλέον αἰ φωνασαίκα, ὅτι δῆθεν τιμῶμεν καὶ λατρεύομεν τοὺς παλαιούς ἡμῶν προγόνους καὶ τὰ συγγράμματά των, καὶ ἄς ἀγαπήσωμεν αὐτοὺς πράγματι! Ὁ ἀγαπήσωμεν δὲ αὐτοὺς πράγματι, ἀν προσπαθῶμεν νὰ γίνωμεν ἄξιοι υἱοὶ τοιαούτων λαμπρῶν πατέρων, τὸ ὅποσον θὰ ἐπιτύχωμεν ἡμεῖς διὰ μόνου τοῦ ἀληθοῦς Χριστιανισμοῦ, διότι διὰ μόνου τοῦ ἀληθοῦς Χριστιανισμοῦ θὰ ὁμοιοῦσωμεν, διὰ δὲ τῆς ὁμοιοῦσας τὰ μεγαλυνοῦμεν καὶ ὑλικῶς καὶ ἡθικῶς καὶ πνευματικῶς! Ναί! ἐπαναλαμβάνομεν μετὰ θάρρους ὅτι Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος οὐδέποτε ἔσται μέγα, ἐὰν μὴ κατὰ Χριστὸν ἀνα-

γεννηθῆ, ἔστω καὶ ὅτι ὁ κ. Καρύδης καὶ οἱ δόμφρονές του διασύρουσι τὴν ρήτραν ταύτην, ἐν ἣ καὶ μόνη καθ' ἡμᾶς ἔγκειται ἡ ἀγκυρα τῆς σωτηρίας τοῦ ἡμετέρου ἔθνους.

Φίλε Τ. καὶ εἴπομεν καὶ λέγομεν καὶ θὰ λέγωμεν ὡς Χριστιανοὶ Ἑλληνες, ὅτι ὁ ἀληθὴς καὶ κατ' ἐπίγνωσιν Χριστιανισμὸς εἶνε ὁ μόνος, ὁ ὅποσος θὰ μᾶς σώσῃ καὶ οὐδὲν ἄλλο, ἀπολύτως οὐδὲν. Ἀλλ' ὁ φίλος Πρωτοδίκος δόλου δὲν συμφωνεῖ μὲ ἡμᾶς λέγων αὐτολεξεί. « Πρὸς ρύθμισιν τῶν ἡθῶν καὶ ἀναπτύξιν τῆς διανοίας οὐδὲν ἄλλο ἔχομεν νὰ πράξωμεν παρ' ὅ τι ἔπραξαν καὶ αὐτοὶ οἱ παλαιοὶ! » δηλ. ν' ἀποστορακίσωμεν τὴν Ἀγίαν Γραφήν καὶ νὰ ἐγκολπωθῶμεν τὸν Ὁμηρον! « Ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, εἶπε τὸ στόμα τῆς ἀληθείας καὶ τὰ ἄλλα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. » Ὁ τῷ ὄντι ἀληθὴς Χριστιανισμὸς καὶ τὸν ἔθνησμον ἡμῶν σεβαστὸν θὰ καταστήσῃ παρὰ πᾶσι τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι καὶ πλουτισμὸν θὰ χρηρηγήσῃ ἡμῖν καὶ πάντα τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ ἐπίγεια καὶ οὐράνια.

Καταστρέφοντες τὴν ἀπάντησιν ἡμῶν, εὐχαριστοῦμεν τῷ Συντάκτῃ τῆς Σμύρνης, ὅστις, εὐαρεστηθεὶς νὰ φιλοξενήσῃ ἐν ταῖς στηλαῖς αὐτῆς τὸν λίβελλον τοῦ κ. Τ., ἔδωκεν ἡμῖν ἀφορμὴν νὰ ἐξηγηθῶμεν σαφέστερα. Ἀφ' ἐτέρου ὅμως προτρέπομεν καὶ τὸν κ. Τ. νὰ γράψῃ ἀνθρωπινώτερον καὶ τὸν κ. Καρύδην νὰ εα-σανίξῃ τὰ αὐτῷ προσφερόμενα πρὸς δημοσίευσιν ὀλίγον τι περισσότερον διότι ἀν ὁ ὑβρισθεὶς ἦτο ἄλλος καὶ οὐχὶ ὁ Μέντωρ, ἀρευκτως ὁ αὐξὼν ἀριθμὸς τῶν κατὰ τοῦ συντάκτου τῆς Σμύρνης ἀγωγῶν θὰ ἠῤῥξανε κατὰ μίαν μονάδα.

Ο ΜΑΥΡΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ἔργο Μάρκου Γ. Παλαμάρη.)

Κε φά λιο ν. Α΄.

Μαῦρόν τι σημεῖον καὶ ἐνέργεια τοῦ ἀνέμου ἐπὶ τῶν κλάδων.

Ὁ οὐρανὸς ἦτο κυανώτατος ἢ γῆ κατελάμπετο ὑπὸ τῶν διαπύρων ἡλιακῶν ἀκτίνων ἢ τῶν δροσερῶν ἀνθέων εὐωδία, τὰ τῶν πτηνῶν κρῶτα κελαδήματα, ὁ ἑλαφρὸς τῶν ἐντόμων βόμβος, ὁ τῶν ρυάκων ψιθυρισμὸς ρεόντων ὑπὸ τοὺς θάμνους, τὰ πάντα ἐφαίνοντο ὑμνοῦντα χαρμωδῶς τὸ φθινόπωρον, ἀναπνέοντα δὲ τὴν ἡμέραν καὶ εὐτυχίαν.

Ἐν τούτοις ῥίπων τις προσεκτικὸν ἐπὶ τοῦ δροῦντος βλέμμα, θὰ παρατήρῃ μικρὸν νέφος μέλαν, ὑψοῦμενον καὶ αὐξάνον κατ' ὀλίγον ὑπεράνω τῶν πρὸς τὰ Ἀπέντινα ὄρεων, ἀναγγέλλον δὲ καταγίγδα.

Ἀλλ' οὐδεὶς προσεῖχεν εἰς τοῦτο.

Δὲν ἔχει οὕτω καὶ ἐν τῇ ζωῇ; Κατὰ τὰς μᾶλλον φαιδράς ἡμῶν ἡμέρας τίς ὁ ἀνητυχῶν διὰ τὸ ἀμαρτῶν ἐκεῖνο σημεῖον, ἔπερ μέλλει μετ' οὐ πολὺ νὰ αὐξήσῃ καὶ νὰ ἐπενέγκῃ τὴν δυστυχίαν ἡμῶν;

Κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, 30 Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 1572, ἐπὶ ἐρήμου ἀτραποῦ τοῦ μὲν σκιερᾶς, τοῦ δὲ ἠλιοφωτιστοῦ, νεανίης τις μετὰ μικροῦ καρσίου σιωπηλῶς ἐβραδυπόρου, ἡ μὲν σκεπτομένη ἢ δὲ θεωροῦσα τὰς ἐπὶ τῶν φύλλων ἵπταμένης χρυσαλλίδας. Ἡ ἀτραπὸς αὕτη διερχομένη διὰ δάσους δρυῶν ἦγε πρὸς τὸ Βουονκονέντον.

Αἶφνης τὸ μικρὸν καρσίου σταματᾷ τὰ βήματά του.

— Τί! ἀπηύδησας ἦδη, Νίνα; τῆ λέγει ἡ μεγαλειτέρα, δὲν θέλεις νὰ προχωρήσωμεν πλέον;

— Ὁχι, θέλω Παραφίλλα, ἀλλὰ παρατήρησον...

— Τί λοιπόν;

— Δὲν ἠξεύρω μοι ἐφάνη ὅτι εἶδον μαῦρόν τι νὰ κινήται ὀπισθεν τῶν δένδρων ἐκεῖνων: ἰδὲ ἐκεῖ.

Καὶ ἡ μικρὰ ἐδειξε συγχρόνως πρὸς τὸ μέρος τοῦ δάσους, τὸ ὅποσον εἶχον διελθεῖ.

Ἡ Παραφίλλα ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμούς της πρὸς τὸ ὑπὸ τῆς μικρᾶς δεκνυόμενον μέρος.

Τὸ δάσος ἦτο σκιερὸν καὶ πυκνὸν τὸ χρυσόν τὰ δένδρα φῶς, εἰσδόν διὰ τοῦ φυλλώματος, διεσκορπίζετο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὡς βροχὴ σπινθήρων: ἀδενδρα μέρη τῆδε κἀκεῖσε διεχώριζον διαστήματα φωτεινά, παρὰ τὰ ὅποια ἡ σκιά ἐξηπλοῦτο καὶ ἐφαίνετο ἔτι μᾶλλον πυκνότερα καὶ σκοτεινότερα. Ἐντὸς τοῦ δάσους οὔτε κνηγοὶ οὔτε ζῶα ὑπῆρχον οὔτε διαβάται, ἀλλὰ μόνον τὸ κελάδημα τῶν ἐντὸς τῶν κλάδων κρυπτομένων πτηνῶν ἠκούετο.

Οὐδὲν ἐφαίνετο δυνάμενον νὰ διεγείρῃ ἄλλο αἶσθημα ἢ τὴν ἡσυχίαν.

Ἡ Παραφίλλα παρετήρησεν ἐπὶ τινὰ καιρὸν, ἀλλ' ἐπιπολαιῶς καὶ μᾶλλον κυριευμένη ἀγνοῦ ὑπὸ τίνων ρεμβασμῶν ἢ ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ θεωρήσῃ τὰς λόχμας τοῦ δάσους.

— Διατί τρομάζεις τόσον εὐκόλως; λέγει εἰς τὴν σύντροφόν της: βλέπεις ὅτι δὲν εἶνε τίποτε. Ἴσως πτηνὸν τι διήλθεν ἢ ὁ ἀνεμος ἀνασηκώσας κλάδον τινὰ ἀπεκάλυψε τὸν κορμὸν δένδρου, καὶ σὺ κατετρόμαξες.

— Ἐχεις δίκαιον, Παραφίλλα, ἀλλὰ θεωροῦσα τὰ ὠραία ἄνθη ἐνόμισα ὅτι ἐλέπω μαῦρόν τι πρόσωπον διὰ μέσου τῶν κλάδων καὶ ἐφοβήθην: τόρα ὅμως ἐλέπω ὅτι ἠπατήθην.

Μετὰ ταῦτα, τῶν φόβων τῆς Νίνας διασκοδασθέντων, ἠκολούθησαν ἡσύχως τὴν κορείαν των.

Κε φά λιο ν Β΄.

Ἐπανάκαμψις εἰς τὸ παρελθόν.

Ἡ Παραφίλλα ἦγε τὸ δέκατον ἔκτον ἔτος τῆς ἡλικίας της.

Ὁ Ὀκτάβιος Φρέδης καὶ ἡ Θηρεσία, οἱ γονεῖς της, ἦσαν ἀπλοῦ γεωργοὶ ἐκ Βουονκονέντου, ἔνθα διαρκῶς εἶχον κατοικήσει. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ὀκταβίου ἡ Θηρεσία ἔμεινε μόνη, ἐπιφορτισθεῖσα τὴν ἀγωγὴν τῆς θυγατρὸς της, ὅπερ δὲν εἶνε εὐχολον διὰ τὸν ἐννοσύντα τὴν σοβαρότητα καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ καθήκοντος τούτου. Πᾶς τις ἐπιθυμεί ν' ἀφιέρωσῃ εἰς τοῦτο ὀλόκληρον τὸν καιρὸν του, ἀλλ' αἱ μυρία καθημεριναὶ τῆς ζωῆς ἀνάγκαι καταναλίσκουσιν αὐτὸν ἀδιαλείπτως.

Πλὴν ἡ Θηρεσία ἦτο Χριστιανὴ ἔργω καὶ οὐχὶ λόγῳ, ὥστε ἡ προθυμία της δὲν κατεβάλλετο ὑπὸ τοῦ βάρους τοῦ ὅπερ ἔφερε φορτίου: εὔρε δ' ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ ἐν τῇ πίστει αὐτῆς πηγὴν ἀνεξάντλητον δυνάμεως κατὰ τῶν ἀπαντωμένων δυσχερειῶν.

Ἐἶτε ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς οἰκίᾳ εἶτε παρ' ἄλλους ἐργαζομένη, ὠδήγει πάντοτε μεθ' ἑαυτῆς τὴν Παραφίλλα, ἐπαγρυπνοῦσα ἐπὶ τοῦ χαρακτήρος της καὶ τρέπουσα αὐτὸν πρὸς τὴν ἀρετὴν διὰ παραδειγμάτων, παραινέσεων καὶ ἐπιμόνου προσοχῆς.

Αἱ προσπάθειαι τῆς μητρὸς ἠυλογηθήσαν καὶ ἀντημιέθησαν ἐπαξίως, διότι καθόσον ἡ θυγάτηρ ἠῤῥξανε κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἠῤῥξανε ὡσαύτως καὶ κατὰ τὰς ἀρετάς.

Ἡ Θηρεσία τῇ ἐδίδασκε συγχρόνως τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν φιλεργὸν ζωὴν. Μετ' ὀλίγον ἡ Παραφίλλα ἐφύλασεν εἰς καταστάσιν νὰ τὴν βοηθῇ καὶ νὰ ἐκπληροῖ εὐχαρίστως διαφόρους ἐργασίας ἐμπιστευομένης εἰς αὐτὴν ἦτο δὲ εὐτυχῆς καὶ ὑπερήφανος, ὅσακις ἐθεώρει ἑαυτὴν ὠφελίμων εἰς τι.

Ἐξ ἔτη παρῆλθον τοιοιτοτρόπως. Ἡ Θηρεσία ἦτο χήρα πρὸ ἑξ ἐτῶν, ἡ δὲ Παραφίλλα ἦτο τότε ἑνδεκα ἐτῶν.

Ἡ ζωὴ διήρχετο δι' αὐτάς εὐτυχῆς καὶ ἡρεμίας, ὡς ἡ τῶν ἀνηρόπων ἐκεῖνων, οἵτινες ἀρκούμενοι εἰς τὸ ἀπολύτως ἀναγκαῖον, ἐπίσταται μὲ ὀλίγα πράγματα νὰ εὐχαριστῶσι τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν.

Ἀπροσδόκητον ὅμως γεγονός προσέφερεν αἴφνης εἰς τὴν ζωὴν ταύτην νέον τι στοιχεῖον, νέαν τινὰ μεταβολὴν, χωρὶς νὰ ταράξῃ αὐτὴν παντελῶς.

Τοῦτο συνέβη πέντε ἔτη πρὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἀπηνήσασμεν τὴν Παραφίλλα μετὰ τῆς Ἰωάννας ἐντὸς τοῦ δάσους. Ἐσπέραν τινὰ ἡ μήτηρ ἦτο μόνη μετὰ τῆς θυγατρὸς της ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῶν, κειμένη εἰς τὴν ἀκραν τοῦ χωρίου. Ἡ νύξ ἦτο προχωρημένη ἢ ἡμέρα εἶχεν ὑπάρξει ἀρκούντως ψυχρά: ὁ ἀήρ ἦτο καθαρός, ὁ οὐρανὸς λαμπρὸς καὶ κατάστερος. Ἦτον ἡ νύξ τῶν Χριστουγέννων, καὶ ἡ Παραφίλλα ἠτοιμάζετο νὰ συνοδεύσῃ τὴν μητέρα της εἰς τὴν λειτουργίαν τῆς νυκτός, ὅτε ἐλαφρὰ κρᾶυγὴ, κρᾶυγὴ ἀγωνίας ἡμιπνευμένη ὑπὸ ἐξαντλήσεως τῶν δυνάμεων ἠκούσθη ἔξωθεν τῆς οἰκίας.

Αἱ δύο γυναῖκες ἀνεσκήρτησαν.

Ἡ ἐλαφρὰ καὶ θρηνώδης αὕτη κρᾶυγὴ ἠκούσθη ἐκ νέου, ταράττουσα τὴν ἐπικρατοῦσαν μεγίστην τῆς νυκτός ἡρεμίαν.

— Παναγία μου! τί εἶνε λοιπόν; ἀνέκραξεν ἡ Παραφίλλα ἴσως εἶνε ἀθλία τις ψυχῆ, πάσχουσα καὶ αἰτούσα βοήθειαν.

Ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως ἡ Θηρεσία ἤνοιξε τὴν θύραν.

Ἡ οἰκία αὐτῶν ἦτον ἀπομεινωμένη ἢ νύξ προχωρημένη: κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ νυκτοκλέπται ἦσαν πολυάριθμοι καὶ ἐπικίνδυνοι. Ἀλλ' ἡ Θηρεσία εἶχε τὴν γενναϊότητα, ἣν ἔχουσιν οἱ πλούσιοι τῶν τοῦ Θεοῦ χαρίτων καὶ πτωχοὶ τῶν τοῦ κόσμου τούτου: ἀναλογιζομένη ὅτι δυστυχῆς τις εὐρίσκετο εἰς τοιαύτην κατάστασιν, καὶ ὅτι εἶχεν ἀνάγκην βοήθειας, ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ παρετήρησεν.

Ὁ γοῦς δυσδιάκριτος καὶ σκοτεινὸς ἐπαρουσιάσθη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εἰς μικρὰν ἀπόστασιν.

Ἄν καὶ ὁ οὐρανὸς ἦτο καθαρώτατος, τὸ σκότος ἦτο μέγα-

μάλιστα δι' ἐκεῖνον, ὅστις ἐξήρχετο ἐκ φωτισμένου μέρους, διότι ἡ σελήνη δὲν ἔφεγγε τότε. Ἡ Θηρεσία κατ' ἀρχὰς οὐδὲν διέκρινε καθαρῶς, ἀλλὰ μετὰ τινος σιγῆς εἰς τὸν ὄγκον ἐκείνον ἐδόθη μορφή τις, καὶ ἡ Θηρεσία ἀνεγνώριεν ὅτι ἦτο μικρὸν παιδίον.

Καὶ τῶντι βήματα τινα μακρὰν τῆς οἰκίας ρακενδύτος, ὡρᾶ, ἀπηυδνηκῆσα καὶ σχεδὸν ἀνάσθητος ἐκείτο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μικρὰ κόρη, πιθανῶς πενταετής.

Παρ' αὐτῇ οὐδεὶς ἔσον μακρὰν ἠδύνατο ἢ θρασις νὰ ἐκτανθῇ οὐδεὶς.

Τὸ παιδίον τοῦτο ἦτο μόνον, περικυκλωμένον ὑπὸ τοῦ σιγηλοῦ διαστήματος καὶ τῶν τοῦ σκότους ἀπειλῶν· τοῦτο ἦτο θλιβερώτατον.

Ἡ Θηρεσία ἔμα ἰδοῦσα τὸ κοράσιον, ἔδραμε πρὸς αὐτὸ, τὸ ἀνήγειρε, τὸ ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν μετὰ τῆς Ραφαήλλας. Ἀποθέσασα δὲ αὐτὸ πλησίον τῆς ἐστίας θερμῆς ἔτι, ἐκλείσε τὴν θύραν καὶ λαβοῦσα τὰς μικρὰς αὐτοῦ χεῖρας ἐπροσπάθει νὰ τὰς θερμάνῃ.

— Δυστυχῆς τέκνον! ἔλεγεν ἡ Θηρεσία περιθάλπουσα αὐτὸ, εἶνε κατὰ κοινὸν Ὀλίγον ἀκόμη, καὶ ἤθελε τελειώσῃ... Ραφαήλλα, θέρμανον ὀλίγον ὕδωρ διὰ νὰ νίψωμεν τοὺς καταπληγμένους αὐτοῦ πόδας. Ὡ θεία ἀγαθότης! νὰ συλλογισθῇ τις, ὅτι γονεῖς ἀφίνουσι οὕτω τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς ταύτην τὴν ηλικίαν!... Δὲν εἶνε τοῦτο ἀξιολύπητον!... Ἔρχεται μακρόθεν ἀναμφιβόλως...

Καὶ θὰ πεινᾷ ὡσαύτως, εἶπεν ἡ Ραφαήλλα ὑπάγω νὰ τῷ ἐτοιμάσω ὀλίγον ζωμόν.

Ἡ μικρὰ ἀναλαβοῦσα τὰς αἰσθήσεις αὐτῆς, ἠὲ χαριστεῖτο περιθάλπουμένη. Ἦνοιγεν ἐκπεπληγμένη τοὺς μεγάλους τῆς ὀφθαλμοὺς καὶ βλέπουσα τὰς δύο γυναῖκας, αἵτινες τὴν ἐπεριποιούοντο, ἔτι δὲ καὶ τὸ μέρος, ἔνθα εὐρίσκειτο, ὑπεμεῖδία.

Τὰ παιδιά παραδίδονται πολὺ ταχέως εἰς τὸν ἐπιμελούμενον αὐτά. Ἡ ἀθώωτος αὐτῶν συνεπάγεται καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην· αἱ δὲ ὑπόνοιαι ἐπέρχονται βραδύτερον. Ἡ μικρὰ λοιπὸν ἐμεῖδία πρὸς τὰς δύο γυναῖκας.

Μετ' ἀλλεπαλλήλους πρὸς αὐτὴν ἐρωτήσεις μόλις ἐδυνήθη ν' ἀποκριθῇ καὶ νὰ εἴπῃ ὅτι:

Ὡνομάζετο Νίνα· ἤρχετο μακρόθεν, πολὺ μακρόθεν, ἐπισθεν τῶν ἀπέναντι ὁρέων ἐκρύονεν, ἐπεινα· δὲν εἶχε γνωρίσει τὴν μητέρα τῆς, μόλις δὲ τὸν πατέρα τῆς· διότι ἡμέραν τινα παίζουσα παρὰ τῆ πατρικῆ αὐτῆς οἰκίᾳ εἶδε θίασον ἀθιγγάνων διαβαίνοντα, οἵτινες τὴν ἤρπασαν. Πάντοτε ἦτο μελαγχολικὴ καὶ τεθλιμμένη πλησίον των, διότι τὴν ἔδερον τὴν προτεραίαν δὲ τὴν ἐγκατέλειψαν μόνην, καὶ ἔκτοτε ἐχάθη, ἀγνωστοὶα ποῦ διηρθύνετο.

Ταῦτα τὸ παιδίον δὲν ἐδιηγήθη οὕτως, οὔτε συνεχῶς, ἀλλ' αὐτὰ ἠδυνήθησαν νὰ ἐνεστήσωσιν ἐξ ἄλλων αὐτῆς τῶν ἀποκρίσεων ἢ Θηρεσία καὶ ἡ Ραφαήλλα, αἵτινες ἀπληστοὶ νὰ μάθωσι τὰ περ αὐτῆς, ἐδάκρυον ἐρωτῶσαι αὐτὴν καὶ τὴν ἐνηγκαλιζόντο. Ἡ Νίνα ἢ μάλλον ἡ Ἰωάννα (τὸ ἕτερον ὄνομα ἦτον ὑποκοριστικὸν) ἀπεκαίμηθη.

— Μητέρα, λέγει τότε ἡ Ραφαήλλα, τί θὰ κάμωμεν αὐτὴν τὴν μικρὰν;

— Τί θέλεις νὰ κάμωμεν, κόρη μου; δὲν εἴμεθα πλοῦσιοι· δυνάμεθα νὰ τρέφωμεν;...

— Ὡ! μητέρα, εἶνε τὸσον μικρὰ!... Μὴ λέγῃς τοῦτο! σήμερον εἶνε ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων καὶ εὐρομεν αὐτὸν τὸν μικρὸν ἄγγελον, ὡς οἱ βοσκοὶ εὐρηκαν τὸν Μεσσίαν. Ὁ ἀγαθὸς Θεὸς δὲν μᾶς τὴν ἐπέμψε σήμερον ἀνευ σκοποῦ. Ἄ! μητέρα, σὲ παρακαλῶ πολὺ· εἰς τὴν κρατῆσωμεν μεθ' ἡμῶν· τὸρα οὕσα μικρὰ θὰ ἦνε δὴν ἡμᾶς μία τέρψις, αὐξηθηθεῖσα δὲ καὶ ἐνδυναμωθεῖσα θὰ κατασταθῇ ἡμῖν ὠφέλιμος. Ἐὰν τὴν ἐγκαταλείψῃς, ποῦ θὰ ὑπάγῃ; Τίς θὰ οἰκτεῖρῃ αὐτὴν κλειότερον ἡμῶν;...

Καὶ ἡ Ραφαήλλα παρεκάλεσε τὸσον θερμῶς, ἐνέβαλε τσαούτην ζέσιν εἰς τὰς δεήσεις τῆς, τσαούτην δύναμιν εἰς τὰς ἰκεσίας τῆς, ὥστε δὲν ἐβράδυσε ν' ἀπολαύσῃ παρὰ τῆς μητρὸς τὸ ποθοῦμενον.

Οὐχ ἤττον ὁμως πιστεύομεν ὅτι καὶ ἡ Θηρεσία αὐτῇ τοῦτο ἐπεθύμει, ἀλλ' ἀπλῶς ἐβούλετο νὰ δοκιμάσῃ τὴν κόρην αὐτῆς. Συνεφώνησαν λοιπὸν νὰ κρατῆσῃσι τὸ ἀπεσταλμένον ὑπὸ τῆς Θεῆας Προνοίας τέκνον, νὰ λογίζηται δὲ ὡς ἀδελφὴ τῆς Ραφαήλλας καὶ ὡς δευτέρα θυγάτηρ τῆς Θηρεσίας.

Καὶ πραγματικῶς αὐτὴ κατέβαλε τὴν αὐτὴν φροντίδα καὶ ἐπιμέλειαν δι' αὐτὴν καὶ τὴν ἀνατροφὴν τῆς, ὅταν καὶ διὰ τὴν τῆς θυγατρὸς τῆς.

Ἀλλὰ καὶ ἡ Νίνα ἀνταπεκρίνετο εἰς τὰς προσπάθειαις αὐτῆς.

Ὡς ἀγρός, δὴ οὐδεὶς ποτε ἐφρόντισε νὰ καλλιεργήσῃ, ἀλλ' ὅστις φύσει ἀρόσιμος καὶ γόνιμος περικλείει ἐν ἑαυτῷ θησαυροὺς διὰ τὸν γεωργῆσοντα αὐτόν, οὕτω καὶ ἡ μικρὰ τῆς Νίνας καρδία ἠνεύχθη πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν ἀρετὴν καὶ πρὸς τὴν γλυκεῖαν φιλοστοργίαν. Τὸ ἐγκαταλειμμένον αὐτὸ παιδίον εὗρεν εἰς τὴν Θηρεσίαν μητέρα, ἣν ἠγάπησεν ὡς θυγάτηρ, καὶ ὑπὸ τῆς ὁποῖα ἀμοιβαίως ἠγαπήθη ὡς ἴδιον τέκνον· ἐθεώρει τὴν Ραφαήλλαν ὡς ἴδιαν αὐτῆς ἀδελφὴν καὶ οὐδέποτε ἀπεμακρύνετο ἀπ' αὐτῆς. Οὐδὲν ἦτο θελκτικώτερον τοῦ νὰ βλέπῃ τις πλησίον τῆς κανονικῆς μορφῆς τῆς Ραφαήλλας, τῶν μεγάλων μαῦρων ὀφθαλμῶν τῆς καὶ τῶν μακρῶν καὶ μαῦρων αὐτῆς βοστρύχων, τὴν ζωηρὰν ἔσθηθὴν καὶ μὲ κυανοῦς ὀφθαλμοὺς κεφαλήν τῆς Νίνας.

Ἡ σοδαρὰ τῆς Ραφαήλλας ἰλαρότης ἐφφαιδρύνετο ὑπὸ τῆς εὐθύμου φυσιογνωμίας τῆς Νίνας. Ἡ μὲν ἦτο τὸ γαλάζιον τοῦ οὐρανοῦ τὸ προτρέπον εἰς ὄνειροπολήματα, ἡ δὲ ἡ ἀκτίς τοῦ ἡλίου ἡ χρωματίζουσα καὶ τέρπουσα.

Ἐντούτοις καὶ ἡ Νίνα αὐτῇ εἶχεν ἐνίοτε σιγῆς ἀλλοκότου ρεμβαζοῦ· οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς διέχεον ἐνίοτε αἰφνίδιον πῦρ προσηλθόντο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους μετ' ἐκφράσεως λυπηρᾶς καὶ παράδοξου, αὐτῆ δὲ ἐσιώπα ἀκίνητος. Τί τότε ἐσκέπτετο; τὸν οὐρανόν; τὸν πατέρα τῆς; τοὺς ἀθιγγάνους; Καὶ τίς δύναται νὰ μᾶς τὸ εἴπῃ;

Τὰ δύσμοιρα ἐκείνα πτηνὰ τὰ ὑπὸ τῆς λαίλαπος ἀποσπασθέντα ἐκ τῆς φωλεᾶς των καὶ μακροχρονίως ὑπ' αὐτῆς ριπαζόμενα, πρὶν εὗρωσιν ἄστυρον βέβαιον, φέρονται ἐνίοτε πρὸς τι παρελθὸν ἀφανισθὲν ἤδη.

Αἰφνης τὸ μεῖδιμα καὶ ἡ εὐθυμία ἐπανήρχοντο, ὡς ὁ ἥλιος μετὰ τὴν συννεφίαν, καὶ ἡ Νίνα ἔψαλλε, οὐδὲν πλέον συλλογιζομένη.

Τὸ παιδίον αὐτὸ κατέστη ἡ ἀγάπη τοῦ χωρίου, ὡς ἡ Ραφαήλλα ἦτο τὸ καύχημα αὐτοῦ. Ὅτε ἐξήρχοντο ὁμοῦ ἐκ τῆς ἐκκλησίας μετὰ τὴν λειτουργίαν ἐν μέσῳ τῶν λοιπῶν νεανίδων καὶ ἐπροχώρου, ἡ μὲν μετὰ συστολῆς καὶ αἰδημοσύνης, ἡ δὲ πηδῶσα εἰς τὰ πλάγια τῆς μεγάλης τῆς ἀδελφῆς καὶ κρατοῦσα αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἐσθῆτος, ὅλκι αἱ σύντροφοὶ των τὰς ἐθειώρουν μετ' ἀθῶως ζηλοτυπίας, ψιθυρισμῶς δὲ θαυμασμοῦ ἠγείετο μετὰ τῶν αὐτῶν.

Ἡ εὐδαιμονία αὕτη ἐμελλεν ἄρα νὰ διαρκέσῃ ἔτι ἐπὶ πολὺ; Ἀλλὰ δέον νῦν νὰ ἐπανεύρωμεν ἀμροτέρως εἰς τὸν περίοπτον, τὸν ὁποῖον, ἵνα τὰς ἀναγκαίας ταῦτας δώσωμεν ἐξηγήσεις, διεκόψαμεν ἐπὶ μακρόν.

Κεφάλαιον Γ'.

Ἐνθα γίνεται ὄλιγον ὅτι δὲν εἶνε πάντοτε ὁ ἀνεμος, ὅστις σείει τοὺς κλάδους τῶν δένδρων.

Ἡ Ραφαήλλα καὶ ἡ Ἰωάννα ἐβάδιζον λοιπὸν ἐπὶ τῆς ἀτραποῦ διὰ τοῦ δάσους, καὶ οὐδετέρω αὐτῶν ἐσυλλογίζετο πλέον ἐκείνο, τὸ ὁποῖον ἡ μικρὰ εἶχε νομίσει ὅτι εἶδεν. Αὕτη ἔψαλλεν εὐθύμως, καὶ ἡ Ραφαήλλα θελχθεῖσα ὑπὸ τῆς εὐθυμίας συνήρως τὴν φωνὴν τῆς. Ἐπροχώρου δὲ ψάλλουσα τὸ ἀκόλουθον ἀσματικῶν τῶν Τσοκανῶν παιδίων.

Τρεῖς ποτ' ἦσαν χελιδόνες, τρεῖς ποτ' ἦσαν χελιδόνες.
Ἄπ' τὴν θάλασσαν περνοῦσαν, ἀπ' τὴν θάλασσαν περνοῦσαν.
Εἰς τὸ ὕδωρ καταβαίνου, εἰς τὸ ὕδωρ νὰ λουσθῶσιν]
Εἰς τὸ χόρτον δὲ καθίζου, - ἂ περὰ των νὰ στεγνώσωσιν.
Κυνηγὸς ἕνας τὰς βλέπει καὶ τὸ ἔπλον ἐτοιμάζει,
Σημαδεύει, τὸ κενόει καὶ πληγόνει τὴν ὠραίαν.
Τοῖου, τοῖου... νὰ φωνάζῃ ἤρχισ' ἡ δυστυχισμένη.
Ὡ καλὴ μου, ὦ ὠραία, μὴ φωνάζῃς, μὴ κρυψάζῃς,
Μὴ λυπῆσ', ὡς ἀδελφῆ σου τὴν πληγῆν σου θὰ ἱατρεύσω.
Ἄπ' τὰς δύο μὲς ἢ μία τὸ κρεβάτι ὅλ σου στρώνη
Καὶ ἡ ἄλλη μὲ κορδέλας τὴν πληγῆν σου θὰ ἀλλάξῃ
Θὰ ἱατρεύσω τὴν ὠραίαν, ἱατροῦ χωρὶς ἀνάγκην,
Θὰ ἱατρεύσω τὴν ὠραίαν χωρὶς θέρουδον μεγάλην.
Κυνηγὸς τις ἂν δὲ πάλιν 'στο ἐξῆς ποτὲ μᾶς τύχῃ
Παρευθὺς μακρὴν τοῦ πρᾶπει νὰ ἀπέλθωμεν ἀμέσως.

Ἐτελείοντο τὸ ἀσματικὸν τοῦτο, ὅτε ἔρπασαν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δάσους.

Ἐνταῦθα ἡ ἀτραπὸς ἐκλίνε πρὸς ἀριστεράν, ὁμοῦ αἰὲ δυναμένη ν' ἀποσπασθῇ ἐκ τῆς ὁροστερᾶς τῶν δένδρων σιγᾶς, τὴν ὁποῖαν παρεκλούθει πληγῶς, ἐπειτα δὲ πορρωτέρω ἐστρέφετο ἀποτόμως πρὸς δεξιάν — κατὰ τὴν ὁποίαν διεύθυνον διήρχετο πρὸς τῆς ὕρας τῆς Θηρεσίας, ἣς τινος ἡ οἰκία μακρόθεν ἐφαίνετο — καὶ, διερχομένη ἐλικισιδῶς διὰ τινων ἀγρῶν, κατέληγεν εἰς τὸ μέσον τοῦ χωρίου.

Καθ' ἣν στιγμήν αἱ δύο νέαι ἐξερχόμεναι τοῦ δάσους εὐρίσκοντο ἤδη εἰς τὸ ἄκρον αὐτοῦ, αἶφνης ἐστάθησαν.

(MENTOPOS Τομ. Δ'. Τεύχ. ΑΘ').

Ὅχι μακρὰν αὐτῶν ἠκούσθη θέρουδος ὁμοῦς μὲ βήματα ἀνθρώπου βαίνοντος ἐπὶ ξηρῶν φύλλων, τριβομένων ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

Ἡ Ραφαήλλα πάραυτα ἐγένετο κάτωωρος, χωρὶς νὰ γνωρίξῃ καλῶς τὴν αἰτίαν.

Συγγρόνως λαγωὸς τις, ἐξεληθὼν ἐκ τινος λόχμης, κατέφυγεν ἐντὸς τῶν ἀγρῶν.

Ἡ ἡσυχία ἀποκατέστη παρευθὺς. Οὐδὲν ἐτάραττε πλέον τὴν ἡρεμίαν τοῦ δάσους.

— Πόσον εἶμαι δειλὴ, εἶπεν ἡ Ραφαήλλα μειδιῶσα, ἀλλὰ με φωνὴν ὁπωσοῦν τεταραγμένην ὑπέλαβα τὸν θέρουδον τοῦ λαγωοῦ ὡς ἀνθρώπινα βήματα! αὐτὸς βέβαια δὲν αἰσθάνεται τὸν τρέμον, τὸν ὁποῖον μᾶς ἐπροξένησεν!

— Ὡ! καὶ, εἶπεν ἡ Ἰωάννα ἂν ἔμωσ δὲν ἔτρεχε τὸσον ταχέως!...

— Ἀλλ' ἡ ὠρα προχωρεῖ. Δός μοι, Νίνα, τὴν χεῖρά σου, εἶπεν ἡ Ραφαήλλα, καὶ εἰς ταχύνωμεν τὰ βήματά μας. διὰ νὰ ἐπιστρέψωμεν ἐνωρὶς εἰς τὴν οἰκίαν. Ἡ μητέρα μὲς θὰ ἀνησυχῇ ἴσως διὰ τὴν ἀργεορίαν μας.

Ἀνησυχία τις ἐκρύπτετο εἰς τοὺς λόγους τοῦτους τῆς Ραφαήλλας καὶ ταχύνουσα τὰ βήματά των, ἐφθασαν ταχέως εἰς τὸ ἄδενδρον μέρος τῆς ἀτραποῦ, τὸ ὁποῖον ἔφερε μέχρι τῆς κατοικίας των.

Εἰς τὴν καμπὴν τῆς ἀτραποῦ ἔρριψεν αὕτη τελευταῖον περιέργου βλέμμα ἐντὸς τοῦ δάσους, ἔνθα ὁμως οὐδὲν ὑποπτον ἐφάνη.

Ἄλλ' ἂν ἔστρεψε μετὰ μικρὸν ἔτι τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς, θὰ ἔβλεπε τοὺς κλάδους τῶν εἰς τὴν ἄκρην τῆς ἀτραποῦ δένδρων νὰ παραμερίζωσιν ἑλαφρῶς, τὸ πρόσωπον δὲ ἐνὸς ἀνθρώπου νὰ φανῇ διὰ τοῦ φυλλώματος καὶ μετ' ὀλίγον οὐ πλέον μόνον τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ὀλόκληρος.

Οὕτως εἶχε γενεῖσθαι λευκόραιον καὶ ἐφαίνετο ὑπόπτου χαρκατῆρος. Ἠκολούθει διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὰ δύο κοράσια, τὰ ἑποῖα ἀπεμακρύνοντο βαθμηδὸν ἀπ' αὐτοῦ.

Ὁ ἄνθρωπος οὕτως ἴστατο ἤδη ὀρθὸς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀτραποῦ· ἔλαβεν ὁμως τὴν πρόνοιαν νὰ στρεψθῇ ἐπὶ δένδρου τινὸς τοῦ δάσους.

Κεφάλαιον Δ'.

Διακοπὴ τῆς διηγήσεως καὶ παρέμβαισις τοῦ συγγραφέως φαινόμενη οὐχί τὸσον ἀναγκαία.

Τὸ χωρίον Βουνοκοπέτον καίτε ἐπὶ τῆς συμβολῆς τοῦ Ἀρβίου καὶ τοῦ Οὐμβρονος, ποταμῶν διαρρέοντων τὴν ἐπικράτειαν τῆς Σιένης καὶ ἐν μέρει τῆς Τσοκῆς. Ἡ χώρα εἶνε ὀρεινὴ καὶ ἀρκετὰ ἔρημος. Ἐπὶ γηγλόφου, ὅστις ὑπέρεκτεται τοῦ χωρίου, φαίνονται ἔτι καὶ σήμερον τὰ εἰσέπια ἀρχαίου ὄρουρου τοῦ 13ου αἰῶνος, ἔνθα ὁ αυτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Ἐρρίκος ὁ Ζ'. ἀπέθανε δηλητηρησθεὶς, ὡς λέγεται, τὸ ἔτος 1313. Καθ' ἣν ἐποχὴν, διεδραματίσθη ἡ παρῶσα ἱστορία, τὸ φρεσίον ἦτον ἤδη ἠρειπωμένον καὶ σχεδὸν τοιοῦτον, ὅποιον φαίνεται καὶ σήμερον.

Πρό τινων τώντι ἐτών, δηλ. τὸ ἔτος 1555, ὁ μέγας Δοῦξ τῆς Τοσκάνης Κοσμᾶς ὁ ἐκ Μεδίκων εἶχε κυριεύσει τὴν πόλιν Σιένην μετὰ μακρὰν καὶ πεισματώδη πολιορκίαν καὶ εἶχε διατάξει νὰ κρημινισθῇ ἐν μέρει τὸ φρούριον τοῦ Βουονκονθέντου, καθὸ χρησιμεῦσαν ὡς προπύργιον τῶν ἐχθρῶν του καὶ ὡς προφυλακὴ τῶν ὑπερμάχων τῆς Σιένης, τῆς πόλεως ταύτης κειμένης πέντε ἢ ἕξ λεύγας μακρὰν τοῦ Βουονκονθέντου.

Ἐκ τῆς ὕλης τοῦ κατεδαφισθέντος φρουρίου κατεσκευάσθησαν πολλὰ ἄθλια οἰκίαι, ἐν βίᾳ κτισθεῖσαι καὶ μὲ εὐτελεῆ δαπάνην, μεταξὺ τῶν ἐρειπίων καὶ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου.

Μετὰ τῆς ὕλικῆς τοῦ φρουρίου λαμπρότητος συνεξέλιπε καὶ ἡ τοῦ τόπου εὐημερία. Ὅπως συνέβαινε κατὰ τοὺς θεωλωδεις ἐκείνους καιρούς, πολλοὶ μὲν κάτοικοι εἶχον ἀπολεσθῆ μαχόμενοι, ἕτεροι δὲ εἶχον γίνεαι ἄφαντοι. Αἱ δὲ ἐκ τῶν ἐμφυλίων πολέμων προκύψασαι ἀταξίαι καὶ ἀναρχία παρέσχον εἰς τὴν ληστείαν νέαν ἰσχύν, καὶ πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ οἱ τῆς ἐποχῆς νόμοι, αὐστηροὶ καὶ αὐθαίρετοι ὄντες, ἐφημερίζοντο ᾗξη μετὰ πλείονος ἐνεργητικότητος, ὑπερβαίνουσας πᾶν νόμιμον. Διὰ ταῦτα δὲ πολλὰ οἰκογένεια ἀπώλεσαν τὴν περιουσίαν των, ἀπολέσασαι τὸν ἀρχηγὸν ἢ τὸ ἔρεισμα αὐτῶν.

Ἰνα ἀναφέρωμεν ἐν μεταξὺ πολλῶν, ἡ οἰκογένεια τοῦ συζύγου τῆς Θηρεσίας ἔσχε τὸ δυστύχημα νὰ κλαύσῃ τὸν θάνατον ἢ τὴν φυγὴν ἐνὸς αὐτῆς μέλους, τοῦ Δομηνίκου, γενομένου ἀφανοῦς, ὅτε οἱ Φλωρεντινοὶ ἐκυριεύσαν τὴν ἐπικράτειαν τῆς Σιένης.

Ἐγκατοικοι περιστάσεις εἶχον συνοδεύσει τὸν ἀφανισμὸν αὐτοῦ. Ξένος τις, οὐτινος τὰ πολυτελεῆ ἐνδύματα καὶ τὸ ἐξοχὸν ἐξωτερικὸν ἠγγελλον τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ θέσιν, εὐρέθη νεκρὸς ἐν τινι χαράδρᾳ· δῆλον δὲ ὅτι ἡ ληστεία ὑπῆρξε τὸ αἷτιον τοῦ φόνου τούτου. Τὴν ἐπαύριον ἕνεκα σφοδρᾶς διενέξεως μεταξὺ τοῦ Δομηνίκου καὶ τοῦ ὑπὸ τῶν Φλωρεντινῶν ἀναγορευθέντος νέου ἄρχοντος (Podestat), ἀλλὰ τῆς ὁποίας τὸ ἀντικείμενον ἦτον ἄγνωστον, ἐνταλμα συλλήψεως ἐξεδόθη κατὰ τοῦ Δομηνίκου, ὡς ἐχθροῦ τῆς ἐξουσίας τοῦ ἐξοχωτάτου καὶ ἰσχυροτάτου πρίγκιπος Κοσμᾶ Α'. Μεγάλου Δουκὸς τῆς Τοσκάνης καὶ Σιένης, ὡς κλέπτου ἐνόπλου, ὡς δολοφόνου κτλ. κτλ. Ἡ σύλληψις τότε ἦτο σχεδὸν αὐτὴ ἡ καταδική· ἀλλὰ τῶν χωροφυλάκων ἐλθόντων τὴν αὐτὴν ἐσπέραν μὲ τὸ ἐνταλμα πρὸς σύλληψιν τοῦ Δομηνίκου, αὐτὸς εἶχε γίνεαι ἄφαντος. Ἐνδύματά τινα ἀναγνωρισθέντα ὡς ἀνήκοντα εἰς αὐτὸν εὐρέθησαν τὴν ἐπαύριον φερόμενα ὑπὸ τῶν κυμάτων τοῦ Οὐμβρονος· δι' ὃ οἱ κάτοικοι ὑπέθεσαν ὅτι εἶχε πνιγῆ ἐν αὐτῷ· ἀλλὰ τοῦ σώματός του μὴ ἀνευρεθέντος, τινὲς ἐπίστευσαν ὅτι εἶχε δραπετεύσει καὶ φθάσει εἰς τὰ σύνορα, τὸ ὅποιον τοὺς εὐχαρίστησε, τοῦ Δομηνίκου ὑπὸ πάντων ἀγαπωμένου. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, οὐδεὶς πλέον λόγος ἐγένετο περὶ αὐτοῦ.

Τοιαύτη ἦτο τότε ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων. Τὸ ἐξῆς δὲ μόνον ἀρκεῖ πρὸς ἔτι πλείονα σα ἦνεσαν, ὅτι δηλ. κατὰ τὸ ἔτος 1555 πρὸ τῆς πολιορκίας ἡ πόλις τῆς Σιένης ἠριθμεί 40,000 κατοίκων· μετὰ τινα δὲ ἔτη δὲν περιελάμβανε πρᾶξ 6,000. Τούτων γινωσκτῶν γενομένων, δὲν θ' ἀπορήσῃ τις δι' ὅσα εὐθὺς μέλλομεν νὰ διηγηθῶμεν. Εἰς χώραν οὕτως ἐρημωθεῖσαν ὑπὸ πολέμου

λίαν προσφάτου πολλὰ ἔχνη ἀταξίας ὑπῆρχον ἀκόμη. Καί τοι δὲ ἐνομιζέτο ὅτι ἡ ἡσυχία ἀποκατέστη, οἱ νυκτοκλέπται, οἱ ἀθίγανοι καὶ οἱ μπράβοι, εἶδος φρονέων ἐξ ἐπαγγέλματος μεγάλως καυχωμένων ἐπὶ φόνοις, εὕρισκον ἔτι ἀρκετὰ εὐκόλως τὸ μέσον τοῦ ἐξασκεῖν τὴν ἐντιμον αὐτῶν βιομηχανίαν.

Οἱ ἀναγνώσται μας ἐνόησαν ταῦτα καλῶς; νομίζομεν ναί. Λοιπὸν ἂς εὐαρεστηθῶσι νὰ ἐπαναλάβωσι μεθ' ἡμῶν τὴν ἀτραπὸν τοῦ δάσους, καὶ ἡ ὁδὸς αὕτη θὰ μᾶς φέρῃ εἰς ταχυτέραν ἢ μέχρι τούδε διέξοδον τῆς ἱστορίας μας.

(Ἔβεται συνέχεια).

ΠΕΡΙ ΜΟΣΧΟΥ.

Ὁ μόσχος, τοῦ ὁποίου πάντες μὲν γνωρίζουσι τὴν ὄσμην, ἀλλ' ὀλίγοι τὴν ἀρχήν. εἶνε προῖον τῆς ἐκκρίσεως ζώου τινός, ὅπερ ὑπὸ τῶν φυσιολόγων καλεῖται δορκὰς μοσχοφόρος (moschus moschiferus.)

Ἡ δορκὰς αὕτη, θεωρουμένη ὑπὸ τινων φυσιολόγων ὡς ἐκ τοῦ γένους τῶν κεμάδων, εἶνε κατὰ τὸ μέγεθος ἴση με μικρὸν λαγιδέα· ἔχει εἰς τὴν ἄνω σιαγόνα δύο μεγάλους λευκοὺς κυνόδοντας, βλέποντας πρὸς τὰ κάτω καὶ πρὸς τὰ ὀπισθεν κυρτοὺς καὶ ὁμοιάζοντας ἐλεφαντόδοντας· ὧτα δὲ ἔχει μακρὰ καὶ πλατέα, ἐνδοθεν τριχωτὰ, χρώματος λευκοφαίου· πόδας δὲ μικροὺς.

Τὸ ζῶον τοῦτο εἶνε ἡμερον, ἀλλὰ συγχρόνως δειλὸν καὶ φοφοδές· εἶνε δὲ ζωηρόν, ἐλαφρὸν εἰς τὸ τρέξιμον καὶ εἰς τὰς κινήσεις αὐτοῦ, πηδῶν μετὰ μεγάλης ευκολίας.

Τὸ μαστοφόρον τοῦτο κατοικεῖ τὴν Κίναν, τὴν μεγάλην Ταρταρίαν καὶ τὴν Σιβηρίαν.

Ἄλλ' ὅτι διακρίνει αὐτὸ τῶν ἄλλων ζώων, εἶνε εἶδος τι μικρᾶς κύστεως, εὕρισκομένης πλησίον τοῦ ὀμφαλοῦ καὶ περιεχομένης τὴν οὐσίαν τὴν καλουμένην μόσχος.

Ἡ κύστις αὕτη, ἔχουσα διάμετρον 2 ἢ 3 δακτύλων, χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ δέχηται τὸ προῖον τῆς ἐκκρίσεως, δηλαδὴ τὸ παχὺ ὑγρὸν τοῦ μόσχου.

Ἡ ἐν αὐτῷ γινομένη ἐκκρίσις ἔχει πολλὴν τὴν ὄσμην μεταξὺ τῶν ζώων τῶν κατοικούντων τὴν Κίναν καὶ τὴν Θιβητίαν· χάνει δὲ τὴν ἀρωματικὴν αὐτῆς δύναμιν εἰς τὰ πρὸς ἄρκτον κατοικοῦντα. Ὁ μᾶλλον ἐν ὑπολήψει πρᾶξ τοῖς Κινέζοις μόσχος εἶνε ἐκεῖνος, τὸν ὅποιον χύνει τὸ ζῶον ὑπὸ μορφῆν πηκτὴν ἐπὶ τῶν πετρῶν ἢ τῶν στελεχῶν τῶν δένδρων, ἐπὶ τῶν ὁποίων τρίβεται, ὅταν ἡ ὕλη αὕτη ἐρεθίζεται καὶ ἀρθοῖται εἰς τὴν κύστιν, ἐν ἣ ἡ σχηματίζεται.

Ἡ οὐσία αὕτη εὕρισκεται εἰς τὸ ἐμπόριον κεχωρισμένη ἀπὸ τὸ περιελάμμά της ἢ κεκλεισμένη ἐν αὐτῷ.

Ἡ ἄνευ περιελάμματος πρέπει νὰ ᾔνηε ξηρὰ, ὄσμῆς βαρυτάτης καὶ τὴν γεῦσιν πικρά.

Ὁ ἡμίρρευτος μόσχος καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦττον σκληρὸς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ζώου ἔρχεται ἡμῖν νεοθευμένος· διότι ἀνα-

μινύουσιν εἰς αὐτὸν κόκκους, ρητίνην, ἄμμον, μόλυβδον, σίδηρον.

Οἱ κάτοικοι τῆς Ἀνατολῆς γνωρίζουσι νὰ διακρίνωσι τὰς νεοθεύσεις ταύτας χωρὶς νὰ ἀνοίξωσι τὴν κύστιν, διότι γνωρίζουσι τὸ βῆρος αὐτοῦ, ὅταν δὲν ᾔνηε νεοθευμένος. Τὸν δοκιμάζουσι ἔπειτα διὰ τῆς γεύσεως, ἢ δὲ τελευταία δοκιμὴ των εἶνε νὰ λάθωσι κλωστὴν βρεγμένην εἰς χυμὸν σκορδίου καὶ νὰ τὴν περάσωσι διὰ μέσου τῆς κύστεως διὰ βελόνης. Ἐὰν ἡ ὄσμη τοῦ σκορδίου χάνηται, ὁ μόσχος εἶνε καλός, ἐὰν δὲ τούναντιον, εἶνε νεοθευμένος.

Ὁ μόσχος, οἷος εὕρισκεται εἰς τὸ ἐμπόριον, εἶνε εἰς κόκκους ἀνωμάλους. χρώματος βαθέος ἐρυθροποῦ, γλυκεῖς καὶ κολλώδεις εἰς τὴν ἀφήν, ἀναμειγμένους μὲ θρόμβους μαύρους ὀλίγον ὑαλιστεροὺς, ἀρκετὰ ὁμοιάζοντας μὲ τὸ αἶμα, συχνάκις δὲ ἔχοντας ἀνά μέσον τρίχας καὶ μεμβρανώδη λείψανα.

Ἡ διαφρεσιμότης τοῦ μόσχου εἶνε ἀνυπολόγητος. Ἀνοίξον φιάλιν περιέχον μόσχον πληροῖ πάραυτα μὲ τὴν εὐωδίαν του δλόκληρον αἰθουσαν, ὅσον εὐρεῖται καὶ ἂν ᾔθελεν αὕτη ὑποτεθῆ. Ἐὰν ζητήσης τὸ βῆρος τῆς ἐκ τοῦ φιαλίου ἐξεληούσης ὕλης, θέλεις τὴν εὔρει ἀνεπαίσθητον.

Ἡ χρῆσις τοῦ μόσχου περιορίζεται εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἰατρικῆς τῶν μυρεψῶν, τῶν σκερωπῶν καὶ ζαχαροπλαστῶν. Εἶνε ἰατρικὸν ἀκριβώτατον.

Εἰς τὴν ἰατρικὴν τὸ μεταχειρίζονται ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἀλλὰ ἀντισπασμωδικὰ δὲν ὠφέλησαν.

Διορίζεται πρὸ πάντων κατὰ νοσημάτων ὀξείων, οἷα εἶνε ἡ ἀπνία, ἡ παραρροσύνη, οἱ παρακολουθούντες τὴν περιπνευμονίαν σπασμοὶ, ὁ τυροειδὴς πυρετὸς κλπ.

Τίμων ὁ Μισάνθρωπος.

Τὸν μεταχειρίζονται δὲ εἰς δόσιν ἐνὸς δεκάτου τοῦ γραμμαρίου μέχρι 4 γραμμαρίων.

25—30 ἐκατόγραμμα ἐπέτυχον, λέγουσι, νὰ καταπραῦνωσι τοὺς παροξυσμοὺς τοῦ βηχῆος, οἵτινες ἠπέλλουν νὰ προκαλέσωσι τὸν πνιγμὸν.

Τὸν ἐξύμνησαν ὡς τὸ καλλίτερον μέσον τοῦ νὰ θεραπεύῃ τὴν τραυματικὴν τέτανον, ἀλλὰ τότε ἡ δόσις πρέπει νὰ ᾔνηε μεγάλη.

Τέλος τὸν ἔδωκαν ὑπὸ μορφῆν διαλελυμένην εἰς τὴν τρίτην περιόδον τῆς ὑμενοκοννάχης. (Ἐκ τοῦ Χρόνου).

TIMON

Ο ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ.

Ἦτον ἐκ Κολυττοῦ, κόμης τῆς Ἀττικῆς, υἱὸς τοῦ Ἐγεκρατίδου, γεννηθεὶς ὀλίγον τι πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου. Ἐκ τοῦ Πλάτωνος μαθητόμενος, ὅτι, ἔχων μεγάλην περιουσίαν, κατεδαπάνησεν αὐτὴν εἰς εὐεργεσίας· περιπεσὼν δὲ εἰς ἐνδειαν καὶ βλέπων αὐτοὺς ἐκείνους τοὺς φίλους, τοὺς ὁποίους εἶχε πολλοὺς εὐεργετήσῃ, παρορῶντας αὐτὸν πενόμενον καὶ ἀποφεύγοντας, ἐμίσησεν αὐτοὺς δικαίως· ἀδίκως ὅμως καὶ ἀλόγως ἐξέτεινε τὸ μῖσός του καθ' ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος. Μόνον τὸν Ἀλκιβιάδην, μειράκιον ἔτι ὄντα, ἐξῆρσε τοῦ κανόνος του, προβλέπων τὸ μέλλον αὐτοῦ ἐκ τῆς χαρμηλότητος του· ἐρωτη-

θεὶς δὲ ἡμέραν τινά, διατί ἔκαμνε τὴν μοναδικὴν ταύτην ἐξαιρέσιν, «Διότι προβλέπω, ἀπεκρίθη, ὅτι ὁ παῖς οὗτος θὰ γίνῃ αἷτιος μεγάλων κακῶν εἰς τοὺς Ἀθηναίους.» Ἐπανορθώσας ὕστερον, λέγουσι, τὴν περιουσίαν του διὰ τοῦ ἐμπορίου, ἀπέθη ἡδὲ τῶν φειδωλῶς, ὅσον ἄλλοτε θαψιλῆς· κτίσας δὲ πύργον, κατέ-

κλείσειν ἐν αὐτῷ τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ἀπεδίωκεν ἀκάμπτως πάντα, ὅστις ἤθελε καταρῦγει πρὸς αὐτὸν ζῆτων βοήθειαν. «Ὁ θάνατος του ὑπῆρξε τὸ τελευταῖον χαρακτηριστικὸν τῆς μισανθρωπίας του· περὶ τὴν θανάτου καὶ ἠρώδης τὴν κνήμην, μὴ θελήσας νὰ δευθῆ οὐδενὸς ἱατρικῆν ὑπερβαίαν, ἀπέθανεν ἐκ γαγγραινῆς. Το μίτος, ὅπερ ὁ μονομαχὴς οὗτος ἀνὴρ ἔχει πρὸς τοὺς συμπολίτας του, ἀνταπεδωκὴν καὶ οὗτοι εἰς αὐτὸν μετὰ τοῦ τόκου, καὶ ἐνὸς ἡμέρας καὶ ἀποῦ ἀπέθανεν. «Ἡ Ἑλληνικὴ Ἀνθολογία διετήρησεν ἡμῖν πλῆθος ἐπιγραμματικῶν γραφέντων κατ' αὐτοῦ, ὁ δὲ κωμικὸς Ἀριστοφάνης τὸν ἐξωγράφησε μὲ τὰ μελανώτερα χρώματα (Ὀρν. 1046). Πιστὴν εἰκόνα τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ ἔχουμεν τὸν διακλ. γον τοῦ λουκιανοῦ τὸν ἐπιγραφόμενον Τίμων ἢ μισάνθρωπος, τὸν ὅποιον ἀπεμνημόνευσαν πολλοὶ τῶν μεταγενεστέρων Ἑυρωπαϊῶν συγγραφέων.

ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

(Ἐκ τοῦ Ἀσ. τῆς Ἀνατολῆς).

(Ἴδε σελ. 56).

«Ὁ ἀνὴρ ἔκλεισε τὴν ἄδᾶμ, ἦτοι ἐρυθρὰ γῆ, εἴτε ἐκ τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ ὅποιου ἐπλάσθη, εἴτε ἐκ τῆς τραχείας μορφῆς του καὶ τῆς σαρκός. «Ὁ Ἀδάμ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τῆς γυναίκος αὐτοῦ Εὐάν, ἦτοι ζῆν, διότι αὐτὴ ἦτο μήτηρ πάντων τῶν ζώων» (1). Ἀξιοσημείωτον δ' ἐνταῦθα, πόσον ῥέπουσαν νὰ λησμονώμεν ἐκ τῆς ἀλαζονείας καὶ τῆς διαφροσύνης, τὴν ὅποιαν ἡ ἀμαρτία, ἡ προση καὶ τὸ κλίμα προήγαγον εἰς τὴν ἀνθρωπίνην οἰκογενεῖαν, ὅτι «ὁ Θεὸς ἔκρινεν ἐξ ἑνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων, διὰ νὰ κατοικήσῃ εἰς ὅλον τὸ πρῶτον τῆς γῆς» (2).

Οἱ ἀπίστοι, ἀρνούμενοι τὴν ἱστορίαν τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς πτώσεως καὶ ἀπαρτίπτοντες τὸ σχέδιον τῆς σωτηρίας, ἐπιχειροῦντες νὰ παραστῆσαν, ὅτι οἱ πρῶτοι γονεῖς ἡμῶν ἦσαν νήπιοι, ἀπλῶς μόνον ἀυξήθητες κατὰ τὴν ἡλικίαν πρὸς ἐπικύρωσιν δὲ τῆς ἰδέας των, ὅτι ὁ ἀνὴρ εἶνε ὁ ἴδιος αὐτοῦ σωτήρ, διδάσκουσιν ὅτι οἱ ἄγγελοι τῆς γῆς ἦσαν καὶ εἶνε ἀκόμη εἰς κατάστασιν προσεγγίζουσιν τὰ μέγιστα τὴν φυσικὴν καὶ πρωτότυπον θέσιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πρὸς τούτους ὅτι πάντα τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη ἔγειναν τοιαῦτα ἐξ ἰδίας αὐτῶν δυνάμεως καὶ βελτιώσεως. Ἄν οὕτως εἶχε τὸ πρῶτον, ὁ ἀνὴρ εἶνε εἰσθαι κατώτερος τῶν ζώων, ὡν αἱ ἔμψυχοι ὄρμα καὶ διαθέσεις ἦθελον εἶσθαι τέλειαι ἐξ ἀρχῆς. Ἡ ἱστορία ἀπ' ἐναντίας, ὡς καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δεικνύουσιν ὅτι ἡ θεωρία αὐτῆ τοῦ ἀπίστου εἶνε ψευδής. Οὐδαίς, εἴτε ἀνὴρ εἶνε λαός, ὡν ποτὲ εἰς ἀγρίαν κατάστασιν, ἀνυψώθη ἀπ' ἐκείνου εἰς πεπολιτισμένην κατάστασιν, ἢ ἡ κατάστασις αὐτῆ δὲν ἦτο πρότερον εἰς αὐτόν.

Ὁ περίφημος ἱστορικὸς Νισδὸρ δηγεῖται ὅτι εἶνε λίαν πεπεισμένος, «ὅτι πάντες οἱ ἄγγελοι εἶνε τὰ ἐκπεπωκότα λείψανα τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων φυλῶν, οἵτινες, ἡττηθέντες ὑπὸ ἰσχυροτέρων

ἐχθρῶν καὶ ἀναγκασθέντες νὰ καταρῦγῃσιν εἰς τὰ δάτη, περιεπλανήθησαν ἐκεῖ. Ζητούντες προσωρινὴν ὑπαρξίν, ὥστε ἐλησμοῦνησαν πολλὰς τῶν τεχνῶν τῆς κοινωνικῆς ζωῆς καὶ ἐδουλοῦθησαν εἰς ἀγρίαν κατάστασιν. » Ἐγκληματικὴ δραπετεύσαντες ἐκ τῶν πόλεων, διὰ νὰ φύγῃσιν τὴν ποινήν των, καὶ κληροῖ εἰς ἀγρίας ἐνδικιτώμενοι χώρας, κατήντησαν νὰ ἀπολέσωσι μετὰ τῶν ἀπογόνων των τὴν ἐλευθερίαν τῆς πεπολιτισμένης ζωῆς καὶ ἐπὶ τέλους νὰ γένωσιν ἄγγελοι.

Ὡς δὲ διὰ τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ὅποιαν ὁ ἀνὴρ ἀπολαύει εἰς ἀγρίαν κατάστασιν, τὴν καθάραν ἀπλότην, τὴν μεγαλοφυλίαν καὶ τὴν γενναϊότην τοῦ χαρακτήρος, τὴν ὅποιαν ἐν αὐτῇ δεικνύει, κατὰ τοὺς ποιητὰς καὶ τοὺς μυθιστοριογράφους, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Χουατελὸς κἀμει τὴν ἐρεξῆς ἀξιόλογον παρατήρησιν «Ἡ ἐλευθερία, ἢ ὁ ἄγγελος ἀπολαύει, συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἦνε ἐλεύθερος νὰ καταπιεζῆ καὶ νὰ ληστεύῃ πάντα ὅστις εἶνε ἀσθενέστερος αὐτοῦ, καὶ νὰ πᾶσῃ τὰ αὐτὰ ἀπὸ τοὺς δυνατοὺς ἰσχυροτέρους αὐτοῦ. Ἡ περυσιωμένη ἀπλότης του συνίσταται μόνον εἰς παχυλὴν ἀναισθησίαν, ἀπρονοησίαν καὶ ἀγνοίαν. Ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ συνίσταται μόνον εἰς τὸ ὅτι, καίτοι ἐξίσου πλεονεκτητῆς φθονερός καὶ κηλοποιός, ὡς καὶ ὁ πεπολιτισμένος ἀνὴρ, δὲν ἔχει τὸ ἴδιωμα νὰ ἦνε τοσοῦτον ἐπικίνδυνος ὡς ὁ ἐξ ἴσου διεφθαρμένος ἔχων χαρακτήρα, πλὴν διανοητικῶς καλλίτερον μεμορφωμένος». Τοιοῦτος βεβαίως δὲν ἦτον ὁ ἀνὴρ, ὅτε ἐσῆλθε τέλειος ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Δημιουργοῦ κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὄλιγον τι κατώτερος τῶν ἀγγέλων.

Οὐδὲν ἀναφέρεται περὶ τοῦ προσωπικοῦ φαινομένου τῶν διαπρεψάντων κατὰ τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἱστορίας τοῦ κόσμου, ἀλλὰ εἰκάζομεν μετὰ πεποιθήσεως ὅτι, ὅτε ὁ Ἀδάμ ἐδημιουργήθη τὸ πρῶτον μεμορφωμένος κατὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἀγριότητα, μετὰ ἐλευθερίας θελήσεως καὶ μετὰ κυριαρχίας ἐπὶ τῶν πλασματικῶν, ἦτο διὰ μιᾶς τέλειος, ἔχων ἀπάσας τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, μὲ σῶμα τὸ ὅπολον δὲν εἶχεν ἐξασθενήσει καὶ ἀσχημίσει διὰ τῆς ἀμαρτίας καὶ τὸ ὅποιον εἶχε τὴν δύναμιν, καὶ τοῦ ὑπὸ τὴν καταδίκην διατελοῦν «νὰ ἀποθάνῃ ἐξ ἀπαιτίας», εἶχε, λέγω, τὴν δύναμιν νὰ ζήσῃ χίλια περίπου ἔτη. Οὐδὲν ἄλλο εἰκάζομεν ὅθεν εἴμῃ ὅτι κατ' ἀρχὰς ἐδημιουργήθη τέλειος ἔργον, διὰ τὸ ὅποιον ὁ Μέγας Δημιουργὸς του ἐξεργῶν ἔπειτα «λίαν καλόν», καὶ ὅτι ὁ Ἀδάμ εἶχε τὸ εὐγενέστατον παραστατικὸν ἀνθρώπου ὅστις ἐβλάτισε ἐπὶ τῆς γῆς.

Καὶ διὰ τὴν Εὐάν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ αὕτη συνεκέντρον εἰς ἐαυτὴν πᾶν ὅ,τι ὁ κόσμος θεωρεῖ ὡς ὠραῖον καὶ ἐράσιμον. Ἀνθρωπίνως εἰπεῖν, πρέπει νὰ σεμνωθῆμεθα διὰ τοὺς προπατορας ἡμῶν καὶ νὰ ἐναβρυνώμεθα ἀσμένως ὅτι εἶχομεν τοιοῦτον ἀντιπρόσωπον, διὰ τοῦ ὅποιου ἐμελλόμεθα νὰ σταθώμεν ἢ νὰ πέσωμεν, ὅπως τῷ ὄντι ἐπέσομεν διὰ τῆς παρακοῆς αὐτοῦ, ἀνέστημεν δὲ διὰ τοῦ νέου Ἀδάμ, ὁ ὅποιος «εἶνε ἡ εἰκόνα τοῦ ἀρίστου Θεοῦ (1), ἡ ἀπαύγασις τῆς δόξης καὶ χαρακτήρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ» (2), εἰς ὃν κατοικεῖ πᾶν τὸ πλῆρωμα τῆς Θεότητος σωματικῶς» (3). Οὕτως δὲ πρὸς τούτους εἶνε ἡ κε-

(1) Κολ. Α'. 15.—(2) Ἐβρ. Α'. 3.—(3) Κολ. Β'. 9.

φαλή καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος λαοῦ, ὅστις οὐδέποτε θέλει πέσει, διότι θέλει εἶσθαι διὰ παντὸς τέλειος ἐν αὐτῷ, ὅστις εἶνε ἡ κεφαλή του (1). Παριστάται εἰς ἡμᾶς ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦτο τόσον ἄδοξον, ὅσον οὐδενὸς ἄλλου ἀνθρώπου· ἀνὴρ ὅστις ὀλίψων καὶ δόκιμος ἀσθενείας· δὲν εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος· καὶ ὅταν εἶδομεν αὐτόν, δὲν εἶχεν ὠραιότητα ὥστε νὰ ἐπιθυμώμεν αὐτόν.» (2).

Ὁ Ἀδάμ δημιουργήθη διὰ μιᾶς τέλειος ἀνὴρ ἐξῆρσεν ἐνεακεία τριάνοντα ἔτη, καὶ, κατὰ τὸ ἑβραϊκὸν καίμενον, ἦτο συγγρονος μὲ ὄλους τοὺς πατριάρχας μέχρι τοῦ Λάμεχ, τοῦ πατρὸς τοῦ Νῶε. Ὁ Λάμεχ ἦτο πενήτηντα ἔξ ἐτῶν, ὅτε ὁ Ἀδάμ ἀπέθανεν. Οὕτως ὁ Νῶε ἦκουσε βεβαίως παρὰ τοῦ πατρὸς του τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου ἀπὸ τῆς δημιουργίας, τὴν ὅποιαν καὶ αὐτὸς παρέλαβε παρὰ τοῦ Ἀδάμ.

Πόσον χρόνον ἐξῆρσεν ἡ Εὐά δὲν ἀναφέρεται. Περιέρχον δ' ὅτι ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἱστορίᾳ περὶ τῆς ἡλικίας τοῦ θανάτου καὶ τῆς ταφῆς μιᾶς μόνον γυναίκος, τῆς Σάρρας, συζύγου τοῦ Ἀβραάμ, γίνεται μνεία. Ἐκτοτε ἡ ἡλικία τῆς γυναίκος φαίνεται ὅτι δὲν ἦτον ἀντικείμενον ἱστορίας ἢ συζητήσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΓΑΜΟΥ.

Ὁ Ἀδάμ δὲν ἔμεινεν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἄγαμος. Καὶ ἐν τῷ Παραδείσῳ ἔβλεπεν ὅτι τῷ ἔλειπε τι. «Εἰς τὸν Ἀδάμ δὲν εὐρίσκατο βοήθως ὅμοιος αὐτῷ» (1). «Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεός, Δὲν εἶνε καλὸν νὰ ἦνε ὁ ἀνὴρ μόνος» (2) Σύζυγος λοιπὸν ἐπρομηθεύθη εἰς αὐτόν καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἀνδρικῆς ἡλικίας του, τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ζωῆς του, ὁ Ἀδάμ συνεζεύχθη (3). Πάμπολλα περιστατικὰ στενωῶς συνδεόμενα μετὰ τοῦ πρώτου τούτου γάμου χρῆσιμι προσηγορίας, διότι ὁ γάμος οὗτος ἦτο τὸ μέγα θεμέλιον τῆς κοινωνικῆς σχέσεως καὶ συγγενικῆς ὄλων τῶν προσφιλῶν οἰκογενειακῶν δεσμῶν καὶ εὐτυχιῶν, αἵτινες ὑπῆρξαν ἐν τῷ κόσμῳ. Ἦτο πρὸς τούτους τὸ θεμέλιον πάσης κυβερνήσεως. Καὶ ἡ ἱστορία καὶ ἡ παρούσα πείρα τοῦ κόσμου δεικνύουσιν, ὅτι καθόσον οἱ ἀνθρώποι καὶ ἐν γένει οἱ λαοί, ἠκολούθησαν τὸ σχέδιον τοῦ πρώτου γάμου ἢ ἀπεμακρύνθησαν αὐτοῦ, κατὰ τοσοῦτον ἐπῆλθεν εὐτυχία ἢ δυστυχία εἰς αὐτούς.

Ἐπαρχει ἀληθεία τις ἐν τινι ἀρχαίᾳ παροιμίᾳ ὅτι «γάμοι γίνονται εἰς τὸν οὐρανόν». Οὕτως ἱερὸν τι ἔχει τὸ πρῶτον γάμον. Ὁ Κύριος ἐξελέξατο τὴν γυναῖκα διὰ τὸν Ἀδάμ καὶ προητοίμασεν αὐτὴν κυρίως δι' αὐτόν, οὐδ' ἠρωτήθη περὶ τούτου ὁ Ἀδάμ. Συμφώνως δὲ πρὸς τούτο βλέπομεν ὅτι ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ ἀκολούθως ἐξέλεγον τὰς γυναῖκας διὰ τὰ τέκνα των. Ὁ Ἀβραάμ ἐξέλεξε γυναῖκα διὰ τὸν Ἰσαάκ, καὶ ἔστειλε τὸν δούλον του νὰ λάβῃ αὐτήν, λέγων «Κύριος ὁ Θεός θέλει ἀποστείλει τὸν ἄγγελόν σου καὶ ἐμπροσθῆν σου καὶ θέλει λάβει γυναῖκα εἰς τὸν υἱόν μου ἐκείθεν.» (4) Ὁ Ἰσαάκ παρήγγειλε τὸν Ἰακώβ νὰ μὴ λάβῃ γυ-

(1) Ἐρ. Α' 23. Δ' 16. Ε' 30. Ἰωάν. 14'. 19. (2) Ἦσ. νά. 14 γ'. 2.

(1) Γέν. Β' 24.—(2) Γέν. Δ'. 18.—(3) Μαρθ. 10'. 4. 6. Γέν. Β'. 23. —

4) Γέν. ΚΔ'. 4. 7.

ναῖκα ἐκ τῶν θυγατέρων Χαναν, ἀλλὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς Παδὰν Ἀράμ, καὶ νὰ λάβῃ γυναῖκα ἐκ τῶν θυγατέρων Λάδαν. (1) Ἡ συνήθεια τῶν Ἰουδαίων ἦτον οἱ γονεῖς νὰ μνηστεύωσι τὰ τέκνα των εἰς μικρὰν ἡλικίαν. Ἀληθῶς «Ἡ φρόνιμος γυνὴ εἶνε παρὰ Κυρίου.» (2)

Ὁ Κύριος εἶπε «Θέλω κάμει εἰς αὐτὸν βοήθως ὅμοιον μὲ αὐτόν.» (3) Ἀησμονήσαντες οἱ ἀνθρώποι τὴν πρώτην ταύτην ἀρχὴν τοῦ γάμου «βοήθως», ἐπήγαγον ἀνεκράστον δυστυχίαν εἰς τὸν κόσμον. Τούτο ἐπροξένησε τὴν μεγάλην κακίαν τῶν πρὸ τοῦ κατακλισμοῦ καὶ ἔκκεσε τὴν Ἑκκλησίαν νὰ ἐξοντωθῇ σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ἐκ τῆς γῆς καὶ οὕτως ἐπῆλθεν ὁ κατακλισμὸς ἐπ' αὐτῆς. «Ἰδόντες οἱ υἱοὶ τοῦ Θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων, ὅτι ἦσαν ὠραῖαι, ἔλαβον εἰς ἑαυτοὺς γυναῖκας ἐκ πασῶν ὄσας ἐξέλεξαν.» (4) Τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὡς ὁ λαὸς τοῦ Κυρίου καλεῖται κατὰ τὴν ἱερὰν ἱστορίαν, συνεζεύχθησαν μὲ τὰ τέκνα τοῦ κόσμου. Ἄντι δὲ νὰ ἐπιστρέψωσιν αὐτὰς εἰς τὴν εὐθείαν ὁδόν, τὸ πρῶτον ἀπέθε ὡς ὁ Θεός παραγγέλλει τὸν λαόν του, λέγων ὅτι οὕτω θέλει ἀποδοῆ. Ἡ παραγγελία αὐτοῦ εἶνε, «Τὴν θυγατέρα σου δὲν θέλεις δῶσει εἰς τὸν υἱόν σου οὐδὲ τὴν θυγατέρα του θέλεις λάβει εἰς τὸν υἱόν σου. Διότι θέλουσιν ἀποπλανήσει τοὺς υἱούς σου ἀπ' ἐμοῦ καὶ θέλουσι λατρεύει ἄλλους θεούς· καὶ θέλει ἐξαρθῆ ἡ ὄργη τοῦ Κυρίου ἐναντίον σου καὶ πάραυτα θέλει σὲ ἐξολοθρεύσει.» (5)

Δὲν ὑπάρχουσι μεγαλύτεροι ἀμαρτωλοὶ παρὰ τοὺς ὅσοι ἀμαρτάνουσι κατὰ τοῦ φωτός καὶ τῆς γνώσεως. Δὲν εἶνε λοιπὸν παράδοξον ὅτι ἡ Ἱερὰ Γραφή λέγει «Ἦσαν γίγαντες ἐπὶ τῆς γῆς κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, ἦτοι τέρατα ἀνομίας. Τὰ τέκνα τῶν μικτῶν γάμων ἔγειναν δυνατοί, ἄνδρες ὀνομαστοί. Καὶ εἶδεν ὁ Κύριος ὅτι ἐπληθύνετο ἡ κακία τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς.» (6) Ὅθεν καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ ἔλαβον ἄλλην νοουθεσίαν «Μὴ ὀμολογεῖτε μετὰ τοὺς ἀπίστους,» (7) καὶ ὅταν νυμφεύσθε, νυμφεύσθε «μόνον ἐν Κυρίῳ.» (8)

Ἐτερον αξιοσημείωτον ἀντικείμενον εἰς τὸν πρῶτον γάμον ἦτον ὅτι ὁ Κύριος ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀδάμ, τὸν ἀρχηγὸν τῆς γενεᾶς, μίαν μόνην γυναῖκα. Ἡ ἱστορία δεικνύει ὅτι οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ, λησμονήσαντες τὸν Θεόν, ἐλησμονήσαν καὶ τὸ ἐν γάμῳ ἀντικείμενον τούτο ὅπως διωρίσθη κατ' ἀρχάς. Δεικνύει πρὸς τούτους ὅτι εἰς τὴν μεταβολὴν ταύτην ἀρεύκτως παρεκλήθησαν ποινὴ ἢ καταρά. Ἡ πολυγαμία κατ' ἀρχάς γίνεται λόγος ὅτι ἔλαβε χώραν εἰς τὰ τέκνα τοῦ Κῆν «Καὶ ὁ Λάμεχ ἔλαβεν εἰς ἑαυτὸν δύο γυναῖκας» (9). Ἐκτοτε δὲ, εἰσαχθείσης τῆς πολυγαμίας, ὡς διὰ γενικὸν κανόνος, ἡ γυνὴ ἔγεινε μόνον ὄργανον ἢ δούλη εἰς ὄλους τοὺς τόπους, ὅπου δὲν ἀνεγνωρίζετο ὁ Θεός. Διὰ τεχνουργήματος τοῦ Λάδαν ὁ Ἰακώβ ἐπέστη νὰ νυμφεῖται δύο γυναῖκας. Ἡ δὲ συνέπεια τούτου ἦτον ἀδιάκοπον μεταξὺ τῶν τέκνων του μίσος καὶ ζηλοτυπία, καταντητάσα σχεδὸν εἰς φόνον, ἀδιαικίτοι ἐρι-

(1) Γέν. ΚΗ'. 1.—(2) Παροιμ. 10'. 14.—(3) Γέν. Β'. 18. —(4) Γέν.

ΚΗ'. 1.—(5) Δευτ. Ζ'. 3—4.—(6) Γέν. ΣΤ'. 4. 5.—(7) Β'. Κορ. ΣΤ'. 14.—

(8) Α'. Κορ. Ζ'. 39.—(9) Γέν. Δ'. 49.

(1) Γέν. γ'. 20. (2) Πράξ. ιζ'. 26.

δες και παραχαί, αΐτινες και έφεραν επί τέλους θλιβερόν θάνατον εις τόν γέροντα. «Ο Δαβίδ ηΰξησε τας γυναϊκάς του, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα μεταξὺ τῶν τέκνων του ἦτον ἀρπαγή και αἰμομιξία παρά τοῦ ἐνός, φόνος τοῦ ἀδελφοῦ ὑπὸ τοῦ ἄλλου, ὁ τρίτος ἐπεχειρήσε νὰ κυριεύσῃ τὸ βασίλειον, και ὁ τέταρτος ἠθέλησε νὰ ἀνακτώσῃ τὸν ἀδελφόν του ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἐγκλήματι. Καὶ ταῦταπάντα προέρχονται ἐκ τῆς πολυγαμίας.

Εἰς τὸν πρώτον γάμον ἀναφέρεται ὅτι «θέλουσιν εἶσθαι οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν» (1) ἀκολούθως βλέπομεν ὅτι ὁ δεσμός τοῦ γάμου τοσοῦτον παρέλυσεν και μεταξὺ τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἀκόμη, ὥστε ὁ Μωϋσῆς ἔκαμεν ἀκολούθως αὐστηροὺς κανονισμοὺς περὶ τούτου. Οἱ Φαρισαῖοι πειράζοντες τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἀνεφώραν τὰς διαταγὰς ταύτας τοῦ Μωϋσέως. Ἀξιοσημείωτος δὲ εἶνε ἡ ἀπάντησις αὐτοῦ: «Δὲν ἀνεγνώσατε ὅτι ὁ πλάσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν και θῆλυ ἐπλασαν αὐτούς, και εἶπεν, ἕνεκ τούτου θέλει ἀρῆσθαι ἄνθρωπος τὸν πατέρα και τὴν μητέρα, και θέλει προσκολληθῆ εἰς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ και θέλουσιν εἶσθαι οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν; Ὁ Μωϋσῆς διὰ τὴν σκληροκαρδίαν σας ἐσυγχώρησεν εἰς σὰς νὰ χωρίζεσθε τὰς γυναϊκάς σας ἀπ' ἀρχῆς ὁμοῦς δὲν ἔγεινεν οὕτω. Ἐκεῖνο λοιπὸν τὸ ὅποιον ὁ Θεὸς συνεζεύξεν, ἄνθρωπος ἂς μὴ χωρίζῃ.» (2) Ἀκολούθως λέγει ὅτι διὰ μίαν μόνον αἰτίαν δύναται νὰ ἀποπεμφθῇ ἡ γυνή, και ὅτι ἀνευ τῆς αἰτίας ταύτης, «ὅστις χωρισθῇ τὴν γυναῖκά του, και λαβῇ ἄλλην, γίνεται μοιχός.» Οὐ δὲ εἶπε ὅτι ὁ νόμος ἀνθρώπινος δὲν ἀνατὰ νὰ ἀκυρώσῃ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ.

Οὕτως ἐτετέλεσθη ὁ πρώτος γάμος. Ὁ δὲ συζεύξας αὐτοὺς εἰς ἕν ἐπεσφράγισεν τὸν γάμον διὰ τῆς εὐλογίας του: «Και εὐλόγησεν αὐτοὺς ὁ Θεός· και εἶπε πρὸς αὐτούς ὁ Θεός, Αὐξάνεσθε και πληθύνεσθε και γεμίσατε τὴν γῆν, και κυριεύσατε αὐτήν, και ἐξουσιάζετε ἐπὶ παντός ζώου κινουμένου ἐπὶ τῆς γῆς.» Ὁραῖον κατοικητήριον ἠτοιμάσθη δι' αὐτούς, και ὁ Ἀδὰμ παρέλαβε τὴν νύμφην του κεκοσμημένην μετὰ τὸ φόρεμα τῆς ὡραιότητος, τῆς καθαρότητος, και τῆς ἀθωότητος, μετὰ τὸ ὅποιον ὁ Δημιουργὸς τῆς γῆς ἐπέστλινεν. «Ἦσαν και οἱ δύο γυμνοί, ὁ ἀνὴρ και ἡ γυνή, και δὲν ἠσχύνοντο.» (3) Εὐτυχὰς ζεύγος! Νέφη δὲν ἐκάλυπτον τὴν εὐτυχίαν των, και ὁμοῦς πόσον βραχέως ἦσαν αἱ ἡμέραι τῆς αὐτυχίας των!

Καλὸν εἶνε νὰ ἀναπολήσωμεν ἐνταῦθα τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου ἡμῶν. «Εἰς τὴν ἀνάστασιν οὔτε νυμφεύονται, οὔτε νυμφεύουσιν, ἀλλ' εἶνε ὡς ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ.» (4)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Η ΠΡΩΤΗ ΓΛΩΣΣΑ.

Φαίνεται ὅτι ἅμα ὁ Ἀδὰμ και ἡ Εὐὰ ἐπλάσθησαν, ἠδύναντο νὰ λαλώσιν. Οὐχὶ δὲ μόνον ἦσαν ἱκανοὶ διὰ νὰ λαλώσιν, ἀλλὰ μετὰ τῆς δυνάμεως τοῦ λαλεῖν προσεκτῆσαντο και γλώσσαν. Ἡ γλώσσα αὕτη ἦτο δῶρον κατ' εὐθείαν παρὰ τοῦ Θεοῦ δοθέν, ἀλ-

(1) Γέν. β'. 24. — (2) Μακθ. ιθ'. 3—9 — (3) Γέν. β'. 25.— (4) Ματ κβ'. 30

λως δ' οὐδέποτε ἠθέλην ἀποκαλυφθῆ. Διαδίδεται δὲ νῦν και κοινοποιεῖται ἐκ τοῦ ἐνός εἰς τὸν ἕτερον και ἀποκτάται μόνον διὰ τῆς μιμήσεως και μετὰ μακρὰν πείραν.

Ἀξιοπεριέργον εἶνε νὰ ἀνιχνεύσωμεν τί ἦτον ἡ πρώτη γλώσσα, τὴν ὁποίαν ὁ Μέγας Δημιουργὸς ἔδωκεν εἰς τὰ τέκνα του και τὴν ὁποίαν μετεχειρίζετο συλλαλῶν μετ' αὐτῶν, και νὰ ἀκούσωμεν τοὺς ἠχοὺς, τοὺς ὁποῖους οἱ πρόωτοι ἡμῶν γονεῖς μετεχειρίζοντο εἰς τὰς προσευχὰς και τοὺς αἶνους των εἰς τὸν Πατέρα και Θεόν των και δι' ὧν ἐξέφραζον τὰς χαρὰς και τὰς ὀλίψεις των ὁ εἰς εἰς τὸν ἄλλον. Ἡ γλώσσα αὕτη ἦτον ἀναμριβόλως ἡ εὐγενεστέρα των ὅσας οἱ ἄνθρωποι ἐλάλησαν ποτε· διαδοθεῖσα δὲ εἰς ἡμᾶς διὰ πεπτωκότος ἀνθρώπου, ἐξέπεσε φυσικῶ τῷ λόγῳ και αὕτη, ἀπολέσασα κατὰ μέγαν ἴσως βαθμὸν τὴν πρωτότυπον καθαρότητά της.

Αἱ νῦν ἐν χρῆσει ἐν τῷ κόσμῳ γλώσσαι, ὅπως αἱ παραδόσεις των ἔθνων αἰτινες διακωινίσθησαν διὰ τῆς γλώσσης, εὐκόλως ἀνιχνύονται εἰς ἀρχαίαν τινα πηγὴν. Αἱ γλώσσαι τοῦ Χριστιανικοῦ μέρους προσέρχονται ἐκ τῆς Λατινικῆς και Ἑλληνικῆς, αὗται δὲ παρήχθησαν ἐκ τῆς Φοινικικῆς και Ἑβραϊκῆς, ὡς δῆλον μάλιστα ἐκ των ἀλφαβήτων και γραμμάτων αὐτῶν. Ἡ Χαλδαϊκῆ, ἡ Συριακῆ και Σαμαρείτικῆ ἦσαν διάλεκτοι τῆς Ἑβραϊκῆς. Αἱ κυριώτεραι γλώσσαι τοῦ ἐθνικοῦ κόσμου, ἡ Ἀραβικῆ, ἡ Περσικῆ και ἡ Σανσκριτικῆ δεικνύουσι συγγένειαν πρὸς τὴν αὐτὴν πηγὴν. Εἰς τὴν γλώσσαν ταύτην (τὴν Ἑβραϊκὴν) ἐγράφη τὸ ἀρχαιότατον βιβλίον (ἡ Γραφή) πρὸ πολλῶν ἐτῶν.

Ἡ πρώτη διαφορά κατὰ τὴν γλώσσαν ἐγένετο, ἔτε οἱ ἀπόγονοι τοῦ Νῶε ἐπεχειρήσαν νὰ κτίσωσι τὸν πύργον τῆς Βαβέλ. Τότε δ' ὁ ἔλεος ἡ γῆ εἶχεν ἕνα λαὸν και μίαν γλώσσαν. Ὁ Κύριος θέλων νὰ ἐμποδίσῃ αὐτοὺς νὰ κατασκευάσωσι τὸν πύργον και νὰ κάμωσι ὅτι ἐσκόπευον, εἶπεν «Ἐλθετε, ἂς καταδώμεν, και ἂς συγχύσωμεν ἐκεῖ τὴν γλώσσαν αὐτῶν διὰ νὰ μὴ ἐνοσῇ ὁ εἰς τοῦ ἄλλου τὴν γλώσσαν.» (1)

Ἡ σύγχυσις αὕτη των γλωσσῶν συνέβη μεταξὺ ἐκείνων, οἵτινες ἐλησμόνησαν τὸν Θεόν, ὥστε ἡ πρωτότυπος γλώσσα ἐμεινεν εἰς τὰ τέκνα αὐτοῦ, εἰς ἐκείνους οἵτινες διετήρησαν τὸν λόγον και τὴν λατρείαν του. Δὲν ἠδύναντο βεβαίως οὔτοι νὰ ἐγκαταλείψωσ τὴν γλώσσαν, ἥτις περιελάμβανε τὰ προσφιλέστατα εἰς αὐτοὺς ἀντικείμενα, τὰς διδασκαλίας και τὰς υποσχέσεις τοῦ Θεοῦ των, πρὸς τούτους δὲ και τὰ ὀνόματα, διὰ των ὁποίων ἐγνώσθη εἰς αὐτούς, και τὰ ὅποια πάντοτε μετεχειρίζοντο ἀπευθυνόμενοι εἰς αὐτόν, οὐδ' ὑπῆρχεν ἐλαχίστη ἀφορμὴ ἢ λόγος νὰ μεταβληθῇ ἡ γλώσσά των ὡς ἐγένετο εἰς τὸν πύργον τῆς Βαβέλ. Καὶ ὅσον μάλιστα ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ διατηρεῖται ἐν τῷ κόσμῳ, και θέλει διατηρεῖσθαι βεβαίως μέχρι τῆς συντελείας αὐτοῦ, ἡ Ἑβραϊκῆ γλώσσα θέλει θεωρεῖσθαι ὡς ἡ πρώτη τοῦ Θεοῦ ἀποκάλυψις εἰς τὸν κόσμον. Δι' αὐτῆς μόνον ἐλάλησεν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τετρακισχίλια ἔτη, δι' αὐτῆς ἔδωκε τὸν διὰ τοῦ ἰδίου του δακτύλου γεγραμμένον νόμον, και ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὴν γλώσσαν ταύτην ἐλάλησεν ὁ Κύριος ἡμῶν, εἰπὼν τοὺς ἀξιοσημειωμένους ἐκεῖ-

(1) Γέν ιθ'. 5

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ

ΠΡΩΤΗ ΕΡΓΑΣΙΑ—ΠΡΩΤΟΝ ΣΑΒΒΑΤΟΝ—ΠΡΩΤΗ ΤΡΟΦΗ.

Ἡ ἰδέα, τὴν ὁποίαν οὐκ ὀλίγοι ἔχουσιν ὅτι ἡ ἐργασία προέρχεται ἐκ τῆς δοθείσης ἕνεκα τῆς ἀμαρτίας και τῆς πτώσεως κατάρως, εἶνε λίαν ἐσφαλμένη. Ἡ ἱστορία μᾶς ἀποκαλύπτει ὅτι ὅλα τὰ ἅγια ὄντα ἐργάζονται. Ὁ πρώτος στίχος τῆς ἱστορίας, ἡ πρώτη ἀποκάλυψις τοῦ Θεοῦ μᾶς τὸν παριστᾷ ὅτι ἐργάζεται. «Ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν και τὴν γῆν.» Καὶ πάλιν λέγει: «Τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ εἶχεν ὁ Θεὸς συντετελεσμένα τὰ ἔργα αὐτοῦ.» (1). Ὁ Κύριος ἡμῶν μετεχειρίσθη τὴν αὐτὴν ἔκφρασιν, λαλῶν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους: «Ὁ πατήρ μου ἐργάζεται ἕως τώρα, και ἐγὼ ἐργάζομαι» (2). Εἶδομεν δ' ἤδη ὅτι οἱ ἄγγελοι εἶνε «διακονούντα πνεύματα.» Οὐδὲλως λοιπὸν παραδόξον, ἀν ἅμα ἔτε ὁ Ἀδὰμ ἐδημιουργήθη, ἐργασία εὐρέθη δι' αὐτὸν εἰς τὴν Ἑδέμ. Ἡ Ἱερα Γραφή λέγει: «Και ἔλαβε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον και ἔθεσεν αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς Ἑδέμ διὰ νὰ ἐργάζηται αὐτόν, και νὰ φυλάττῃ αὐτόν» (3). Ὁ Ἀδὰμ ἦτο πεπρωτισμένος μετὰ ἔξοχον νοῦν και ἀπεριόριστον σχεδὸν ἱκανότητα και μετὰ σῶμα προητοιμασμένον διὰ ἐργασίαν, εἶχε δ' ἐνώπιόν του τὴν γῆν γέμουσαν θησαυρῶν πρὸς χρῆσιν και διατήρησιν του. Μέρος λοιπὸν τῆς δοθείσης εἰς αὐτὸν εὐλογίας ἦτο: «Γεμίσατε τὴν γῆν και κυριεύσατε αὐτήν.» (4). Βλέπομεν πρὸς τούτους, ὅτι ὁ Θεὸς πλάσας πάντα τὰ ἐμφύχια ὄντα ἔφερεν αὐτὰ εἰς τὸν Ἀδὰμ, και οὗτος ἔδωκεν ὄνομα εἰς ἕκαστον αὐτῶν (5). Οὕτω δ' ἡ ἐργασία εὐρέθη και διὰ τε τὴν χεῖρα και τὴν γλώσσαν, τὸν νοῦν και τὴν καρδίαν.

Ἡ ἐντολή «Ἐξ ἡμέρας ἐργάζου,» ἐδόθη οὕτω κατὰ πρῶτον εἰς τὸν Ἀδὰμ ἐν τῷ Παραδείσῳ, ἥτις καθὼς και πάσαι αἱ ἄλλαι ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ δὲν εἶνε κατάρως, ἀλλ' εἰς ἐναντίας εὐλογίας. Διότι ἅπασαι αἱ ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ ἐδόθησαν ἐν ἀγάπῃ. Αἱ εἰς τὴν ἐπιμελῆ και καθολικὴν πείραν ἐπόμειναν ὑποσχέσεις δεικνύουσιν ὅτι ἡ εὐδαιμονία και εὐτυχία ἡμῶν συνδέονται μετὰ τῆς ἐργασίας. Καίτοι δὲ σωζόμεθα διὰ πίστεως, ὁ Ἀπόστολος μᾶς λέγει ὅτι «Ἡ πίστις χωρὶς των ἔργων εἶνε νεκρά» (6).

Και νῦν φαίνεται ἕτερος μέγας θεμέλιος λίθος τῆς ἱστορίας, λίθος, τὸν ὁποῖον ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἡ ἱστορία τοῦ κόσμου και ἡ ποικίλη κατάστασις των νῦν ἐπὶ τῆς γῆς ἠθῶν τρανῶς δεικνύουσιν ὅτι συνδέεται μετὰ των ὑψίστων συμφερόντων τοῦ ἀνθρώπου. Μετὰ τῆς ἐντολῆς τῆς ἐργασίας συνδέεται ἑτέρα ἐντολή, «Ἐνθυμοῦ τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου διὰ νὰ ἀναπαύῃς αὐτήν.»

Πολλοὶ ὑπολαμβάνουσιν ὅτι ἡ ἐντολή αὕτη ἐδόθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως ἐπὶ τοῦ Σινᾶ ὄρους, ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτω τὸ πρᾶγμα. Τὸ Σάββατον συνεστήθη κατὰ τὴν δημιουργίαν και ἐδόθη εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ κήπῳ τῆς Ἑδέμ. «Και εἶχεν ὁ Θεὸς συντετελεσμένα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ, τὰ ὅποια

νοὺς λόγους.» Ἡλί, Ἡλί, λαμὰ σαβαχθανί,»— Θεέ μου, Θεέ μου, διατὶ μετὰ ἐγκατέλιπες;»

Τὰ πρῶτα ἐν τῷ κόσμῳ ὀνόματα, ἅτινα ἐδόθησαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τῶν, τὸ Σάββατον ἢ τὰς θερησκευτικὰς τελετὰς, εἶχον σημασίαν τινα ὡς πρὸς τὸ ἀναφερόμενον πρᾶγμα, και εἰς πολλὰ χωρία τῆς Ἱεραῆς Ἱστορίας ἀναφέρεται ὁ λόγος δι' ἕν πρόσωπόν τι ἢ πρᾶγμα ἐκλήθη οὕτω. Τὰ πρῶτα ταῦτα ὀνόματα εἶνε ὅλα Ἑβραϊκά, και ἡ ἐξήγησις ἡ ἢ σημασία αὐτῶν εἶνε εἰς τὸ Ἑβραϊκόν, ἐξ οὗ και ἀποδεικνύεται ὅτι αὕτη ἦτον ἡ γλώσσα, ἣν τότε μετεχειρίζοντο ὅταν ἐδόθησαν τὰ ὀνόματα ταῦτα εἰς αὐτὰ. Τὰ ὀνόματα Ἀδὰμ, Εὐὰ, Σῆθ, Νῶε, κτλ., ἔχουσιν ἰδίαν σημασίαν. Τὰ θαυμαστά ὀνόματα, διὰ των ὁποίων ὁ Θεὸς ἠδύνατο νὰ ἀποκαλυφθῇ εἰς τὸν κόσμον, τὰ ὀνόματα Ἰεχωδάκ και Ἰησοῦς εἶνε Ἑβραϊκά, ἰδίαν ἔχοντα σημασίαν.

Ἀξιοσημείωτον ὅτι ὡς ἡ πρώτη σύγχυσις των γλωσσῶν συνέβη διὰ τοὺς κακοὺς σκοποὺς των ἀνθρώπων, οὕτω και τὸ πρῶτον ἔργον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἔτε κατέβη τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἦτο τὸ δῶρον των γλωσσῶν, διὰ τοῦ ὁποῖου οἱ ἄνθρωποι ἐπανεφέροντο εἰς τὸν Θεόν. Ἀναφέρεται ὅτι ἐν τῷ οὐρανῷ ὄχλος πολὺς, τὸν ὁποῖον οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἀριθμῆσῃ ἐκ παντός ἔθνους και φυλῶν και λαῶν και γλωσσῶν, ἴσταντο ἐνώπιον τοῦ θρόνου, κράζοντες μετὰ μεγάλην φωνήν, «Ἡ σωτηρία εἶνε τοῦ Θεοῦ και τοῦ Ἀρνίου» (1).

Οἱ Ἰουδαῖοι ἔχοντο παράδοσιν ὅτι πρὸ τῆς πτώσεως τοῦ Ἀδὰμ τὰ ζῶα ἐλάλουν. Ὁ Ἰωσήπος ἐν τῇ ἱστορίᾳ του, λαλῶν περὶ τοῦ πειρασμοῦ, λέγει: «Πάντα τὰ ζῶατα δημιουργήματα ἐλάλουν.» Τινὰ τούτων μάλιστα φαίνονται ὅτι ἔχουσι τὰ ἔργα του λαλεῖν, και τινὰ πτηνὰ δύναται νὰ διδασκῶσι νὰ λαλώσι. Καὶ τοὶ δὲ μὴ ἔχοντες θετικὴν γνώσιν περὶ τοῦ πρᾶγματος, γιγνίσκομεν ὁμοῦς ὅτι και τὰ ζῶα μετὰ τῆς λοιπῆς δημιουργίας ἔπαθον μεταβολὴν τινα ἀπὸ τῆς πτώσεως. Οὐδὲ φαίνεται ὅτι ἡ Εὐὰ ἐξεπλάγη ὅτι ὁ ὄφις ἠδύνατο νὰ λαλήσῃ, ἀλλὰ και δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐκπλαγῇ διὰ πᾶν πρᾶγμα, διότι ὅπου πᾶν πρᾶγμα ἦτο νέον, οὐδὲν ἠδύνατο νὰ ἦνε εἰδικῶς παραξένον.

Ἀξιοπεριέργον εἶνε ἐνταῦθα δὲ και εὐάρεστον νὰ ἀνιχνεύσωμεν λέξεις ἀπὸ γλώσσης εἰς γλώσσαν μέχρι τῆς πηγῆς των, και ἴδωμεν πῶς λέξεις ἀρχικαὶ διὰ τοῦ χρόνου και τόπου ἐκτείνονται και αὐξάνονται. Ἐκ τῆς Ἑβραϊκῆς λέξεως, παραδείγματος χάριν, καφ ή καπ, ἥτις σημαίνει τὴν δράκα ἢ τὸ κοῖλον τῆς χειρὸς, παράγεται ἡ Λατινικῆ λέξις carpinus, σημαίνουσα τὸν διὰ τῆς χειρὸς συλλαμβανόμενον— τὸν αἰχμαλωτον. Τὰ ἐρέση, ὅταν τὸ πρῶτον ἀρχίζωσι νὰ λαλώσι, προσφέρουσι τὰς λέξεις ab, ab, ab, ἢ em, me, em. Τὰς λέξεις ταύτας μετεχειρίσθησαν και τὰ πρῶτα τέκνα ἐν τῷ κόσμῳ προσφέροντα τὰ προσφιλέστερα αὐτῶν ἀντικείμενα. Α β Α β α ἑβραϊστὶ σημαίνει πατήρ, και Ε μ σημαίνει μήτηρ.

(1) Ἀποκ.λ. ζ'. 9.

(1) Γεν. β'. 2.— (2) Ἰωάν. Ε'. 17.— (3) Γεν. β'. 15.— (4) Γεν. Α'. 25.— (5) Γεν. β'. 20.— (6) Ἰάκ. β'. 26.

ἔκαμε, καὶ ἀνεπαύθη τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, τὰ ὁποῖα ἔκτισε καὶ ἔκαμεν ὁ Θεός.» (1).

Ἡ λέξις Σάββατον σημαίνει ἀνάπαυσιν. Ἡ Ἑβραϊκὴ λέξις, ἡ μεταφραζομένη «ἀνεπαύθη», σημαίνει μᾶλλον ἔκασιν· οὐδ' ἀντιπραττῆται εἰς τὸν κόπον, ἥτις τὴν κοίρασι, ἀλλ' εἰς τὴν ἐνέργειαν, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς οὔτε γινώσκει τὸν κόπον, οὔτε ἔχει χρεῖαν ἀναπαύσεως. Οὕτως ὁ Θεὸς εὐλόγησε τὴν «πρώτην ἡμέραν,» ἀφοῦ ἐτελείωσεν ἡ δημιουργία, καὶ «ἠγάτασεν αὐτήν.» Ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ἦτο τὸ Σάββατον. Ἡ τετάρτη ἐντολὴ δὲν φαίνεται συνιστάτω τὸ Σάββατον, ἀλλὰ μᾶς ἐνθυμίζει αὐτὸ καὶ μᾶς λέγει: «Ἐνθυμοῦ τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου, διὰ τὴν ἀγάπην αὐτῆς»· μεταχειρίζεται δὲ ὁ Θεὸς τὰς αὐτὰς λέξεις πρὸς ἀνάμνησιν αὐτῆς, εἰς μεταχειρίσθη καὶ ὅτε τὴν συνέστησεν. Οὕτω δ' ὁ ἄνθρωπος, τὸ δημιουργήμα, ἀδικόπως ὤρειλε νὰ ἐνθυμηταί τὸν δημιουργόν του.

Τὸ Σάββατον, ὡς σημεῖον μεταξὺ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ λαοῦ του, ἔχει νῦν καὶ ἄλλας ἀπαιτήσεις· ἕτερα δύο οὐσιώδη ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀντικείμενα, ὧν ἑκάτερον ἐπήγαγε μεταλλαγὴν τῆς ἡμέρας, συνεδέθησαν μετ' αὐτοῦ. Τώρα θεωρεῖται ὡς σημεῖον δημιουργίας, σωτηρίας καὶ ἀγισμοῦ. «Καὶ τὰ Σάββατά μου ἔδωκα ἔτι εἰς αὐτοὺς, διὰ τὴν ἀγάπην μου καὶ αὐτῶν σημεῖον, ὥστε νὰ γνωρίζωσιν ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ Κύριος ὁ ἀγαθὸς αὐτούς.» (2). Ἐκάστης ἑβδομάδος ἡμέρα μετὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, οἷσα εἰς αὐτὸν ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος, ἐξηκολούθει νὰ ἦνε οὕτω καθιερωμένη μέχρι τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ λαοῦ τοῦ Κυρίου ἐκ τῆς Αἰγύπτου, ὅτε, μεταλλαγείσης τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔτους, μεταλλάγη καὶ τὸ Σάββατον εἰς τὴν ἑβδόμην ἡμέραν, τὴν ἡμέραν τῆς Ἑξόδου, πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ περιστατικοῦ τούτου. «Ἐνθυμοῦ ὅτι ἦσθε δούλοι ἐν τῇ γῆ τῆς Αἰγύπτου· καὶ Κύριος ὁ Θεὸς σου ἐξήγαγεν ἐκείθεν ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι ἐξηπλωμένῳ διὰ τοῦτο Κύριος ὁ Θεὸς σου προσέταξεν εἰς σὲ νὰ φυλάττῃς τὴν ἡμέραν τοῦ Σαββάτου.» (3) Ἡ ἡμέρα δ' αὕτη παρήλασε μετὰ τῶν ἄλλων τύπων τῆς Ἰουδαϊκῆς οἰκονομίας, ὅτε ὁ δημιουργὸς ἐξέπληρωσε τὴν μεγάλην ἀπολύτρωσιν τοῦ λαοῦ του διὰ τῆς θυσίας τοῦ ἑαυτοῦ του. Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας ἐξέπληρώθη. Τὴν ἡμέραν ταύτην ὁ Κύριος ἀνεστήθη ἐκ νεκρῶν, καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐπανειλημμένως ἐφάνη εἰς τοὺς μαθητὰς του οἵτινες ἦσαν ὁμοῦ συνηγμένοι. (4) Τὴν ἡμέραν ταύτην, ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, τὸ Ἅγιον Πνεῦμα κατέβη, ἐπομένως δὲ μεταλλαγὴ τοῦ Σαββάτου παρεκολούθησε, καὶ ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος, ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐν Χριστῷ τῷ ἀρχηγῷ αὐτῆς, ἐγένετο πάλιν ἡμέρα τοῦ Κυρίου καὶ ἀιερώθη ὡς καὶ τὸ Σάββατον. Τὴν πρώτην λοιπὸν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος οἱ μαθηταὶ συνηθίσθησαν διὰ τὴν μνημονεύσασιν τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου εἰς τὴν τράπεζάν του καὶ νὰ ἀκούσασιν τὸ κήρυγμα, (5) καὶ τὴν ἡμέραν ταύτην ἕκαστος διετάχθη «νὰ ἐναποθέτῃ παρ' ἑαυτοῦ συνεισφοράν εἰς τὸν Κύριον καθὼς εὐπορεῖ.» (6)

Βλέπομεν δ' ὅτι ὁ Θεὸς ἠγάτασεν οὐχὶ μόνον τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἐν Χριστῷ ἐγερθείσης ἐκκλησίας, ἀλλ' ἀκόμη ἐξήγαγε παρὰ τοῦ λαοῦ του τοὺς πρώτους καρπούς τῶν ἀγρῶν των, τὰ πρωτότοκα τῶν ζώων των καὶ τὸν πρωτότοκον υἱόν των. (1) Ἡ διαίρεσις τοῦ καιροῦ εἰς ἑβδομάδας ἐξηκολούθει καὶ εἰς τοὺς τόπους ἀκόμη ὅπου οἱ ἄνθρωποι ἔκτισαν νὰ γνωρίζωσιν Ἐκείνον, ὅστις ἠγάτασεν τὴν ἑβδόμην ἡμέραν καὶ ὁ ἀριθμὸς μάλιστα ἐπὶ τὰ ἐθεωρεῖτο ὡς ἱερὸς καὶ μυστηριώδης ἀριθμὸς. Ὁ Λάβαν λαλεῖ περὶ ἑβδομάδων. (2) Οἱ ἀρχαῖοι Ἀσύριοι, ἀπόγονοι τοῦ Σήμ, οἱ Αἰγύπτιοι, ἀπόγονοι τοῦ Χάμ, οἱ Ἀραβες, ἀπόγονοι τοῦ Ἰσμαήλ, οἱ Φοίνικες καὶ ἄλλα ἔθνη εἰδωλολατρῶν διετήρουν τὴν ἑβδομάδα καὶ νῦν μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐθνῶν τῆς γῆς, πᾶσα σχεδὸν ἡμέρα τῆς ἑβδομάδος διατηρεῖται ὑπὸ τούτου ἡ ἐκείνου ὡς ἑορτῆ, ὡς ἀγία ἡμέρα, ὡς ἑβδόμη ἡμέρα τοῦ Σαββάτου, καὶ οἱ μὲν Χριστιανοὶ φυλάττουσι τὴν Κυριακὴν, οἱ δ' Ἰουδαῖοι τὸ Σάββατον καὶ οἱ Μωαμεθανοὶ τὴν Παρασκευὴν κτλ.

Τὸ Σάββατον εἶνε μίαν τῶν μεγαλύτερων εὐλογιῶν, αἵτινες ἐδόθησαν ποτε εἰς τὸν ἄνθρωπον· εἶνε ἀπόλυτος ἀνάγκη τῆς φύσεώς του, τὴν ὅποιαν ἀπαιτοῦσι τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ. Καὶ τὰ ἐργατικὰ κτήνη ἔχουσι χρεῖαν αὐτῆς καὶ θελοῦσιν εἶσθαι ἰκανώτερα νὰ πράττωσι πλεονέστερον ἐργατικὰ ἀναπαυόμενα μίαν ἡμέραν εἰς τὰς ἑπτὰ. Ὁ Κύριος λέγει «Τὸ Σάββατον ἔγινε διὰ τὸν ἄνθρωπον.» (3) (ἀκολουθεῖ).

ΜΙΑ ΠΡΟΤΡΟΠΗ

πρὸς τὰς τοῦ Καύστρινου καὶ Μαιανδρίου πεδίου Κοινότητας.

«Τίς ἀγορεύειν βούλεται;»

Ὅπου εἰς τὰς συνελεύσεις τῶν ἀρχαίων προγόνων μας, φίλοι τοῦ Καύστρινου καὶ τοῦ Μαιανδρίου Κοινότητες, τῶν Ουμασιῶν καὶ Δαυμοσιῶν ἐκείνων Ἑλλήνων, ὧν ἡ δόξα καὶ τὸ κλέος ἀνήρως ἦτο λόγος περὶ σωτηρίας, εὐτυχίας καὶ εἰρηνικῆς προόδου τῆς πατρίδος, ἀπ' οὗ ἀπέδιδον τὰ νεομισμένα ὅσα καὶ τὰς εὐχὰς των εἰς τοὺς θεοὺς, ἀνίστατο ὁ κήρυξ καὶ ἔλεγε μεγαλοφώνως «Τίς ἀγορεύειν βούλεται;»

Τὴν φωνὴν ταύτην σήμερον, ὦ φίλοι τῆς Μικρασίας κάτοικοι, οὐχὶ κήρυξ πλέον, ἀλλ' αὐτὴ ἡ πατρίς μᾶς παραπονομένη ἀφίνει «τίς ἀγορεύειν βούλεται;» τέκνα μου; τίς ἀπὸ σᾶς ἔχει πρὸς με στοργήν, ἀγάπην καὶ εὐκρινεῖσιν, διὰ τὴν ἀγορεύσῃ τὰ κοινῶς πρὸς τὰ ἅπαντα τέκνα μου συμφέροντα;

Αἱ ἄλλως πλούσιαι τῶν δύο πεδίων Κοινότητες (ἰδίως ἡ Νέα Ἐφεσσος), ὡς καὶ ἡ Συμριναϊκὴ δημοσιογραφία πιστοποιεῖ, πύχουσι καὶ ἔλεεινῶς καὶ ὑπωρῶχος συνταράσσονται καὶ εἰς ἀντιζηλοῦσιν

(1) Γεν. Β'. 2. — (2) Ἰεζ. κ'. 12. ἔξοδ. λα'. 13. — (3) Δευτ. ε'. 45. — (3) Ἰωάν. κ'. 19, 26. — (5) Πραξ. κ'. 7. — (6) Α'. Κορ. ιγ'. 2.

(1) Ἐξοδ. ιγ'. 42. Λευτ. κγ'. 10. — (2) Γεν. κθ'. 27. — (3) Μαρκ. β'. 27.

φιλεκδικούς καὶ μισογραμμάτους φατρίας βλαβεροῦνται, αἵτινες οὐδὲν ἄλλο ἢ τὴν ἀνεπανόρθωτον ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν ζημίαν καὶ φθορὰν εἰς ἑαυτοὺς ἐπὶ τέλους ἐπιφέρουσιν.

Αἱ ὁμογενεῖς αὗται κοινότητες, ὑπὸ πολυχρονίων παθῶν καὶ φατριασμῶν σπαρτατόμεναι καὶ ὑπὸ βανδαλικῆς, οὕτως εἰπεῖν, ἀμουσίας καὶ ἀπαιδευσίας ἀσχημιζόμεναι, θρηνοῦσι τὴν ἀθλίαν καὶ ὀπισθοδρομικὴν κατάστασιν των! ὀδύρονται διὰ τὴν πρὸς τὰ γράμματα, τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν προερχόμενα ἀγαθὰ τύφλωσιν τῶν κατοίκων των, καὶ δι' αὐτὸ τούτο μὲ τὴν ὑπὸ λυγμῶν καὶ δακρύων διακοπτομένην φωνὴν των φωνάζουσι πρὸς τὸν ἄπανταχοῦ ἑλληνοῦν τὰ ἐκ των λαοφθόρων ἐμφυλιῶν διαίρεσεων δυστυχηματῶν των, ἐπιλέγουσιν τὸ «τίς ἀγορεύειν βούλεται;» ἡ δὲ δεινοπαθοῦσα πατρίς μετὰ θλίψεως ἀνακραεῖ: «Βλέπετε, εἰς ποῖαν ἀθλιότητα ἐμὲ τὴν ποτὲ φωτίσασαν τὴν Εὐρώπην, ἐμὲ τὴν κοιτίδα τοῦ ἀνθρώπου, ἐμὲ τὴν διδάσκαλον τῆς σοφίας καὶ τῆς Θεογνωσίας εἰς ἅπαντα τὰ ἄλλα ἔθνη, ἐμὲ τὴν Ἀνατολήν!!! εἰς ποῖαν ἀθλιότητα τὰ τέκνα μου διὰ τῆς πεισιμονῆς καὶ τῶν φατριῶν των μὲ κατήνησαν; βλέπετε εἰς ἠλίκοις σκότος ἀμαθείας μ' ἐδόθησαν κατ' ἀστόργως εἰσεῖτι μὲ κρατοῦσιν; ἐν ᾧ ἠδυνάμην ν' ἀναφανῶ καὶ πάλιν διὰ τῆς ὁμοθυμῶν συμπαρέξεως καὶ τῆς ὁμονοίας ἡ φωνὴν τῆς στήλης των εἰς τὸ ἐνδότερον ζώντων διεσπασμένων λοιπῶν τέκνων μου, ἐξ ἧς νὰ διαδίδωνται αἱ φωταυγεῖς λάμπεις τῆς λαοσώσεως παιδείας; βλέπετε τὴν παντελεῖ ἀμάθειαν καὶ τὴν πρὸς τὴν ἐθνοσωτείαν ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν ἀποστρεφῆν ἡμῶν; κρᾶζουσιν αἱ ἑξ, ὡς ἐπεσκέφθη, ὁμογενεῖς κοινότητες, ἐν ᾧ ὠφέλιμον νὰ ἦμεθα αἱ τῆς παιδείας καὶ ἠθικῆς πολυχεύμενες κρήνην, ἐξ ὧν νὰ πηγάζωσιν εἰς τὰ πέριξ ἡμῶν οἱ διαυγεῖς τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν φώτων καὶ τῶν Χριστιανικῶν ἀρετῶν ρύακες; «Τίς ἀγορεύειν βούλεται;»

Παιδιά μου, φίλατά μου!! κρᾶζει ἡ Νέα Ἐφεσσος, τίς εἶνε ἰκανὸς νὰ εὐρῆ καὶ νὰ συμβουλεύσῃ τὰ πρόσωπα κατὰ τῆς ἐπαρχίας διχονοίας ἀλεξήτηρια, ὥστε νὰ ἡσυχάσωσι τὰ κατατρώγοντά μου τὰ μητρικὰ σπλάγγνα διηρημένα τέκνα μου; Τίς δύναται νὰ προσφέρῃ τὸ ἀνεσθύνον ἀντιφάρμακον τῆς ὁμονοίας καὶ νὰ διαλλάξῃ τὰ πρὸ πολλοῦ ἀντιφερόμενα τέκνα μου, ἀναφωνεῖ τὸ Ναυλί, ὡς ἐκ τῆς διαίρεσεως των ὁποίων στεροῦμαι σχολείου Ἑλληνικοῦ καὶ παρθεναγωγείου; Τίς δύναται νὰ ὑποδείξῃ τὴν ἐκ των μικροπολιτικῶν ζημιῶν των γενικῶν συμφερόντων εἰς τὰ φιλότιμα τέκνα μου, προσεπιλέγει τὸ Αἰδίνιον, ὥστε νὰ παύσωσιν αὐτὰ ἄλληλα ὑποβλέποντα καὶ οὕτω παράττωσι τὸ καλὸν παράδειγμα τῆς συμπονοίας καὶ εἰς τὰς ἄλλας πολλαχῶς πασχούσας κοινότητας; Ποῖος, ἀναβοᾷ ἡ κοινότης των Ἡθραίων, δύναται νὰ κατακτεῖται τὰ ἀφιλόμουσα τέκνα μου ν' ἀφῆσιν τὴν κατέχουσιν αὐτὰ ἀβελτηρίαν καὶ τὴν πρὸς τὰ γράμματα ψυχρότητα καὶ νὰ ὑποδείξῃ τὴν ἀνάγκην τῆς συστάσεως σχολείων καὶ παρθεναγωγείων, ὥστε ν' ἀποχαιρετήσωσι διὰ παντὸς τὸ σκαταῶν «ἐφ' ἃ μὴ δεῖ» καὶ νὰ ὁμονοήσωσι πρὸς ἄλληλα; Ποῖος, ἀναφωνεῖ μετὰ θλίψεως τὸ Ὀδεμησιον, θὰ μὲ λυπηθῇ καὶ θὰ φιλοτιμηθῇ νὰ μοῦ ἀφαιρήσῃ τὸ μέγα βνευδος! καὶ νὰ μοῖ ἀποδώσῃ τὴν ἀπολεσθεῖσαν ἑλληνίδα φωνὴν μου, (ΜΕΝΤΩΡΟΣ Τομ. Δ'. Τευχ. ΑΘ')

διότι δὲν ὑποφέρω νὰ ἦμαι ξενόφωνον κατὰ τὴν ἐνεστώσαν ἐποχὴν τῆς ἀναπτύξεως καὶ των γραμμάτων; ποῖος θὰ φρονίσῃ νὰ ἀποκτήσῃ Ἑλληνικὸν σχολεῖον καὶ παρθεναγωγεῖον, ἐξ ὧν καὶ δι' ὧν ἡ ἀνάκτησις τῆς προγονικῆς μου γλώσσης ἐλπίζεται; «Τίς ἀγορεύειν βούλεται;» Ποῖος, ποῖος, προσθέτει τὸ εὐάερρον καὶ τερπνὸν Βαϊνδῆριον, θὰ φρονίσῃ περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς τύχῃ ἀγαθῆ ἀποκτηθείσης τέλος πάντων ὁμονοίας καὶ θὰ προνοήσῃ περὶ των πολλῶν καὶ ποικίλων ἐλλείψεων μου; Ἀλλοῖμονον! φωνάζουσιν ἅπαντα αὗται αἱ κοινότητες εἰς τὰ μὴ ἀκούοντα τέκνα τὴν φωνὴν των, καὶ εἰς τὰ μὴ συνεργόμενα εἰς ἑαυτὰ νὰ αἰσθανθῶσι τὰ θλιβερά ἀποτελέσματα τῆς λαοφθόρου διαίρεσεως καὶ των ὀλεθρίων ἀντιζηλιῶν των.

Τὸ συμφέρον τῆς ὅλης πατρίδος, φίλοι Ν. Ἐφέσιοι καὶ λοιποὶ, σᾶς προσκαλεῖ, σᾶς ἰκετεύει νὰ παύσητε διαίρουμένοι, ἀντιπολιτευόμενοι καὶ εἰς ἀντιπραττούσας μερίδας διχαζόμενοι, νὰ ἐξορκίσθητε μακρὰν ἀπ' ὑμῶν τὰ κατηραμένα πάθη καὶ τοὺς διχασμούς.

Ὁ Χριστὸς, ὁ Θεὸς ἡμῶν των λεγομένων Χριστιανῶν, ὁ τῆς μεγάλης βουλής καὶ τῆς εἰρήνης Ἄγγελος, σᾶς παραγγέλλει νὰ εἰρηνεύσητε, διότι ἄλλως «ἐρημία ἐρημωθήσεσθε», διότι «πάσα πόλις ἢ χώρα κθ' ἑαυτὴν μερῖσθεῖσα ἐρημοῦται.» Ὅπου ἡ ὁμόνοια καὶ τὸ κ' αὐτῶ ἐνεσθύνον συμφέρον δὲν καλλιεργοῦνται, ἐκεῖ ἄνθρωποι φιλοπάτριδες, ἄνθρωποι τὴν κοινὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὴν προαγωγὴν τοῦ ἔθνους των ἐπιθυμοῦντες εἶνε ἀδύνατον νὰ φανῶσι. Διὸ παύσατε, παρακλῶ, διχαζόμενοι, παύσατε ἐθελοκακοῦντες καὶ ὡσεὶ ὑπὸ μανδραγόραν τὸν Ἐπιμενεῖδιον ὕπνον τῆς ἀφιλομουσίας καθεύδοντες καὶ μὴ θέλοντες νὰ ὑπακούσητε εἰς τὴν σωτήριον φωνὴν τῆς ὁμονοίας. Ἄς σᾶς ἐξυπνίσῃ κἄν ἡ τρομερὰ εὐαγγελικὴ ἀπειλή. Φίλοι κοινότητες! Ἄνευ ὁμονοίας, Χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἀληθοῦς παιδείας πᾶσα κοινότης καταστρέφεται. Ἡ τοιαύτη κοινότης καὶ Πίστειος ἐστέρηται καὶ των Χριστιανικῶν δογματῶν ἀποβαίνει πάντῃ ἀνίδεος. Ἄς ἀφαιρέσωμεν τῶν ὄντων τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν παιδείαν πρὸς στιγμήν καὶ ἄς ἴδωμεν, τίς θὰ ἐξηγήσῃ ἡμῖν τί ἐστὶ Πίστις, τί ἐστὶ μυστήριον, τί ἐστὶ μελλουσα ζωὴ, τί ἐστὶ κόλασις των ἁμαρτωλῶν, τί ἐστὶ παράδεισος ἦτοι μακαρισμὸς των δικαίων; ἄρωμεν ἐκ μέσου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν παιδείαν καὶ ἴδωμεν, τίς θὰ ἐξηγήσῃ πρὸς ἡμᾶς τί ἐστὶ Θεὸς καὶ ποῖαι αἱ ιδιότητες αὐτοῦ, τί ἐστὶν ἄνθρωπος καὶ τίς ὁ προσωρισμὸς του; χωρὶς τῆς οὐρανοπέπτου παιδείας καὶ τῆς φιλαδελφίας οὐδ' ἡ ἱερὰ ἡμῶν Πίστις ἦθελεν ἐξαπλωθῆ εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, οὐδ' ἡ ἀγαθοποιὸς αὐτῆς ἐνέργεια ἦθελε διαχυθῆ εἰς ἅπαντα τῆς γῆς τὰ πέρατα.

Οἱ Θεοὶ καὶ ἱεροὶ μαθηταὶ τοῦ κοσμοσώστου Ἰησοῦ, ἀδελφοποιηθέντες πρώτον διὰ τῆς ὁμονοίας καὶ σοφισθέντες εἶσα ἀλαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ, ἔδραμον νὰ κηρύξωσι τὸ Εὐαγγέλιον πάση τῇ κτίσει, καὶ οὕτω λαοί, φυλαί, γλώσσαι, ἔθνη Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, ἀπολιτεῦταν καὶ πολιτισμένων ἔκλιναν οἰκειοθελῶς τὸν αὐχένα ἐνώπιον τοῦ Εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ φωτισμοῦ!

Οἱ πρὸς τὰ ἐκ τῆς ὁμονοίας καὶ των γραμμάτων πηγάζοντα καλὰ κἀγαθὰ ἀδιφοροῦντες κάτοικοι των ἐξ κοινότητων, ρίψατε, παρα-

καλῶ, τὰ βλεπόμενά σου εἰς τὰς πόλεις τῶν φωτισμένων ἐθνῶν τῆς Εὐρώπης, εἰς τὰς πόλεις τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος, εἰς τὰς μεγαλοπόλεις καὶ μικροπόλεις τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ ψηλαρητῶς θὰ ἐνοήσητε, ὅτι ἂν ἦνε εὐτυχέστεροι, εὐδαιμονέστεροι, μακαριώτεροι ὑμῶν, τούτο ἀποδοτέον μόνον εἰς τὸ ὅτι εἰρηνεύουσι καὶ πρὸ χρόνων ἰκανῶν καλλιέργουσι τὰ πνεύματά των διὰ τῆς παιδείας. «Τίς ἀγορεύειν βούλεται;»

Ἡ σύμφοια καὶ τὰ γράμματα, τὰ δύο ταῦτα κάλλιστα δεξιώματα τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπου εἰσι πρόντα, ἐκεῖ τὰ πράγματα ἔχουσι ἄλλην ὄψιν, ἄλλην μορφήν, τελειότεραν, ὀρθότεραν, λογικώτεραν· αἱ δὲ κοινωνίαι αἱ κεκοσμημέναι μὲ τὰ δύο ταῦτα οὐράνια δῶρα ἀπειράκις πλεονεκτοῦσι τῶν στερουμένων ταῦτα κοινωνιῶν, αἵτινες τοσούτω μᾶλλον εἶνε δυστυχεῖς, καθόσον ὁ αἰὼν ἡμῶν εἶνε αἰὼν τῆς προόδου καὶ τοῦ φωτισμοῦ. Ὅπου τὰ δύο ταῦτα θεῖα δῶρα, λέγω, δὲν ὑπάρχουσιν, ἐκεῖ ἔχει στερεωμένον τὸν θρόνον τῆς ἡ δυστυχία, ἡ πτωχία, ἡ κτηνωδία, ἡ ἀσπασία, ἡ αὐθαρεσία, ἡ ἀτιμία, ἡ κλίσις πρὸς τὴν ἀρπαγὴν τῶν ξένων καὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἡ παραγνώρισις τῆς ἰκανότητος, ἡ μέθη καὶ παραλυσία μικρῶν καὶ μεγάλων, ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων· ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐκεῖ βασιλεύει καὶ ἐπικρατεῖ ἡ παντελής κακοδαιμονία καὶ ἀθλιότης! Τῶν δύο τούτων δεξιωμάτων (τῆς δμοιοίας καὶ τῶν γραμμάτων) παρόντων καὶ ἀπόντων («τὰ πράγματα εὐδαιμόνα γίνονται καὶ κακοδαιμόνα.» «Τίς ἀγορεύειν βούλεται;» «Τὰ θηρία ἡμερόνονται διὰ ποικίλων μέσων, ὁ δὲ ἄνθρωπος, τὸ μεγαλειότερον θηρίον, δι' οὐδενὸς ἄλλου μέσου ἐξημεροῦται, εἰμὴ διὰ τῆς φιλαδελφίας καὶ τῶν γραμμάτων· ὁ ἀγαθὸς καὶ ἀληθὴς πατριώτης, ὅστις δὲν ἐμολύνηται ἀπὸ τοῦ φατριασμοῦ, τὴν ἰδιοτέλειαν, τὸν φθόνον ἐπὶ τῇ εὐημερίᾳ τοῦ πλησίον, πρέπει νὰ συντελῇ ἔλαις δυνάμεσιν εἰς τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ εὐδαιμονίαν τῆς πατρίδος του, εἰς τὴν κοινὴν μόρφωσιν καὶ ἐκπαίδευσιν τῶν συμπολιτῶν του.

Οἱ δυνάμενοι νὰ φαίνονται χρήσιμοι εἰς τὰς κοινότητάς των καὶ ἐπιθυμοῦντες ἔπαινον παρὰ ἀνθρώπων, καὶ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀμοιβάς, πρέπει νὰ συμβουλευσιν τὰ εἰρηνικά, τὰ φιλάδερα καὶ τὰ πρὸς τὴν ἄπασαν πατρίδα λυσitelῆ καὶ χρήσιμα· οἱ θέλοντες τιμὰς, δόξας καὶ πρωτοκαθεδρίας πρέπει νὰ εὐεργετῶσι τὰς αὐτῶν κοινότητας «οὐ δοκεῖν ἄριστοι, ἀλλ' εἶναι θελόντες.»

«Τίς ἀγορεύειν βούλεται;» Ὁ φιλόπατρις καὶ καλοθελητῆς πολίτης προσκαλῶν περὶ αὐτὸν τοὺς συμπολίτας του ἀνακτῶσει αὐτοῖς τί τὸ θέλημα τοῦ εἰρηνοποιοῦ Θεοῦ καὶ ἀναμνησκει πρὸς αὐτοὺς τὸ «ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις» (Ἰω. κεφ. 13 ἐδ. 35)· τὸ, «αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολή ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους» (κεφ. 15. ἐδ. 12)· τὰς πρὸς Κορινθίους παραγγελίας τοῦ ἀποστόλου Παύλου, πρὸς οὓς γράφων καὶ πρὸς τὴν θεόδοτον ἀγάπην αὐτοῦς προτρέπων ἔλεγεν· «ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ἀγγέλων λαλῶ, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἤχων ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον· καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὅρη μεθίστανειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὄφελός μου. Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη

οὐ ζηλοῖ· ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐ λογιζεται τὸ κακόν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχάριται δὲ τῇ ἀληθείᾳ· πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει.» (πρὸς Κορινθ. Α' κεφ. 13 ἐδ. 1—8). Τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, φίλοι ὁμογενεῖς, τῆ, Θείας τοῦ Ἰησοῦ θρησκείας εἰσὶν «ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθὸσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια» (Παῦλ. πρὸς Γαλ. κεφ. Ε' 23—24). Καὶ κατὰ τὸν Σειράχ, φίλοι μου, μὲ τρία καὶ μόνον καλλωπιζόμεθα, ὠραίζόμεθα· «ἐν τρισὶ (λέγει) ὠραίσθη ἔναντι Κυρίου καὶ ἀνθρώπων, ὁμοιοία ἀδελφῶν καὶ φίλων τῶν πλησίον καὶ εὐγενεῖ τῶν συζύγων ἀλλήλοις συμπεριφορᾷ» μόνον διὰ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς δμοιοίας εἶνε δυνατόν νὰ κατορθῶνται τὰ ἀδύνατα· μόνον διὰ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὁμοιοίας συμβαίνει ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι νὰ ἐκτιμῶσιν ἀλλήλους καὶ τὰ κοινὰ νὰ πράττουνται· ἐὰν δὲ λείψωσιν οἱ συνεκτικοὶ οὗτοι δεσμοὶ ἀπὸ οἰκογενείας, ἀπὸ φίλους, ἀπὸ κοινότητος, τότε σύγχυσις καὶ ταραχὴ μεγάλη, πίκραι καὶ λύπαι, διχασμοὶ καὶ ὑπόνοιαι! ὁ οἰκογενειάρχης τότε ἐγκαταλείπει τὴν οἰκογενεϊάν του εἰς τὴν χαιρέκακον ἐπίκρισιν τῶν πολλῶν, ὁ φίλος ἀρνεῖται καὶ μισεῖ τὸν φίλον του, αἱ κοινότητες θορυβοῦνται, φατριάζουσι, παραλύουσι καὶ ἐρημοῦνται ἀπὸ τὴν λαοφθόρον καὶ καταστρεπτικὴν διχνοίαν! «πᾶσα πόλις ἡ χώρα μερίζομένη ἐρημοῦται.»

«Τίς ἀγορεύειν βούλεται;»
Εὐτυχεῖς καὶ ὄλβιοι αἱ κοινότητες, ἐν αἷς βασιλεύει ἡ δμορφροσύνη καὶ ἡ ἀγάπη τῶν καλῶν, καὶ αἵτινες ἀπιστρέφονται τὰ κακὰ τῶν διχασμῶν καὶ τῶν διαίρεσεων αἱ κοινότητες αὗται εὐρίσκουσι ἀπαλλαγὴν μὲν τῶν κακῶν, ἐπιτυχίαν δὲ τῶν ἀγαθῶν· καὶ ταῦτα μὲν προσφέρει ἡ φρόνησις καὶ ὁ πατριωτισμὸς, τὰ ἐναντία δὲ ἡ ἀφροσύνη, ὁ φατριασμὸς καὶ ἡ ἀφιλοπατρία· καὶ τότε ἀληθεύει ὁ σοφὸς Σολομῶν λέγων «πόλις ἄφρων πράσσει ἑαυτὴ κακὰ.»

Εἰρηνεύσωμεν ὅθεν, ὁμοιοῦσωμεν, συγχωρηθῶμεν, ἐγκαταλείψωμεν τὰ πάθη καὶ τὰς ἐκδικήσεις καὶ ἐπιδιώξωμεν τὰ ὠφέλιμα, τὰ καλὰ, τὰ συντελεστικά εἰς τὴν πρόδον.

Ἀγάπην, ἀδελφοί, γράμματα, τέχνας, ναυτιλίαν, ἐμπόριον γεωργίαν, ἅπαντα τὰ εἰρηνικά ἔργα ἄς καλλιερῆσθωμεν, ἄς τὰ προστατεύσωμεν, τοὺς δὲ διχασμούς, τὰς ἔχθρας καὶ τὰ πάθη ἄς ἐξορκίσωμεν, ἄς τὰ ἀναγκάσωμεν νὰ ἀπομακρυνθῶσιν ἀπὸ ἡμᾶς νὰ εἰσελθῶσιν εἰς τὰς ἀγέλας τῶν χοίρων, νὰ ἐρμητῶσι κατὰ τῶν κρημνῶν καὶ νὰ ἀποπνιγῶσιν εἰς τὴν θάλασσαν, ἵνα μὴ ἐπεκτείνωσι μετὰς ἡμῶν, μετὰς τῶν κοινότητων τῆς Ἀνατολῆς τὴν παγερὰν σινδῶνα τῶν φατριῶν! τῆς πατρίδος μας Ἀνατολῆς, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ θαυμασιὰ γενέτειρα τοῦ μεγάλου κοσμοπολιτισμοῦ!

«Τίς ἀγορεύειν βούλεται;»
Λεγέτω οὗτος πρὸς τοὺς Σ. Ἱερεῖς τῶν εἰς Κοινότητων. «Ἱερεῖς τοῦ Ἰησοῦ, Πατέρες τοῦ ἔθνους, τὴν ἀποστολὴν ὑμῶν ἐκπληροῦτε· ὁ Χριστιανισμὸς μὲ τὰ προσφερόμενα εἰς τοὺς Χριστιανούς φυλακτήρια δὲν διδάσκειται, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξυβρίζεται! ὁ Χριστιανισμὸς διδάσκειται καὶ σεβαστὸς καθίσταται συνοδευόμενος μὲ τὴν ὁμόνοιαν, εἰρήνην, φιλίαν, ἀγάπην, μὲ τὴν παιδείαν, μὲ τὰ γράμματα μὲ τὸ καλὸν παράδειγμά σας καὶ μὲ τὴν ὄντως Χριστιανικὴν καὶ

εὐαγγελικὴν πολιτείαν σας. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, σεβασμιοί Πατέρες, ὅποτε μετὰ λύπης λέγει «Πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὐρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;» ἐννοεῖ ὅτι θὰ ἔλθῃ καιρὸς, ὅτε πλέον ὁ λαὸς δὲν θὰ ἀκούῃ παρὰ τῶν Ἱερέων, (ὡς γίνεται σήμερον) ὅτι ἡ πίστις τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ εὐαγγέλιον στηρίζονται εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην, εἰς τὴν μετὰς τῶν ἀνθρώπων ὁμόνοιαν, καὶ διὸ εἰς τὴν ἰσόνομον δικαιοσύνην, ἀλλ' ὅτι θὰ ἔγῃ Ἱερεῖς, οἵτινες θὰ νομιζῶσι καὶ θὰ διδάσκωσιν ὅτι ἀρκεῖ μόνον ἡ ἀκούη τις τὸ εὐαγγέλιον ἢ νὰ ἀναγινώσκῃ κἀνὸν ρητὸν τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἢ νὰ φέρῃ φθλακτῆριον τι εἰς τὸν κόλπον του, καὶ τούτο φθίνει ὅπως ἱατροῦση τὰς τε σωματικὰς καὶ τὰς ψυχικὰς ἀσθενείας του!!

Ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ, ὦ Ἱερεῖς, ὁ Χριστιανισμὸς δὲν διδάσκειται οὕτω, ἀλλ' οὕτε κερπορορεῖ ἡ πίστις τοῦ Χριστοῦ, ὅταν ὁ ἀναγινώσκων ἀναγινώσκῃ ὡς χαλκὸς ἢ ἤχων, καὶ ὁ ἀκροατὴς ἀκούῃ τὰ ἀναγινωσκόμενα ὡς ἤχηματὰ χαλκοῦ καὶ ὡς ἐπωδάς μαγευτικὰς! Ἡ πίστις τοῦ Χριστοῦ διδάσκειται συνοδευομένη μὲ τὴν ἀγάπην, ὁμόνοιαν καὶ εἰρήνην. Ἱερεῖς τοῦ Ἰησοῦ μὴ πλανώμεθα! «Θεὸς οὐ μνηστεύεται· ὁ γὰρ ἂν σπεῖρῃ ἄνθρωπος, τούτου καὶ θεορίσει» ὅποια τις σπέρματα γώση εἰς τὴν γῆν, τοιούτους καὶ καρποὺς θὰ θερίσῃ· Ἄν δὲν πύτωμεν ζῶντες ἀντιχριστιανικῶς καὶ ἀδιαφοροῦντες πρὸς τὰς καλὰς ἀναγιώσεις, πρὸς τὰ γράμματα, πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἱερῶν καθήκοντων μας, καὶ ἂν δὲν ἐμπνεύσωμεν εἰς τοὺς Χριστιανούς τὴν θεῖαν ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν, θὰ μᾶς τιμωρήσῃ ἀφεύκτως ὁ Θεός! καὶ θὰ ἐπικληθεῖται ἡ προφητικὴ κατάρα «ἐπάξει ἐπὶ σὲ Κύριος ἔθνος μακρόθεν ἀπ' ἐσχάτων τῆς γῆς, ὡσεὶ ἔρμημα ἀετοῦ, ἔθνος οὐ οὐκ ἀκούσῃ τῆς φωνῆς αὐτοῦ, ἔθνος ἀναιδὲς προσώπων, ὅπου οὐ θυμιάσει πρόσωπον προσβύτου καὶ νέον οὐκ ἐλεήσει.» «Τίς ἀγορεύειν βούλεται;»

Βλέπετε ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν πνευματικῶν ποιμένων πόσα δεινὰ εἰς τὰς Κοινότητας ἐπισυμβαινουσιν; ἀκούετε τί ὁ Πλάτων λέγει περὶ τῆς ἀξιοκατακρίτου ἀναιδείας καὶ ἀσέμου διαγωγῆς τῶν προϋχόντων ἐκάστης Κοινότητος; «ἔπου, λέγει, ἀνισχυτοῦσι, γέροντες, ἀνάγκη καὶ νέους ἀναιδεστάτους εἶναι.» χρῆος ὅθεν ὑμῶν τῶν προϋχόντων καὶ προϊσταμένων εἶνε νὰ θέλητε τὰ καλὰ, ὡς χρῆος τῶν ἱερέων εἶνε νὰ τὰ θέλωσι νὰ τὰ διδάσκωσι καὶ νὰ τὰ ἐπιβάλλωσι. Χρῆος ἀρχόντων καὶ Κληρικῶν εἶνε νὰ χρησιμεύωσιν εἰς τὰς Κοινότητάς των ὡς τὸ ἄλας εἰς τὴν τροφήν, εἴτε ἂν τὸ ἄλας τούτο διὰ τῆς ἀδιαφορίας, τῆς ἐπαράτου διχνοίας καὶ τοῦ κατακρίτου διχασμοῦ μολυνθῇ, αἱ Κοινότητες πῶς θὰ ἀρτισθῶσι, πῶς θὰ εὐδαιμονήσωσι; πῶς θὰ προαχθῶσι, θὰ γραμματισθῶσι καὶ τὴν ἀμύθειαν θὰ ἀποταξῶνται;

Κύριε ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστέ, ἡ εἰρηνοποιὸς δύναμις, ἡ ὄλως ἀγάπη, ἡ ἀπεράλλατος εἰκὼν τοῦ Πατρὸς, ἡ θεοδώρητος οὐράνιος εἰρήνη, νεύσον, φώτισον ἡμᾶς μὲ τὰς φωταυγεῖς εἰρηνικὰς σου ἀκτίναις! τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἡμῶν διανοήσον καὶ τρώσον ἡμᾶς τῷ ἔρωτι τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης καὶ ὁμοιοίας! Παντοδύναμε Θεὲ τοὺς συνταρασσομένους κατοίκους τῶν εἰς Κοινότητων εἰρηνεύσον! τὴν ἀγάπην καὶ τὴν μετὰς αὐτῶν ὁμόνοιαν ριζώσον· τὰ ἔργα ἡμῶν καὶ τοὺς διαλογισμούς πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον· ῥύθμισον εἰς γνῶσιν τῶν Θεῶν σου ἐντολῶν καὶ

τῆς Θεῖας ἀγάπης σου τὰς φρένας ἡμῶν ἐδήγησον, ἵνα δοξάζωμεν τὸ πανένδοξον ὄνομά σου ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μὴ εὐγνωμονοῦση καρδίᾳ. Γένοιτο!

Δ. Α. Μ. ΧΑΡΙΚΛΗΣ,

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΤΩΝ ΤΡΙΧΩΝ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΗΣ.

Ἡ λευκότης τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς δὲν εἶνε πάντοτε ἀποτέλεσμα τοῦ προβεβηκότος τῆς ἡλικίας. Ἡ λευκότης αὕτη παρατηρεῖται καὶ εἰς κεφαλὰς νέων δεκαοκτῶ καὶ εἰκοσιν ἐτῶν, καὶ ὑπάρχουσιν ἀνθρώποι, κατὰ τὴν Ἀφρικὴν ἰδίως ἀπαντώμενοι, οἱ καλούμενοι Λευκίται ἢ Ἀλβίνοι, οἵτινες γεννῶνται ἔχοντες τὰς τρίχας λευκὰς. Ἡ λευκότης τῆς κόμης ἐπέρχεται πολλάκις διὰ μιᾶς. Αἱ τρίχες τοῦ διαστήμου Θωμᾶ Μόρου καὶ τοῦ Ἰσπανοῦ Διέγου Ὁσαρίου ἐλευκάνθησαν ἐν μιᾷ νυκτὶ, ὅτε οὗτοι ἔμαθον τὴν εἰς θάνατον καταδικίαν αὐτῶν. Λέγουσι δὲ ὅτι συνέβη αὐτὸ καὶ εἰς τὴν ὠραίαν ἀλλ' ἀτυχή βασίλισσαν τῆς Γαλλίας Μαρίαν Ἀντωνιέτταν, ὅτε καὶ αὕτη εἶχε καταδικασθῆ εἰς θάνατον. Νέος τις ζωγράφος, τοῦ ὁποῦ ἡ κόμη ἦτο μέλαινα, κρυθεὶς ἐν ὑπογείῳ ἐπὶ τῆς γαλλικῆς τρομοκρατίας τοῦ 1793, ἐξῆλθε μετὰ ὀκτῶ ἡμέρας ἔχων τὴν κόμην λευκοτάτην. Δὲν εἶνε δὲ πολὺς καιρὸς ὅτε νέοι τινές, διατρέξαντες πάντας τὰς κινδύνους φοβεροῦ ναυαγίου, ἔφθασαν εἰς τὴν ξηρὰν μὲ κατὰλευκα μαλλίλια.

Ἀλλὰ τὸ ἐκπληκτικώτερον εἶνε, ὅτι συμβαίνει πολλάκις κόμη λευκὴ νὰ γίνηται πάλιν μέλαινα χωρὶς νὰ μεταχειρισθῶσιν, ὅπως φθᾶσιν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τούτου, τὰ τοῦ κόρακος ὡς, τὰ ὅποια συνιστᾷ ὁ σοφὸς πλὴν εὐπίστος Πλάτων. Ἡ Σωσάνα Ἐδμῶνδου, Ἀγγλίς τὸ γένος, εἶδε κατὰ τὸ ἐννενηκοσὸν πέμπτον τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἔτος, τὴν τέως κατὰλευκον κόμην αὐτῆς νὰ γείνη μέλαινα καὶ νὰ μείνῃ τοιαύτη μέχρι τοῦ θανάτου αὐτῆς συμβάντος μετὰ τριάνοντα ἔτη. Ὁ ἱατρὸς Σλάθης, εἰς ἡλικίαν ὀγδοήκοντα ἐτῶν, ἐδοκίμασε τὴν αὐτὴν εὐχαρίστησιν, ὅτε εἶδε τὴν μεταμόρφωσιν ταύτην. Ἡ κόμη αὐτοῦ ἔλαβε βαθὺ φαῖον χρῶμα καὶ ἔμεινε τοιαύτη μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, συμβάντος τὸ ἑκατοστὸν τῆς ἡλικίας του ἔτος. Γέρον τις ἑκατοντοετῆς ἐκ Βιέννης εἶδε μετὰ μεγάλης ἐκπληξέως τὴν κατὰλευκον αὐτοῦ κόμην νὰ γείνη ἐντελῶς μέλαινα. Ἀναφέρεται ἐπίσης Σαῦτος, τοῦ ὁποῦ ἡ ἑκ τῆς ἡλικίας καταλευκανθεῖσα κόμη ἔγινεν ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ξανθὴ, ὡς ὅτε ἦτο νέος.

Ἄλλο οὐχ ἦταν ἄξιον περιεργείας φαινόμενον, ἐπιβεβαιούμενον δὲ ὑπὸ πολλῶν συγγραφέων, εἶνε ὅτι αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ἐξακολουθοῦσιν αὐξάνουσαι καὶ μετὰ θάνατον ἀκόμη, ὡς συγγραφεὺς τις ποιεῖται μνηεῖν πτώματός τινος, τοῦ ὁποῦ τὴν κόμην καὶ τὸν πώγωνα ἐψαλίδισαν πολλάκις. Ἡ «Ἐφημερίς τῶν σορῶν» ἀνεφέρεν ἄλλοτε περὶ νεαρᾶς γυναικὸς, τῆς ὁποίας τὰ μαλλίλια ἐξῆλθον ἀπὸ τὰς ρωγμὰς τοῦ φρερέρου τῆς. Μετὰ

τεσσαράκοντα τρία ἔτη ἀπὸ τοῦ ἐνταφιασμοῦ τὸ πτώμα ἐφάνη ἀκέραιον καὶ φυλάττον σχεδὸν τὴν πρώτην αὐτοῦ μορφήν, καὶ τοὶ μετὰ ταῦτα εἶχον θάψει δύο ἄλλους νεκρούς, ἐντελῶς διαλυθέντας. Κόμη βοστρυχώδης καὶ πυκνοτάτη ἐκάλυπτεν ὅλον τὸ σῶμα. Ἦτο χρώματος ἐρυθροῦ, ὀλίγον σγουρή, ἀλλὰ σεσηπυία καὶ θραυομένη εὐκόλως. Ἐτεροὶ εἶδον ἐν τινὶ ἀγροτικῷ νεκροταφείῳ, ὅπου ἀπὸ ἡμίσεος αἰῶνος δὲν ἔθαπτον πλέον, εἶδον, λέγομεν, κρανίον φέρον φενάκην, τῆς ὁποίας αἱ τρίχες εἶχον κάλλιστα διατηρηθῆ.

ΘΕΙΑ ΛΥΡΑ.

Ἐστὴν ἄμμον, ποῦ μὲ στεναγμούς ἐρωτικούς τὸ κῆμα τρέχει καὶ κύπτει καὶ φιλεῖ, χθὲς νύκτα μὲ φιλόρημον περιεπάτου βῆμα, ὅταν τὸ κῆμα ἦκουσα νὰ ψιθυρίζῃ, νὰ λαλῇ.

Ἄπλους δὲν ἦτο στεναγμὸς οὐδὲ φωνὴ ὀδύνης, δὲν ἦτο λαλιὰ πτηνοῦ, δὲν ἦτο, ναῦτα, ἢ ἀρὰ ἢν ἀπελπισ ἀφίνεις ὠχρὸς, κυματοσύντριπτος, ἐν μέσῳ τοῦ ὠκεανοῦ,

Ἄλλ' ἦτο ἄσμα ἰλαρόν, ἦτο φωνὴ γλυκεία, σεμνὴ καὶ θεῖα μουσικῆ· Δὲν ἦτο γλῶσσ' ἀνθρώπινος, πλὴν λύρα οὐρανό, ἦτις 'ς τὸ δένδρον τῆς ψυχῆς ἦχε ἀρμονική.

Λάλησον, λύρα, λάλησον κ' ἂν μόνος σὲ ἀκούω, τοὺς στεναγμούς σου ἔννοω· τῶν ἰδικῶν μου πικρῶν κ' ἐγὼ τὴν λύραν κρούω, αὐτὴν ὡς λόραν ἔκλεξα, πλὴν δὲν μετανοῶ.

Οὐχί· διότι ἔχουσιν οἱ στεναγμοὶ τῆς μύρον, οἱ θρηνοὶ τῆς χαρᾶν, τὸ πῦρ τῆς δρόσον πρῶινῶν, ἑρρινῶν ζεφύρων· διότι παρακολουθεῖ ἔλπις τὴν συμφορᾶν.

Τα χεῖλη ὅσα ἔμαθον νὰ μειδιῶσι μόνον συγχὰ μετανουῶν· Ἡ τέρψις ἔχει σύζυγον ζηλότυπον τὸν πένον, ἢ δὲ ζωὴ κ' ὁ θάνατος 'ς τὴν γῆν συκοινωνοῦν.

Θρήνησον, λύρα, θρήνησον εἰς τὴν σελήν τοῦ κόσμου, ὁ θρηνοῦ σου ἦχε· ὡς ψαλμοῦθια ἱερὰ καὶ μουσικὴ ἐπὶ τὸν μόνον τὸ ὄνειρον τοῦ βίου μας εἶν' ἐπὶ γῆς θραχὺ.

Εἶνε βραχὺ τὸ ὄνειρον, πλὴν ἢ πραγματικότης ἀθάνατος, μακρὰ· σ' τοῦ χρόνον τὰ ἐρείπια σεμνὴ αἰωνιότης τὸν θρόνον τῆς ἐγείρουσα, τὸ παρελθὸν μετρεῖ.

Λάλησον, λύρα, λάλησον, τοῦ μελλόντος προφήτη· «θὰ ζήσῃ ἡ ψυχὴ»· θὰ γίνουν ἀγαλλίσεις ποτὲ οἱ στεναγμοὶ τῆς, τῆς ἀρετῆς δὲν χάνεται ποτὲ ἢ προσεχῆ.

Δὲν χάνεται ὁ στεναγμὸς ψυχῆς ἠδικημένης οὐδ' ἄδικος χαρὰ, ἀλλ' εἰς τὴν στήλην γράφεται τῆς θείας Εἰμαρμένης ὡς ἱερὸν μνημόσυνον κ' ἢ πρώτη τῆς ἀρὰ.

Εἶνε βραχὺ τὸ ὄνειρον, πλὴν ἢ πραγματικότης τοῦ βίου μας μακρὰ· Ἐστὸν χρόνον τὰ ἐρείπια σεμνὴ αἰωνιότης τὸν θρόνον τῆς ἐγείρουσα τὸ παρελθὸν μετρεῖ.

Περάτε λοιπόν, φάσματα, ἐνώπιόν τῆς τῶρα, χαρὰ καὶ στεναγμοί, περάτε, κρῖνα κέκκαλα, ὦχρά, σινδοσοφόρα καὶ σὰς ἀναγνωρίζουσιν οἱ Θεοὶ ὀφθαλμοί.

Περάτε, χουσοῦφανα τῆς ἀδικίας ῥάκη, βασιλικὰ στολαί· ἢ δυνάμεις σας ὑπ' αὐτὰς ὡς ὁ κηρὸς ἐτάκη, σκιαὶ ὡς χθὲς ἀγέρωχοι, πλὴν σήμερον δειλαί.

Καὶ σὺ, νεότης, πάρελθε καὶ κάλλος τοῦ σαρκίου καὶ βλέμμα πονηρόν, στολαὶ ὄνειρων καὶ σκιαὶ τοῦ ἐφημέριον βίου, κελύφη εὐκλόθρηπτα ἀσέμων ἡμερῶν.

Περάτε, ὦ ἐξόριστοι, γυμνοὶ καὶ πειταλέοι, περάτε, ἐν σορῶ· τῆς ἀναμνήσεως ἔμῳν ὁ ὀφθαλμὸς δὲν κλαίει, ἢ μνήμη σας ἀπώλετο εὐθύμως ἐν χορῶ.

Ἀπόλετο πᾶν θέλητρον καὶ μετ' αὐτὸ ἢ λήθη ἐπῆλθε φοβερά· ἢ ὑπαρξίς σας ἐπὶ Γῆς εὐθύς ἐλησμονήθη, ὡς ἑαρ ποῦ ἐδίωξε τὸ πνεῦμα τοῦ βορρᾶ.

Ἐλησμονήθη, πλὴν ἐδῶ οὐδὲν ἐλησμονήθη! Ἡ μνήμη τῶν νεκρῶν ἀνέζησεν ἀθάνατος κ' ἰδοὺ διετηρήθη τὸ κάλυμ' ἀποβάλλουσα τοῦ τάφου τὸ ψυχρόν.

Θρήνησον, λύρα, θρήνησον εἰς τὴν σελήν τοῦ κόσμου ὁ θρηνοῦ σου ἦχε· ὡς τοῦ προφήτου ὁ ψαλμὸς ὁ ἱερὸς ἐντός μου τὸ ὄνειρον τοῦ βίου μας εἶν' ἐπὶ γῆς θραχὺ.

Εἶνε βραχὺ τὸ ὄνειρον, πλὴν ἢ πραγματικότης ἀθάνατος, μακρὰ, Ἐστὸν χρόνον τὰ ἐρείπια σεμνὴ αἰωνιότης τὸν θρόνον τῆς ἀνήγειρε καὶ μᾶς ἀναμετρεῖ.

Ἐν Β*. Σμύρνης τὴν 2 Ὀκτωβρίου 1872.

ΜΙΑΤΙΑΔΗΣ Δ. ΣΕΙΖΑΝΗΣ.

Γνώσεθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. (Ἰωάν. ἡ. 32).

Ταῦτα διδάσκει ἡμᾶς τὸ ὄψιστον τῆς ἠθικοποιήσεως τοῦ ἀνθρώπου βιβλίον ἢ δὲ προκειμένη εἰκὼν ὑπὸ μορφήν γυναικὸς περιιστᾶ τὴν ὑπερτάτην τῶν ἀρετῶν, τὴν ἱερὰν Ἀληθείαν, ἐν τῇ χειρὶ μὲν κρατοῦσαν τὴν ἀγίαν Γραφήν, ὑπὸ δὲ τοὺς πόδας αὐτῆς πατοῦσαν τὸν φανατισμὸν, τὴν δουλείαν καὶ τὴν δεισιδαιμονίαν. Ὁπόσον ὠραῖον καὶ γλυκὺ τὸ πρόσωπον τῆς Ἀληθείας, ἀκτινοβολούσης, πρὸς τὸν ὀρθρὸν ἐχούσης ἐστραμμένους τοὺς ὀφθαλμούς καὶ τὴν ἀντιλήψιν τοῦ οὐρανό· Πατὴρ ἐπιχαλουμένης ὑπὲρ τῶν πεπωρωμένων καὶ ὑπὸ τοῦ ψεύδους πεπλανημένων Αὐτοῦ πλάσματων!

Ἀλλὰ τί ἐστὶ φανατισμὸς, δουλεία καὶ δεισιδαιμονία; Ὁ φανατισμὸς ἐσήμανε κατ' ἀρχάς τὸν περὶ τὰ ἱερὰ ἐνθεουσιώδη ζῆλον, ἐκ τοῦ λατινικοῦ fanum (τέμενος, ἱερὸν), ἐξ οὗ καὶ φανατικός· δὲν διετήρησεν ἑμῶς ἐπὶ πολὺ τὴν καλὴν αὐτοῦ σημασίαν ἕνεκα τῆς ἐν τε τῇ λατρείᾳ καὶ τῷ λοιπῷ βίῳ θεομανίας τῶν ἔθνικων ἱερέων, ὥστε καὶ περ' αὐτοῖς ἐπὶ τοῖς κλασικοῖς συγγραφεῦσι τῶν Ῥωμαίων φανατισμὸς δηλοῖ τὸν τυρῶν καὶ ἄλογον ζῆλον, φανατικός δὲ τὸν θεομανῆ. Οἱ δὲ πρῶτοι ἐκ Ῥωμαίων Χριστιανοὶ φανατικούς ἐκάλουν τοὺς εἰδωλολάτρεις, φανατισμὸν δὲ τὸν κατ' ἐπιφάνειαν εὐσεβῆ, κατ' οὐσίαν δὲ στραβλόν, ἄλογον καὶ ἀντιχριστιανικὸν ζῆλον, προσερχόμενον ἐκ σφαλερῶν δοξασιῶν καὶ συγκεχυμένων ἰδεῶν· καὶ ἔκτοτε ἡ σημασία αὐτῆ ἐπεκράτησεν

Ἡ ΑΛΗΘΕΙΑ.

ἐν γένει παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς.

Καὶ ὁ μὲν ζῆλος τοῦ φανατικοῦ εἶνε ἄλογος ὄρμη, ἦτις οὔτε ὑπὸ τῶν ἱλαρῶν καὶ μακαρίων αἰσθημάτων τῆς καθαρᾶς εὐσεβείας ἐξευγενίζεται, οὔτε ὑπὸ τῶν ὑψηλῶν διδασκαλιῶν τῆς θείας Πίστεως καθοδηγεῖται· εἶνε ζῆλος μὲν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπιγνώσιν τὸν ἀντικεινὸν ἢ ζῆσις τοῦ εὐσεβοῦς καὶ ἀληθοῦς ζηλωτοῦ· εἶνε ζῶσα καὶ ζωοποιός, ἀσυγκρίτως διάφορος τοῦ πυρῶδους ἐκείνου κτύπου τῶν ἀντιχριστιανικῶν καὶ χαμερπῶν παθῶν, ἐξ οὗ αἰωνίως τήκεται ὁ φανατικός. Ὁ μὲν εὐσεβὴς καὶ ἀληθῶς ζηλωτὴς Χριστιανὸς ἐμπνέεται ὑπὸ τῆς εὐαγγελικῆς ἀγάπης, τὴν ὅποιαν ἔχει ἀνωτάτου νόμου, καὶ διακρίνεται διὰ τῆς ἀληθοῦς ἀνοχῆς καὶ τῆς διηνεκοῦς ἐπιθυμίας τοῦ ὠρελεῖν τὸν πλησίον· ὁ δὲ φανατικός εἶνε ἐπιρροπῆς πρὸς καταδωγμούς καὶ πρόθυμος αἰεὶ εἰς βλάβην καὶ καταστροφὴν τῶν τᾶναντία φρονούντων. Ὁ φανατισμὸς εἶνε ὡς ἡ παρὰ φύσιν θέρμη τοῦ πυρέσσοντος, δ' ἦν ὁ φανατικός οὔτε ἐλευθέρων θελήσει δύναται ἔχειν· εἶνε αὐτὴ ἐκείνη ἢ ἐμπίθεια, ἢν ἐδῆλωσεν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν εἰπὼν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκατεῖνας ὑμᾶς δόξῃ λατρεῖαν προσφέρῃν τῷ Θεῷ (Ἰωάν. ις' 2). Φέρουσι δὲ εἰς αὐτὴν εὐκόλως ἑλλειψίς ὀρθροσκειτικῶν γνώσεων, ἀτακτοὶ καὶ σκοτεινοὶ ἰδέαι, προλήψεις βαθέως ἐρριζωμένοι, πλάνη ἀματάπιστος περὶ ὀρθροσκειτικῶν ζητημάτων, καὶ πλείστα ἄλλα χαμερπῆ καὶ οὐτιδανὰ πλῆρη ἐπομένως ὁρθροσκειτικὸς φανατισμὸς ὑπάρχει ἐκεῖ ὄνον, ἐνθα ἐπικρατοῦσι

στρεβλά θρησκευτικά συμφέροντα. Τούτωντιόν ένθα διασώζεται άγών τόν θρησκευτικόν άσθημα και βασιλεύει άληθής πίστις προς τόν Θεόν, εκεί ουδείς φανατισμός δύναται νά εισχωρήση, διότι ή θεία διδασκαλία τού Ιερού Ευαγγελίου, έπενεργούσα επί της άκραιότητας των ήθών και της πίστεως, εξαγνίζει και εξωτερι- κώς τόν θρησκευτικόν ζήλον και διατρεφί αυτόν άμίαντον παντός ρύπου φανατισμού.

Ο φανατισμός είναι άρχαιότατος, έσον και ή ιστορία των έθνών. Παραδείγματα δέ αυτού υπάρχουν άπειρα ου μόνον έν τη ιστορία τού Ιουδαϊκού έθνους (ού ο φανατισμός ο τόσο πιερώς κατα- κρηθείς υπό τού Κυρίου ήμών έκορυφώθη εις έπικρον διά της σταυρώσεως αυτού τού Θεοκνθρώπου), αλλά και έν αυτή τη έκ- κλησιαστική ιστορία, ένθα βλέπομεν τούς Δονατιστάς, Μοντανι- στάς, Άρειανούς κλπ. κατεχομένους υπό μανιωδεστατού φανατι- σμού ου θύματα έγιναν οί Χριστομίμητοι εκείνοι ποιημένες Άθα- νάσιος ο μέγας, ο Χρυσόστομος Ιωάννης και πολλοί άλλοι Πα- τέρες της έκκλησίας. Η ορθόδοξος ήμών Ανατολική έκκλησία ανέκαθεν διεκρίθη διά τόν άνεξίθηρον και άνεκτικόν φρόνημα των πνευματικών τέκνων αυτής και διά τήν προς πάντας ομοδό- ξους τε και άλλοδόξους αδελφικήν αυτής αγάπην, ένθυμουμένη τόν: έν τούτω γνώσκονται πάντες, ότι έμοι μαθηταί έστε, εάν αγάπην έχητε έν άλλήλοις. (Ιωάν. ιγ'. 35). »

(Ευαγγελ. Κήρυκος τόμ. Β'. σελ. 131)

Δουλεία λέγεται ή κατάσταση τού δούλου. Η άισχροτέρη δουλεία είναι τήν δουλείαν εις τάς όρμάς και τήν πάθη τού σώ- ματος προς τούτην δ' αντίκειται ή άληθής έλευθερία, τήν όποιαν χορηγεί ή άλήθεια, και περί της όποιας έγένητο λόγος έν ταίς σελ. 25 και 82 Β'. τμ. και 176 και 236 Γ'. τμ. τού Μέντορος.

Δεισιδαιμονία λέγεται ή εξ άμαθείας δικηγορά τού θρησκευ- τικού αισθήματος και απομάκρυνσις από της άληθούς ευσεβείας. Ο δεισιδαίμων έχει πίστιν τυφλήν και άλογον και κατά τούτο διαφέρει τού άπίστου, ουδέλως έχοντος πίστιν μεταξύ δέ δεισι- δαίμονος και άπίστου ίσταται ο και' επήγνωνσιν ευσεβής τήν μέσην όδεύων, διότι αι μεσοτήτες εις έν άρεταί, τή δέ άρα κακία, κα- θ' ά φησιν ο Άριστοτέλης «Διό κατά μέν τήν ουσίαν και τόν λό- γον τόν τί ήν είναι λέγοντα, μεσοτής έστιν ή άρετή » (Ηθικ. ειέλ. Β'. κεφ. ΣΤ.) άλλαχού δέ « Πάντα πέφυκεν υπό ένδειας και υπερβολής φθείρεσθαι » (αυτίθ: κεφ. Β'). « Η δεισιδαιμο- νία έχει προς τόν φανατισμόν, όπως ή όργή προς τήν λύσαν » λέγει τις άλλος, « ή όπως ο πυρετός προς τήν παραφροσάν. »

Ο θελών ν' άναγνώση έν εκτάσει περί δεισιδαιμονίας άς προ- μηθευθή τόν εκδεδομένον ήδη Α'. τόμον τού συγγράμματος « Δεισιδαιμονίας δοκίμιον » υπό Α. Καραγιάννη, καθηγητού έν τη Ευαγγ. Σχολή, περί ου έν σελ. 170 τού Γ'. τόμου έγράφεμεν. Γνώσεσθε τήν άλήθειαν, και ή άλήθεια έλευθερώσει ύμās. Έάν λοιπόν γίνωμεν πιστοί τού Ιησου Χριστού οπαδοί— διότι αυτός έστιν ή άλήθεια « Έγώ ειμι ή άλήθεια και ή ζωή » (Ιωάν. ΙΔ'. 6).— εάν γνώμεν καλώς τήν άλήθειαν, τότε και μόνον απελλαγησόμεθα τού φανατισμού, της δουλείας και της δεισιδαί-

μνίας, αλλά μήν και της άσεβείας και παντελούς άπιστίας, άπι- νες ουχ ήττον λυμίνονται τήν δυστυχή ανθρωπότητα επί μεγα- στω ψυχικώ δλέθρω αυτής.

ΟΛΥΝΗΡΟΣ ΠΑΛΙΟΥ ΘΑΝΑΤΟΣ.

Πτο τριάντα τού μηνός προς τήν δεκάτην ώραν, Που διεδόθ' ή είδησις εις άπασαν τήν χώραν. Μα γώ 'υον τόν ταλαίπωρον πλέον τελειωμένο!.. Κι' ώσαν πουλάκ' άπ' τόν λαιμόν ήμιονε κρεμασμένο- Στήν τύχη μου δέν βρέθηκε ουδείς νά με λυτρώσθ, Νά έλθη στήν παράθυρον τόν τζάμι νά σηκώσθ. Που μ' έχρατούσε κ' έτρεμα σαν ψάρι τόν καμένο, Και δέν με έβλεπε καείς ως όρσαν και ξένο. Και σύ γλυκιά μητέρα μου, που τό 'ξενρες νά τρέξης 'Από τού Χάρου τόν σχολόν νά λθής νά με ξεπλέξης; Μήπως και δέν σ' έφώναζα; μά ποιός νά μου μιλήσθ, Τόν 'Ηλιον έχω μόρτυνα, κι' άς σου τ' ομολογήσθ... 'Επώσθισα νά λυτρωθω όσον κι' άν ήμπορούσα Κι' ώσαν τ' άρη πού σπαρταρά τόν τοίχον έαυποόσα. Εις μάτην έκοπίαζα! άδίκως προσπαθοόσα! Τόν Χάρου επί κεφαλής έβλεπα κ' έθρονοόσα... Δέν είχα θέσιν νά σταθώ, κλίμακα νά πατήσω, Κ' εκτός αυτά δέν μου 'μεινε ισχύς νά πολεμήσω. Θεέ μου! είπα δυνή φηραίς κ' επιάσθ ή φωνή μου, 'Εθώλωσαν τή μάτην μου, έκόπη ή πνοή μου. 'Ηλιαν γιατροί, άλλ' ήτνε ή ώρα περασμένη... Τι νά σου κάνον και αυτοί εις μιή ψυχή βγαλμένη; 'Ολοι προθύμως έδραμον! άλλ' άχρηστοί για μένα... Είχα τόν στόμα μ' άνοικτό τή μάτην μου κλεισμένα. Προτού μιή ώρ' άν μ' έβλεπαν, 'μπροούσε τί νά γίνθ, Τώρα που έτελείωσα τί μ' ώφελούν οί θηήεις;.. Πάρετε τόν κορμάκι μου και εις τήν Γή ξαπλώστε, Και δρομέτε στήν οίκόν μου παρηγοριά νά δώστε. Σδρομέτε, παρακαλώ, όλίγη καλοσύνη, Στήν δυστυχή μαρούλα μου, γιατί νεκρή θά μείνη. Δέν είναι ώρα που 'παιζα με τή λευκά μαλλιά της, Και τώρα πώς θά με δεχθί νεκρόν στήν άγκαλιά της; 'Ενα με είχ' άρσενικόν ή μικροχημένη, Κι' ως άλλην κόρη θηθαμω μ' επρόσεχ' ή καμένην. Δέν ένθυμείσθε σήμερα; ήτον σνάς εξετιάσεις, Κ' έχάρη! πώς έφάνηκα άξιος σνάς προτάσεις. Κ' έν φ' άπόψε έμελλα νά λάθω τόν βραθειόν, Βλέπετε... τώρα κείτομαι εις τόν νεκροταφείον!...

Θά πη λοιπόν πως ήτνε γραπτόν διά νά γίνθ, 'Η μάνα νά' άμέριμνη, κι' ο νιός νά παραδίθ... 'Οχι! τρέξτε, φίλοι, τρέξτε! και μήν άργοποήτε, Διότι άν τόν έμαθε, νεκρή θά είν έρητη. Νά πητε ότι ήτνε κλεισμένο τόν σχολόν, Κ' έμθηκ' άπ' τόν παράθυρο νά πάρη τόν βιβλίον. Κ' εκείθεν εξερχόμενον ως τόν χελιδονάκι, 'Επιάσθηκ' από τόν λαιμόν, κι' άπ' τόν δεξιό χεράκι... 'Αν έρωτήσ' ο δάσκαλος, γιατί τόσον ν' άργήσω, Είπητ', εκεί που μ' έστελε... ποτέ δέν θά γυρίσω Και εις τήν άλλην τήν ζωην αυτό θά 'μολογήσω, 'Οτι υπέφερα πολύ ώστε νά ξεψυχήσω!!! 'Ο θάνατός μου άς γενθ παραδειγμα στους άλλους, Καθώς έμε μικρά παιδί, και εις τούς διδασκάλους. Και σεις, καλοί συμμαθηταί, προσεκτικοί νά ήσθε, Και, όταν εξετιάσθε, θέλω νά μ' ένθυμήσθε. Και τών τριών 'Ιεραρχών νά κλείστε τόν σχολόν, Διότι έγνετε για με τω όντι μακλειόν... Μόνον προς τήν αυτήν στιγμήν στόν τάφον μου νά λθήτε Και γενικώς κατά σειράν τή πάθη μου νά πητε. Νά ψάλλετε όμως κι' αυτό όπου σάς λέγω τώρα,.. Νά σάς φυλάττι ο Θεός, άπ' τήν κακή τήν ώρα!!!

Εγραφον
'Εν Θήραις κατά Φεβρουάριον 1871.

A. K. ΚΑΤΖΑΡΟΣ

ΔΙΑΦΟΡΟΙ

γνώμαι και αποφθέγματα.

- 1 Αί τού άνθρώπου σκέψεις εισί μάταιαι, ο βίος αυτού σειρά δυσ- χιών και πόνων περί δε τόν τέρμα τούτων βασάνων άφρευτος προσμένει αυτόν θάνατος: τοιαύτη ή κοινή άπάντων τύχη. (Σιμων- νίδης).
- 2 Μη πλησιάζης ποσώς τήν κατοικίαν της κακίας: ή πνοή αυτής είναι δικόσιμος: ζηράνει τούς καρπούς και μακράνει τή άνθη, τή στολίζοντα τόν κήπον της ζωής. (Ινδικόν άπόφθεγμα).
- 3 Κάμε καλόν και ρίψον αυτό εις τήν θάλασσαν. Ο Θεός θά τόν γνωρίσθ, εάν οί ίχθύς τόν άγνοήστωσι. (Τουρκ.)
- 4 Η τής ψυχής σωτησύνη καθαίρει τόν σώμα. (Φινλανδής).
- 5 Θεώρει τήν ζωην ως ταξείδιον και τόν κόσμον τούτον ως πανήγυριν, ένθα εύρίσκονται αναμίξ, λάς, άγορά, κλέπται, παί- γρια, διασκεδάσεις. (Μένανδρος).
- 6 Η ζωή έστί χειμαρρινή τις ήμέρα μελαγχολική και μα- κρά ή φιλοσοφία μάς κάμνει νά τήν μισώμεν, ή δέ θρησκεία νά τήν ύποφέρωμεν. (La Menpais).

7. Οί δίδοντες συμβούλας άνευ παραδειγμάτων όμοιάζουσι με τούς πασάλους εκείνους, τούς έν τη έξοχή δεικνύοντας τόν θρόνον, χωρίς νά τόν διατρέξωσι. (Rivarol).
8. Η άφιξις τού έαρος, και ή επάνοδος τού χειμώνου, πτύσ- τουσιν όλονέν τάς σελίδας τού βιβλίου της ζωής ήμών (Αραβί- κόν).
9. Ω σύ, ο άπολαύων έλαφρού ύπνου, συλλογίσου εκείνους ους ή θλίψις έμποδίζει νά κοιμηθώσιν. Ω σύ, ο βαθύπλουτος, συλ- λογίσου τόν πένια κατατρυχόμενον. Ω σύ, ο περιπατών έλαφρώς, εύσπλαγχνίθητι: τόν μή δυνάμενον νά σέ ακολουθήσθ συντροφόν σου (Περσ.)
10. Δύο πράγματα παράγουσι τήν άπώλειαν τού ανθρωπίνου γένους: ή άφθονία τού πλούτου και ή τών λόγων. (Αραβ.)
- 11 Η θρησκεία είναι άρατος άλυστος ένούσα τόν ουρανόν μετά της γής
- 22 Τό σώμα σου πάσχει; ζήτησον τόν ίατρόν. Η ψυχή σου θλίβεται; προσκλίεσον τόν φίλον. Η γλυκεία φωνή της φίλις είναι τόν ωρελιμώτερον ίατρικόν έν τη θλίψει. (Μένανδρος).
13. Έάν καλλιεργής ρίζαν πιεράν έν τη καρδιά σου, μη έλ- πιζε νά γευθής καρπόν γλυκόν. (Περσικόν).
- 14 Η άρετή λάμπει, ως ο μόσχος, ου τήν ευωδίαν αισθάνε- ται τις όπου άν ή κεχυμμένος (Ινδ.)
15. Η χειροτέρα χώρα έστιν εκείνη, έν η ουδέλως ύπάρχουσι φίλοι (Τουρκ.)
16. Κακός χαρκατήρ έν ώραίω σώματι όμοιάζει με ώραίον πλοίον υπό κακού κυβερνώμενον ναηγού. (Μένανδρος).
17. Η τού άχαρίστου άνθρώπου καρδιά όμοιάζει με μίαν έρη- μον άπλήστως πίνουσιν τήν ουρανόθεν πίπτουσαν βροχήν χωρίς νά περάθθ ουδέν (Ινδ.)
18. Ο λόγος όμοιάζει με βέλος. 'Ως δ' αυτό άπαξ ριφθέν δέν επιστρέφει εις τήν χορδήν τού τόξου, ουτω και ο λόγος άπαξ ρη- θείς δέν επιστρέφει εις τή χείλη. (Ινδ.)
19. Ο άπλούς άνθρωπος φέρει τήν καρδίαν επί της γλώσσης του, ο δέ συνετός τήν γλώσσαν του επί της καρδίας του (Τουρκ.)
- 20 'Όταν εύρίσκησαι μόνος, συλλογίσου τή έλαττώματά σου, όταν δέ μετ' άλλων, παράβλεψον τή έαυτών (Περσικόν).
- 21 Πλούσιος οίκος, εξ ου ή δικαιοσύνη και ή ευποία εξωρί- σθησαν, δέν είναι ή όρος εγκλείον έν τούς κευθμώσιν αυτού πλη- θυν πλουσίων και ουδενί χρησιμεύοντων μετάλλων. (Κινεζ.)
- 22 'Ως τόν πυρ αύξει τήν ευωδίαν τού θυμιάματος, ουτω και ή έργασία φανερόνει τήν άληθθ τού άνθρώπου άξίαν (Ινδ.)
- 23 'Ο κακός θνήσκει πρό τού θανάτου του, ο άγαθός και μετά θάνατον ζή (Ινδ).
- 24 Η όρνις ουδέ διά σταγόνος δροσίζεται ύδατος, πριν άνυ- ψώση βλέμμα προς τόν ουρανόν. (Τουρκ.)
25. Λατρεύω ένα Θεόν. Οικτείρω τούς λέγοντας ότι δέν υπέρ- χει. Θεωρώ τόν στερέωμα και σόν τω Δαβίδ ψάλλω « Οί ουρανοί διηγούνται δόξαν Θεού » (Prince de Ligne).
26. Η άταξία προγευματίζει μετά της άφθονίας, γευματίζει μετά της πτωχείας, δειπνεί μετά της ένδειας και κοιμάται μετά τού θανάτου. (Φραγκλίνος).

27 Ὁ ἀγοράζων τὸ περιττὸν ἀναγκασθήσεται πύραυτα νὰ πωλήσῃ τὸ ἀπολύτως ἀναγκαῖον. (ὁ αὐτός.)

28 Ἡ ὀκνηρία τοσοῦτον βραδυπορεῖ, ὥστε ἡ πτωχεῖα περυσθῆς τὴν προφθάνει. (ὁ αὐτός.)

29. Ἐὰν ἀγαπᾷς τὴν ζωὴν, μὴ σπατάλει τὸν καιρὸν, καθότι εἶνε τὸ νῆμα, ἐξ οὗ ἡ ζωὴ κατεσκευάσθη. (ὁ αὐτός.)

30. Ὁ γέρον ἠμοιᾶζει διελθῶν, οὐ τὰ καλύμματα κατέφθειρεν ὁ χρόνος, ἀλλ' ἔπερ ἡμέραν τινὰ ἀναφανήσεται ἐπιθεωρηθὲν καὶ ἐπιδορθωθὲν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ. (ὁ αὐτός.)

31 Ὁ ὑπνος ὡς ἀπληστός τις τελώνης μᾶς ἀναγκάζει νὰ διαμεινωμεν μετ' αὐτοῦ τὸ ἥμισυ τῆς ζωῆς ἡμῶν. (Κλήμης. Ἀλεξάνδρ.)

32. Ἡ Πίστις ἐστὶν ἡ παρηγορία τῶν δυστυχούντων καὶ ὁ τρόμος τῶν εὐτυχούντων. (Vauvenargue).

33 Αἱ σκέψεις τοῦ συνेतῶ προηγούνται τῶν πράξεών τω, αἱ δὲ τοῦ ἄφρονος ἀκολουθοῦσι τὰς ἐπιχειρήσεις του. (Duclos).

34. Ὁ ἀδιάκριτος ἄνθρωπος εἶνε μία ἀποσφραγισθεῖσα ἐπιτολή, ἣν ἅπαντες δύνανται νὰ ἀναγνώσῃσι. (Champfort.)

35. Ὁ Θεὸς εἶνε σφαῖρα ἄπειρος, ἧς τὸ κέντρον ὑπάρχει πανταχοῦ, ἡ δὲ περιφέρεια οὐδαμοῦ. (Pascal).

36. Ἡ φύσις ἔχει τελειότητας διὰ νὰ δείξῃ ὅτι εἶνε εἰκὼν Θεοῦ, καὶ ἀτελείας ἵνα δείξῃ ὅτι μόνον εἰκὼν εἶνε αὐτοῦ. (ὁ αὐτός.)

37 Εἰς τὸν ἄνθρωπον συμβαίνει τρία τινά: γέννησις, ζωὴ καὶ ἄνατος· τὴν μὲν γέννησιν οὐδόλως αἰσθάνεται, τὴν δὲ θάνατον ποσέρει, τὴν δὲ ζωὴν λησιμονεῖ. (La Bruyere.)

38 Πρέπει τις νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὰς καλὰς πράξεις, οὐχὶ δὲ νὰ τὰς ἐγκωμιάζῃ. (Larochehoucauld)

39 Ὑπάρχουσι δύο κόσμοι. Ὁ εἰς, ἔνθα διατρίβει τις ὀλίγον, καὶ οὗ ἡμέραν τινα θὰ ἐξέλθῃ χωρὶς νὰ εἰσέλθῃ πλέον εἰς αὐτόν. Ὁ ἄλλος, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ εἰσέλθῃ τις χωρὶς νὰ ἐξέλθῃ. Εὐνοια, ἰσχύς, φίλοι, φήμη, ἀγαθὰ, χρησιμεύουσιν ἐν τῷ πρώτῳ κόσμῳ. Περιφρόνησις πάντων τῶν πραγμάτων, ἐν τῷ δευτέρῳ. Ἐκλέξτε !!

40 Ἡ τελευταία πράξις εἶνε πάντοτε αἱματηρὰ, ὅσον ὠρία καὶ ἂν ἦ ἡ ἐπιλοπιος κωμωδία. Ρίπτουσι τέλος χροῖν ἐπὶ κελῆς, καὶ τοῦτο διὰ παντός.

Ὁκτώβριος. 72 Κων)λις

Συλλεχθέντα ὑπὸ Θ. ΜΟΣ...

Καὶ πρῶτον μετὰ τῶν τριχῶν χρησιμεύουν ὡς μολωταὶ (γούνα) ἐκεῖνα κατ' ἐξοχὴν, τὰ ὅποια ἔχουσι παχὺ χνουδάτον μαλλί, ὡς εἶνε τὸ τῆς ἀρκτου, λύκου, ἀλωπούς, γάτας, κουνελίου κλπ.

Δεύτερον ἄνευ τριχῶν εἰς διαφόρους ἄλλας χρεῖας γίνεται δὲ ἡ ἀφαίρεσις τῶν τριχῶν, ἐμβαπτομένου τοῦ δέρματος εἰς ἀσβεστόνεον ἀροῦ δὲ ἀποπέσουν αἱ τρίχες, βουτῶνται εἰς ἰσχυρὸν ἀπόβρασμα φλοιοῦ δρυὸς καὶ οὕτω καθίστανται ἄσηπτα.

Τῶν κατεργασμένων δερμάτων ὑπάρχουσι διάφορα εἶδη.

Τὸ κοινὸν δέριμα, ἔπερ χρησιμεύει διὰ τοὺς πάτους τῶν ὑποδημάτων· τοῦτο συνήθως κατασκευάζεται ἐκ τοῦ δέρματος βοῶν καὶ βουδάλων. Τὸ τῶν προβάτων καὶ αἰγῶν βαφόμενον χρησιμεύει πρὸς κατασκευὴν τοῦ ἄνω μέρους τοῦ ὑποδήματος.

Τὸ μορόσκο ἐκ δέρματος αἰγῶν.

Τὸ γαλλικὸν καλούμενον δέριμα, ἔπερ εἶνε λίαν μαλακόν, κατασκευάζεται ἐκ τοῦ δέρματος τῆς αἰγάγου (chamois), ζώσης εἰς τὰς Ἀλπεις καὶ τὰ Πυρηναῖα, καὶ χρησιμεύει πρὸς καθαρισμὸν ἀργυρῶν καὶ χρυσῶν σκευῶν.

Ὁ σαγοῦς (shagreen) κατασκευάζεται ἐκ δέρματος ἵππων, ὄνων καὶ καρχαριῶν. Ἐργοστάσιον τοῦτου ὑπάρχει ἐν Κωνσταντινουπόλει· χρησιμεύει δὲ εἰς τὴν βιβλιοδετικὴν καὶ τὴν κατασκευὴν γραφείων. Τὸ δέριμα τοῦ ὄνου ἔνεκα τοῦ πάχους καὶ τῆς ἐλαστικότητος τοῦ χρησιμεύει πρὸς κατασκευὴν τυμπάνων.

Ἐκ τοῦ δέρματος τῆς ἐλάφου κατασκευάζονται χειρόκτια τῆς ἱπποσίας καὶ σιδάλια.

Τὰ δέριματα τῶν προβάτων, θυμαλίων καὶ αἰγῶν παρεχουσι τὴν ὕλην πρὸς κατασκευὴν τῆς λεγομένης μεμβράνης, ἧτις ἐχρησίμευσε καὶ χρησιμεύει πρὸς γραφὴν.

Τὸ βέλο (vellum) εἶνε μεμβράνη κατασκευαζομένη ἐκ δέρματος δαμάσκων καὶ χρησιμεύει πρὸς ἐγγραφήν διαφόρων δικαστικῶν υποθέσεων ἀπαιτουσῶν διατήρησιν.

Πόσον ἀγαθὴ καὶ προνοητικὴ ἡ τοῦ Θεοῦ πρόνοια ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ δέρματος τῶν ζῶων! Ὁ ἄνθρωπος δι' αὐτῶν ἐνδύεται, ὑποδύεται, κάμνει χειρόκτια, γράφει τὰ συγγράμματα καὶ δίνει τὰ βιβλία του, καθαρίζει τὰ σκευὴ του καὶ κάμνει σάνκους· καὶ λωρία, ἀναγκασιάτατα εἰς τὰς χρεῖας του. Καὶ ἔμωις ὀλίγοι, ὀλίγοι εἶνε αἱ ἐνθυμούμενοι καὶ εὐγνωμονοῦντες τὸν Θεόν, δάμνεις μεταχειρίζονται τὰ δερμάτινα ταῦτα σκευή.

(Ἐκ τῆς ἐφημ. τῶν παιδων).

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Σελ. 67 στηλ. α. στή. 32 μετὰ τὰς λέξεις: ὑπὲρ πατρίδος πρὶν ἢ: προσθεταὶ αἱ λέξεις: ὁ Σωκράτης ἀποδείξῃ τὸ χρέος τοῦ ἀγαπᾶν τὴν πατρίδα. Ἡ Σπάρτη ἦτο ὀλιγαρχικὴ πρὶν ἢ.

Σελ. 72 ὑπὸ τὴν εἰκόνα ἀντὶ τῶν λ. ΣΙΛΟΠΗΣ ΔΕ ΛΑΒΡΟΝΟ (SILOPIS DE LABRONO) γραπτέον ΣΚΛΟΠΗΣ ΔΕ ΣΑΒΡΑΝΟ (SCLOPIS DE SABRANO).

Σελ. 88 ὑπὸ τὴν γραμμὴν: πρὸς τὰς τοῦ Καύστρινου.... Κοινότητος γραπτέα τὰ ἐξῆς: (συνέχεια καὶ τέλος ἀπὸ σελ. 72)